

UJ KELET

PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

מזרח חדש (אוי קלט)
 עתון יומי בלתי מפלגתי בשפה העברית
 העורך: ד"ר מ. מ. מורנון האחרון: דוד ש
 המו"ל: מרדכי מרש בע"מ ת"א רח' הנגב 11

KLIL BVFOLYAM
 Főszerkesztő: Dr. MARTON ERNO
 A szerkesztőség és kiadásért felelős:
 JCHON DEZSO - Klado: Mizrach
 Chádás Ltd., Tel-Aviv, Hanegev 11. sz.
 (volt Schlesinger) 11. sz. Telefon: 31677.

Theresienstadtban is építették már a gázkamrákat Eichmann utasítására

A nyugati és középeurópai zsidóság tragédiájának ismertetése után a vádhatóság a Balkán-államok zsidóságának pusztulását tárta a bíróság elé

Az Eichmann-per tegnap délutáni tárgyalása is nagyrészt a theresienstadti koncentrációs tábor jegyében állott. Az ülés kezdetén a Bar-Or helyettesügyész által beterjesztett további okiratok szerint 1943 augusztusában a tábor orvosi felügyelőségét kapták, hogy mindazok a nők és férfiak, akiknek gyermekük születik a táborban, a gyermekkel együtt haláldekrétummal deportálásra kerüljenek. A rendelkezés kötelességévé tette az orvosoknak, hogy minden teherbe esett nő figyelmét hívják fel erre a körülményre és közöljék velük, hogy a terhesség megszakítását parancs írja elő.

EICHMANNNAK TELJHATALMA VOLT HIMMLERTŐL

Ezután az ügyész Hans Ramm, a theresienstadti gettó 1943-44 évi parancsainak a vallomását nyújtja be, aki elmondja benne, hogy milyen előkészületeket tettek a táborban a Nemzetközi Vöröskereszt küldöttségének látogatása előtt. Az akkor ott járt SS tisztekkel együtt Eichmann is jelen volt. A Nemzetközi Vöröskeresztnek Dino nevű megbízottja, aki felülvizsgálta a theresienstadti tábor, Eichmannal is találkozott. Szavai szerint Eichmannnak különleges megbízatása volt és Himmler megbízásából teljhatalommal parancsnokolt a koncentrációs tábor fölött.

EICHMANN NEM MUTATKOZOTT BE NEKI

Ezután az élő tanúk vallomása következett. A prágai Venceszláv Diamant, aki mint villanyzerelő dolgozott a táborban, elmondja — többek között —, hogy egy nap keresztény munkavezetőjével együtt Eichmann elé citálták. A munkavezető reá mutatva, így jelentkezett Eichmann és a tisztikara előtt: „A bűdös zsidó disznó az 534-ből megjelent önök előtt.” A tanu szerint a csoport közepén egy katonatiszt állt, akiről később tudta meg, hogy Eichmann volt, körülötte Ramm, a tábor parancsnoka, azonkívül Siebert mérnök, az öregek tanácsának tagja és még mások foglaltak helyet. Eichmann vezette a tárgyalást és ő adta az utasításokat az el-

Zárt ajtók mögött kezdtek meg a náci tanúk kihallgatását Németországban

Von Thadden tagad minden közösséget Eichmannal

Neuss. (UPI) — A Düsseldorf melletti Neuss kisvárosban tegnap lefolyt az első tanúkihallgatás azok sorában, akiket Eichmann védőjének, dr. Robert Servatius ügyvédnek a kérésére Németországban fognak kihallgatni a vád és a védelem képviselői. A neussi bíróság épülete előtt hatalmas tömeg állott, a kíváncsiskodókon kívül fotoripor terék és újságírók hada várta a szereplőket. A tanúkat, dr. Eberhard von Thaddennek azonban sikerült kikerülni a tömeget és úgy látszik a hátsó bejáraton jutott be az épületbe és így a fotoripor teret elkerülte. A kihallgatás megkezdése előtt a bírósági terem ajtajára edulát ragasztottak ki a következő szöveggel: „Zárt ülés. — Izrael kérése jogisegély nyújtására az Eichmann-perben. —

Szombaton nyílik meg Evianban az algériai békekonferencia

A felkelőkormány megbízottai már megérkeztek Svájcba

Genf. (UPI, Reuter). — Tegnap este megérkezett Genfben az algériai küldöttség, amely az Evianban szombaton megnyíló konferencián fogja képviselni az FLN lázadó szervezetét a francia kormányval való béketárgyalásokon. Tuniszból való elutazása előtt Karim Belkaszem, a küldöttség vezetője kijelentette, hogy az algériai népnek állandó készenlétben kell lennie, mert a tárgyalások előreláthatólag nagyon nehezek lesznek.

Politikai körökben megjegyzték, hogy az FLN három követelése közül lesznek a legnehezebbek alkudozások. A lázadók szuverenitást követelnek a Szahara fölött is, nem akarják megengedni, hogy Franciaország megtartsa hajóbázisát Mers el-Kebirben, végül pedig a politikai kérdések rendezése előtt nem hajlandók megkötöni a fegyverszüneti egyezményt.

A francia küldöttség a jelek szerint ma érkezik Evianba.

Páris. (Reuter, IFP és UPI). A francia kormány De Gaulle tábornok elnöke tével minisztertanácsot tartott, amelyen megadta az utasításokat az algériai lázadók folytatandó béketárgyalásokon résztvevő küldöttségnek.

Magbízható helyen úgy tudják, hogy Louis Jox algériai miniszter nyilatkozáttal fogja megnyitni a konferenciát, amely szerint Franciaország békés rendezéssel akar véget vetni a 6

BEN GURION ELBUCSUZOTT AZ ALLAMELNÖKTŐL

A jelek szerint Ben Gurion május 30-án találkozik Kennedy elnökkel New-Yorkban

A kormány sajtóirodja közli: Jicchák Ben-Cvi államelnök tegnap fogadta Ben Gurion miniszterelnököt, aki kanadai és amerikai utazása előtt elbucszott az elnöktől.

New-York (UPI). Dávid Ben Gurion miniszterelnök a jelek szerint május hó 30-án fog találkozni John Kennedy amerikai elnökkel New-Yorkban. Jóllehet izraeli és amerikai hivatalos körök azt állítják, hogy nincs tudomásuk a találkozás tervéről, biztosra vehető, hogy az izraeli miniszterelnök május 30-án Kanadából jövet New-Yorkban lesz és Kennedy elnök ott fog tartózkodni azon a napon.

Ben-Gurion május 24-én érkezik hivatalos látogatás

ra Ottawába és megbízható hírek szerint Kanadába vezető útja során, valamint visszatéréseben is rövid időt az Egyesült Államokban fog tölteni. Jól értesült források szerint már hosszú ideje folyik a nemhivatalos érintkezés Izrael és Amerika között a találkozás előkészítésére, de Izrael ezt titokban akarta tartani, mert fél az arab államok tiltakozásától. Emlékeztetés, hogy 1960 márciusában, amikor Ben Gurion washingtoni látogatása és Eisenhower elnökkel való találkozása nyilvánosságra került, kilenc arab állam nagykövetei egyszerre jelentek meg az amerikai külügyminisztériumban, hogy tiltakozzanak a látogatás ellen.

5%

engedmény

Tel Aviv-Jaffa városa elhatározta, hogy meghosszabbítja az adóengedményt minden polgárnak, aki egy évi adóját előre kifizeti május végéig. Mindazok, akik 1961/62 évi városi adójukat májusban kifizetik, 5 százalékos engedményben részesülnek.

Befizetéseket, az engedmény levonásával, elfogadják a város összes bankfiókjaiban és a városi adóhivatalokban az adókiutestól szóló értesítés felmutatása ellenében.

MORDECHAJ NAMIR
polgármester.

LEMONDOTT A DELKOREAI KORMÁNY

Csang miniszterelnök megadta magát a katonai puccs vezetőinek

Szöul. (Reuter, UPI). A dél-koreai kormány, amelyet a múlt héten végrehajtott katonai puccs elkergetett, tegnap hivatalosan is lemondott. Dr. John Csang miniszterelnök, aki kétnapi rejtőzködés után megadta magát a puccs vezetőinek, tegnap megjelent a miniszterelnökség épületében és benyújtotta kormánya lemondását. A volt kormánytagjai, akiket háziőrizetben tartottak, szintén résztvettek a minisztertanácsban és onnan szabadon távoztak, mert úgy látszik, hogy a forradalmi tanács biztosította szabad mozgási jogukat.

A minisztertanács után dr. Csang a következő nyilatkozatot tette: „Az egész kormány egy emberként benyújtotta lemondását. Reméljük, hogy a jelenlegi elmentétek elismertetésénél megakadályozzuk a vérontást és fokozni fogjuk az antikommunista erőfeszítéseket, amelyek nemzetközi támogatást biztosítanak számunkra.

Dr. Jung Csang tábornok a lázadás vezére, a forradalmi tanács nevében hat pontból álló munkaprogramot tett közzé: Harc a kommunizmus ellen, az UNO-alapokmány és az összes nemzetközi kötelezettségek tiszteletben tartása, az Egyesült Államokkal való kapcsolatok fokozása, a korrupció megszüntetése, a kommunista-ellenes erők egyesítése, lelkiismeretes politikusokból álló kormány szervezése és az életszínvonal emelése képezik a programpontokat.

Washingtoni jelentés szerint az amerikai kormány most már el fogja ismerni a katonai csoportot Délkorea hivatalos kormányának. A puccs első két napján az Egyesült Államok nagy erőfeszítéseket tett, hogy visszaállítsa az előző kormány uralmát, miután azonban most már lemondott, nem tehet egyebet, minthogy tudomásul vegye a befejezett tény.

Mély gyászban jelentjük férjem, fiam, édesapánk, testvérünk

MENACHEM STERN

hirtelen elhunyt. — A temetés május 19-ikén, déli 1 órakor az Avichajil-kórházból, az orosz udvartól indul.

A GYÁSZOLO CSALAD
Jeruzsálem, rechov Rámbán 25.

Felejthetetlen drága férjem, édesapánk, testvérünk és rokonunk

Fried Smuél (Palyi) 71 Tel-Aviv (Munkács)

SIRKÓAVATASA és AZKARAJA május 22-ikén, hétfőn délután 5 órakor lesz a kirját-sauli temetőben. Találkozás a temető főbejáratánál.

A GYÁSZOLO CSALAD

Felejthetetlen férjem és édesapánk

Schwartz Mordeschaj 71 Petách-Tikva (Nyírbátor)

AZKARAJA május 25-én (szombat) délután 4 órakor lesz a petách-tikvai temetőben. — 88-as autóbusszal. **A család**

Megboldogult, drága feleségem, testvérem, sógornóm

AX ANNA (szül. Silber Nusi) 71

AZKARAJA és SIRKÓAVATASA május 22-én d. u. 4-kor lesz Haifán, a kharjat-beachi temetőben. — Gyülekezés a főkapunál.

A gyászoló család

Négy orosz tábornok és egy ezredes repülőszerelessége

Moszkva. (IFP). — A szovjet hadsereg négy tábornoka és egy ezredese szolgálatuk teljesítése közben repülőszerelesség áldozata lett — közölte tegnap hivatalosan a Tass hírügynökség. A szerelességnél járt magasrangú tisztek Vladimir Koipacki gyalogsági tábornok, aki 1958-ban a szárazföldi hadsereg hadművelési osztályának parancsnoka volt, K. Parabradin tábornagy, volt helyettes belügyminiszter, Guppe tüzérségi altábornagy, Moruzov brigádéros, valamint Kichlovski ezredes.

Golda Méir Izlandban

Rajkjevik. (Reuter.) — Golda Méir külügyminiszter kénytelen volt lemondani finnországi látogatásáról, mert Ralf Taerngran finn külügyminiszter kedden hírleten meghalt. A külügyminiszter, aki most Izland fővárosában, Rajkjevikben tartózkodik, itteni megbeszélései után öt nap múlva utazott volna Helsinkibe, ahová május 23-ikára várták. A finn miniszterelnök személyes levélben sajnálatát fejezte ki Golda Méirnek a látogatás elmaradása miatt és annak a reményének adott kifejezést, hogy az később időpontban létrejöhet.

DUBEK

FILTER

AMEOR Prigidairek

12 csillagok

KORON cég

TEL-AVIV JEHUDA HALEVI 43

AROMATIC

CIKORIA

AROMATIC

FÜSZER

AROMATIC

PÖT-KÁVÉ

konyhájában nélkülözhetetlen

HIREK

AZ UJ KELET
ELŐFIZETÉSI DÍJA
HAVONTA 5.-FONTO
Cím: Tel-Aviv, POB 881.

5724 sziván 4.
1961. május 19., péntek
Gyertyagyújtás idején:
Jeruzsálem 5.32
Tel-Aviv 5.11
Haifa 6.06

5721 sziván 5.
1961. május 20., szombat
Erev saunót
Heti széria: Bámáidár
Hattara: „Vehájá miszpár
bné Jiszráel” - Hossz 2. 1.
1. PEREK.
Szombat kimenetele:
Jeruzsálem 7.13
Tel-Aviv 7.11
Haifa 7.14

5724 sziván 6.
1961. május 21., vasárnap

— Az államelnök fogadta Cur vezérkari főnököt. Ficchák Ben-Cvi államelnök tegnap kihallgatáson fogadta Cur vezérkari főnököt. Ezt követően S. Kuan-ga, kongói földművelésügyi miniszter és kíséretének két tagja tett látogatást az államelnöknél. Az előző párvendégül látta Michael Angelo Musmanno pennsylvaniai főbíró, aki az Eichmann-perben tett tanuvallomást.

— Új törvényeszkí bírós. Ben-Cvi államelnök tegnap törvényeszkí bírósá nevezte ki Arje Szelitzkyt. A kinevezési okmány átnyújtásakor jelen volt Pincisz Rozen igazságügyminiszter és J. Eisenberg, a bíróságok főfelügyelője.

— Legszébb női tászkák Évától, Tel-Aviv, Allenby-út 90. — Készítők árak.

— Helyreigazítás. Május 12-iki, pénteki számunkban megjelent „Ráchel a költőnő” cikk alól, írójának, Szemes Erzsinek a neve sajnálatos módon kimaradt.

Végleges hajlékváltás
* legújabb modell géppel, teljes felkészítéssel.

- ★ Arckezelés
- ★ Peeling
- ★ Kosmetikai kurzusok

HERMINA HEILBRUNN
T. A., Szimát Bét Hásová 12.
Allenby 96-ánál, telefon 66997.

* Irgum Joej Felsővisó és környéke; Máramarosiak Izraelben, T. A. Lillienblum 46. (tel. 24342, Postabank szála. 43757). Kedves tag-társainkat ezúton értesítjük, hogy városunk és környéke mártírjainak ázkáraját 1961. május 23-án, kedden délután pontosan 5 óra-
kor tartjuk a tel-avivi „Jersurun” templomban, Zamenhof u. 37. Adózatok tisztelettel mártírjaink emlékének! Az idein kitűnő rendezés. Pontos megjelenést kér: a vezetőség.

— A Jeruzsálemi Zsidó Történelmi és Irodalmi Szeminárium hétén, május hó 22-ikén, pont 1/3 óra-
kor, „Moádon Beér” nagytér-
mében, Alchazar-utca 9. sz. a. (a Meláchim Szálló mögötti utca) kultúr- és dalestét rendez. 1. Megnyitó: Dr. Tomaschoff Baruch a szeminárium programját ismerteti; 2. dr. Ellicur Jehuda, a Bar-Ilan egyetem tanára: Erec Izrael szerepe a bibliában; 3. Glück Zlata, zeneakadémiai növendék áriát énekel a „Sámson és Delilá”-ból, zongorán kíséri Papish Nitza; 4. Stern József és Neumann Izrael tenoristák: duettek és külön-külön héber dalokat adnak elő.

ANTOS penzió
Natanja
új helyiségbe költözött:
Rison Lecion utca 3
Rabbinátsi felügyelet
Telefon: 2647.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfűzőtől szobabútorig, mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — „Tám Chájim”, igazgató Titinschneider, T. A., Allenby 27., az udvarban.

Hajó- és repülőjegyek eredeti árakon Uttevél- és vizum-formalitások

EUROPÁBA, USA-, Kanada-, Ausztráliába

Specialisták ügyelmes kiszolgálása:

PANTOURIST LTD.
Travel & Tourist Agency
T. A., Dizengoff-u. 101-103 (Passazs, „Hod” moznai)
Telefon: 52195.

- Ha barátságos atmoszférát keres...
- Ha utazási problémái vannak... várjuk!

* Legjobb szakkönyvet, nyelvkönyvet, legmodernebb szépirodalmi könyvet, csak Allenby könyvtárból, T. A., Allenby 11., fételekten.

— Julius 13-ikáig lesz tanítás a középiskolákban. — A közoktatásiügyi minisztérium tegnap ismét megerősítette a közoktatásiügyi államtitkár által kiadott rendeletet, amely szerint a gimnáziumokban július 13-ikán ér véget a tanítás. Erre a megerősítésre azért volt szükség, mert a sajtó múlt héten tévesen azt közölte, hogy a tanítások június 10-ikén zárulnak.

* Tálesz, tífli, mezuza, imakönyvek magyar fordítással is — a legolcsóbban Ungár Majsnál, a tel-avivi nagytemplomnál, az Allenby-út második stand.

— Nyilvános vita állam-biztonsági kérdésekről. — Simon Peresz helyettes hadügyminiszter részvételével ma este fél kilenc óra-
kor, nyilvános tárgyalást tartanak állam-biztonsági kérdésekről az Amerikai Cionisták Házában. A nyilvános vitában részt vesznek Jiszráel Gálili és József Szerlin képviselők, valamint dr. Herzl Rosenblum, a Jediot Achronot című napilap főszerkesztője. Az estét Simon Szamet, a Háarec szerkesztőségi tagja vezeti be.

— Helyreigazítás. Szerdai számunk „A diaszpóra tükre” rovatának második bekezdésében nyomdahiába követeztében ez a mondat olvasható: „A zsidó iskolásgyermekek száma az elmúlt héten megkétszereződött. Az „elmúlt héten” helyett az elmúlt hét (7) évben értendő.

* Parókákat, minőség-
i anyagokból, utolsó mode-
leket, legújabb módszerek-
kel készít: CHAVA szalon,
Bné-Brák, Akiba-u. 40.

»HÁREHIT«
T. A., Ben Jehuda 78.

színi kész- és architekté-
áttal tervezett, rendtel-
re készült

BUTORT
Különleges engedmény
a gyári árakból

BALALESET MIATT ATADÓ
regóta bevezetett, nagy vértör-
rel rendelkező fűző-, melltartó
szaklét. Rámát-Gán, Arloszor ut.
18. Erdőkődtől a helyszínen
5-7 között.

— Mose Avidan (Walter)
a külügyminisztérium köz-
zeleketi osztályának új ve-
zetője. Avigdor Dagan, a
külügyminisztérium kelet-
európai osztályának igaz-
gatóját lengyelországi kö-
vetté nevezték ki. Dagan
helyére Mose Avidan (Wal-
ter) volt venezuelai követ
került.

* Az Idősebb Dolgozók
Szövetsége évadzáró ünne-
pélyes kultúrtejt rendezi
1961. május hó 23-án, ked-
den este 8 óra-
kor Tel Avivban a Hayarkon-u 81 szám
alatti Jáchdáv klub diszter-
mében. — A nívós irodalmi,
művészeti előadó-est pro-
gramja: Züszmann Alfréd el-
nök: „A Hetek ünnepének
visszhangjában”, dr. Her-
mann Deszó: „Külpolitikai
revü”. Gács Teri, a nép-
szerű író: „Ósi forrás, el-
hajló utak”, Aczél Márta,
izraeli Operaház művésznő-
je: műdalok és opera-
áriák. Arje Barash akkordeon-
művész: vidám népdalok. Tom
bola értékes nyerménytar-
gyakkal. — Költészhözár-
járulás kávéval és süte-
ménnyel együtt 1.50 font.
Az egész jelszót ezúton hív-
ják és szeretettel várja a ve-
zetőség.

* Kassa és környékiek
mártírjainak ázkáraját 1961
május 29-én, hétfőn 6 óra-
kor lesz a Kaszlet szálló
nagytermében, Ibn Gvirol
166., Tel-Aviv. Baráti ta-
lálkozó 5 óra-
kor.

— Kirándulás közben 25
méter mély barlangba zu-
hant József Lévi, Lánah ki-
buc 19 éves tagja tegnap
délben súlyosan megsebe-
sült, amikor Águr falu kö-
zelében egy 25 méter mély
barlangba zuhant. A fia-
talember menyasszonyával
kirándult a környéken és
amikor az „Ikerbarlanghoz”
ért, hirtelen megcsúszott és
a mélybe zuhant. Meny-
asszonya értesítette a rend-
őrséget, amelynek egyik
tagja kötélen leereszkedett
a barlangba és felhozta Jo-
zsef Lévit, akit súlyos se-
besülten a jeruzsálemi Ha-
dasszakkórházba vittek.

KÖLCSÖNT
5.-fonttól 500.-fontig
AZONNAL FOLYOSÍT
aranykiszere, vagy más ér-
tékű tárgyakra **RAJNA**
LOMBARD TIFERET
TEL-AVIV, ROTHSCHILD 31.

— Churchill beteg. Lon-
donból jelentik: Sir Win-
ston Churchill, az agg an-
goli államférfi enyhén meg-
betegedett és ezért a Lon-
donban tartózkodó Bourgi-
ba elnöknek a volt minisz-
terelnöknél való látogatása
elmaradt — közölte tegnap
az angol külügyminiszte-
rium. Nem tudják, hogy a
86 éves Churchillnek mi ba-
ja van, csak azt közlik,
hogy a betegség nem súly-
os. Churchill nemrég tért
vissza a nyugatindiai szig-
etekről, ahol Onasis görög
multimilliomos sétahajóján
járt.

MAROSVASARHELYI
MÁRTYIÓK JÁHRZEITJA:
Sziván hó 7 — május 22,
Sziván hó 9 — május 24,
Sziván hó 17 — június 1.
* India, Azsia művészete,
Rippl, Munkácsy és sok más
album, Gondos könyvkeres-
kedésében, — Haifa, Bét-
Hákránót.

* Lóránt könyvtár fogal-
lom! Lóránt könyvtár friss,
modern! Lóránt könyvtár
csak Hár Szináj 2. (Nagy-
templom mellett!)

ANTOS penzió
Natanja
új helyiségbe költözött:
Rison Lecion utca 3
Rabbinátsi felügyelet
Telefon: 2647.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfűzőtől szobabútorig, mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — „Tám Chájim”, igazgató Titinschneider, T. A., Allenby 27., az udvarban.

— Rendelték a tibériási
tanács legutóbbi ülésén el-
határozta, hogy a helybeli
tanács végkielégítési köve-
telését az állami alkalmat-
ozottak végkielégítéséről szó-
ló törvény szerint fogja ren-
dezni. A határozat szerint
az a tanító, aki három év-
nél kevesebbet dolgozott
munkahelyén, önkéntes tá-
vozása esetén nem jogosult
végkielégítésre. A negye-
dik évben a fizetés 8 szá-
zalékát, azután pedig min-
den év után egy hónapi fi-
zetést kitevő végkielégítést
kaphatnak a tibériási tanítók.

— A benzinállomás is be-
szüntette a hitelt Akkóban.
Az akkói járásban teljesen
megbénult a Mágén Dávid
Ádom munkássága, mert a
Paz petróleum-vállalat akkói
kirendeltsége megtaga-
dta a további hitel nyuj-
tását a helybeli mentőkől.
A helybeli benzinkut veze-
tője kijelentette, hogy az-
ért kényszerült erre a drasz-
tikus lépésre, mert vala-
mennyi benzintársaság el-
határozta, hogy országos
viszonylatban befagyaszti-
ja a hitelkölcsönt. Az akkói
Mágén Dávid Ádom eddig
1500 fonttal tartozik benz-
inzért a Paz-cégnak, amely-
re nincsen fedezete.

»HÁREHIT«
T. A., Ben Jehuda 78.

színi kész- és architekté-
áttal tervezett, rendtel-
re készült

BUTORT
Különleges engedmény
a gyári árakból

BALALESET MIATT ATADÓ
regóta bevezetett, nagy vértör-
rel rendelkező fűző-, melltartó
szaklét. Rámát-Gán, Arloszor ut.
18. Erdőkődtől a helyszínen
5-7 között.

— Mose Avidan (Walter)
a külügyminisztérium köz-
zeleketi osztályának új ve-
zetője. Avigdor Dagan, a
külügyminisztérium kelet-
európai osztályának igaz-
gatóját lengyelországi kö-
vetté nevezték ki. Dagan
helyére Mose Avidan (Wal-
ter) volt venezuelai követ
került.

* Az Idősebb Dolgozók
Szövetsége évadzáró ünne-
pélyes kultúrtejt rendezi
1961. május hó 23-án, ked-
den este 8 óra-
kor Tel Avivban a Hayarkon-u 81 szám
alatti Jáchdáv klub diszter-
mében. — A nívós irodalmi,
művészeti előadó-est pro-
gramja: Züszmann Alfréd el-
nök: „A Hetek ünnepének
visszhangjában”, dr. Her-
mann Deszó: „Külpolitikai
revü”. Gács Teri, a nép-
szerű író: „Ósi forrás, el-
hajló utak”, Aczél Márta,
izraeli Operaház művésznő-
je: műdalok és opera-
áriák. Arje Barash akkordeon-
művész: vidám népdalok. Tom
bola értékes nyerménytar-
gyakkal. — Költészhözár-
járulás kávéval és süte-
ménnyel együtt 1.50 font.
Az egész jelszót ezúton hív-
ják és szeretettel várja a ve-
zetőség.

* Kassa és környékiek
mártírjainak ázkáraját 1961
május 29-én, hétfőn 6 óra-
kor lesz a Kaszlet szálló
nagytermében, Ibn Gvirol
166., Tel-Aviv. Baráti ta-
lálkozó 5 óra-
kor.

— Kirándulás közben 25
méter mély barlangba zu-
hant József Lévi, Lánah ki-
buc 19 éves tagja tegnap
délben súlyosan megsebe-
sült, amikor Águr falu kö-
zelében egy 25 méter mély
barlangba zuhant. A fia-
talember menyasszonyával
kirándult a környéken és
amikor az „Ikerbarlanghoz”
ért, hirtelen megcsúszott és
a mélybe zuhant. Meny-
asszonya értesítette a rend-
őrséget, amelynek egyik
tagja kötélen leereszkedett
a barlangba és felhozta Jo-
zsef Lévit, akit súlyos se-
besülten a jeruzsálemi Ha-
dasszakkórházba vittek.

KÖLCSÖNT
5.-fonttól 500.-fontig
AZONNAL FOLYOSÍT
aranykiszere, vagy más ér-
tékű tárgyakra **RAJNA**
LOMBARD TIFERET
TEL-AVIV, ROTHSCHILD 31.

ANTOS penzió
Natanja
új helyiségbe költözött:
Rison Lecion utca 3
Rabbinátsi felügyelet
Telefon: 2647.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfűzőtől szobabútorig, mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — „Tám Chájim”, igazgató Titinschneider, T. A., Allenby 27., az udvarban.

Nyiregyházáról
és Szabolcs megyéből
származók egyesülete
ezúton közli, hogy mártírjaink
ázkáraját

AZKÁRAJÁT
emlékmű avatással
együtt, az egész magyar zsidó-
ság jom-házikronja napján,
1961. június hó 4-én, vasárnap
délután 4 óra-
kor a Cion-hegyen,
külön tereben tartjuk meg.
Közreműködik Ráv Káháne,
vallásügyi államtitkár.
Előtte 3 óra-
kor, ugyanott
baráti találkozó.

Örökös megmártóját
névű az emlékműben, küld-
viszsa a kőrösvet. Ha nem je-
lentkezett, pótolja az emlé-
kírtás címén: Bleich Lajos,
Tel-Aviv, POB. 2361.

»HÁREHIT«
T. A., Ben Jehuda 78.

színi kész- és architekté-
áttal tervezett, rendtel-
re készült

BUTORT
Különleges engedmény
a gyári árakból

BALALESET MIATT ATADÓ
regóta bevezetett, nagy vértör-
rel rendelkező fűző-, melltartó
szaklét. Rámát-Gán, Arloszor ut.
18. Erdőkődtől a helyszínen
5-7 között.

— Mose Avidan (Walter)
a külügyminisztérium köz-
zeleketi osztályának új ve-
zetője. Avigdor Dagan, a
külügyminisztérium kelet-
európai osztályának igaz-
gatóját lengyelországi kö-
vetté nevezték ki. Dagan
helyére Mose Avidan (Wal-
ter) volt venezuelai követ
került.

* Az Idősebb Dolgozók
Szövetsége évadzáró ünne-
pélyes kultúrtejt rendezi
1961. május hó 23-án, ked-
den este 8 óra-
kor Tel Avivban a Hayarkon-u 81 szám
alatti Jáchdáv klub diszter-
mében. — A nívós irodalmi,
művészeti előadó-est pro-
gramja: Züszmann Alfréd el-
nök: „A Hetek ünnepének
visszhangjában”, dr. Her-
mann Deszó: „Külpolitikai
revü”. Gács Teri, a nép-
szerű író: „Ósi forrás, el-
hajló utak”, Aczél Márta,
izraeli Operaház művésznő-
je: műdalok és opera-
áriák. Arje Barash akkordeon-
művész: vidám népdalok. Tom
bola értékes nyerménytar-
gyakkal. — Költészhözár-
járulás kávéval és süte-
ménnyel együtt 1.50 font.
Az egész jelszót ezúton hív-
ják és szeretettel várja a ve-
zetőség.

* Kassa és környékiek
mártírjainak ázkáraját 1961
május 29-én, hétfőn 6 óra-
kor lesz a Kaszlet szálló
nagytermében, Ibn Gvirol
166., Tel-Aviv. Baráti ta-
lálkozó 5 óra-
kor.

— Kirándulás közben 25
méter mély barlangba zu-
hant József Lévi, Lánah ki-
buc 19 éves tagja tegnap
délben súlyosan megsebe-
sült, amikor Águr falu kö-
zelében egy 25 méter mély
barlangba zuhant. A fia-
talember menyasszonyával
kirándult a környéken és
amikor az „Ikerbarlanghoz”
ért, hirtelen megcsúszott és
a mélybe zuhant. Meny-
asszonya értesítette a rend-
őrséget, amelynek egyik
tagja kötélen leereszkedett
a barlangba és felhozta Jo-
zsef Lévit, akit súlyos se-
besülten a jeruzsálemi Ha-
dasszakkórházba vittek.

KÖLCSÖNT
5.-fonttól 500.-fontig
AZONNAL FOLYOSÍT
aranykiszere, vagy más ér-
tékű tárgyakra **RAJNA**
LOMBARD TIFERET
TEL-AVIV, ROTHSCHILD 31.

ANTOS penzió
Natanja
új helyiségbe költözött:
Rison Lecion utca 3
Rabbinátsi felügyelet
Telefon: 2647.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfűzőtől szobabútorig, mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — „Tám Chájim”, igazgató Titinschneider, T. A., Allenby 27., az udvarban.

**RADIO,
SUPERGAS**
10.-font
havi részletre.
FODOR ENDRE
RAMAT-GAN
Jahotinsky 38 • Autóbusz 60.

A Járkonban végződött
Sulamit Itamar útja a városban

Két nappal ezelőtt a Járkon folyóból kifogták egy 19 éves lány holttestét, akitől a nyomozás megállapította, hogy Sulamit Itamar-nak hívták és Misán faluban lakott.

A nyomozók, akik a lány testén az erőszaknak semmi nyomát nem találtak, megállapították, hogy több mint egy héttel ezelőtt egy Tel Avivban lakó unokahúga kérésére jött a városba. A lány a Bank Leumi Al-

»HÁREHIT«
T. A., Ben Jehuda 78.

színi kész- és architekté-
áttal tervezett, rendtel-
re készült

BUTORT
Különleges engedmény
a gyári árakból

BALALESET MIATT ATADÓ
regóta bevezetett, nagy vértör-
rel rendelkező fűző-, melltartó
szaklét. Rámát-Gán, Arloszor ut.
18. Erdőkődtől a helyszínen
5-7 között.

— Mose Avidan (Walter)
a külügyminisztérium köz-
zeleketi osztályának új ve-
zetője. Avigdor Dagan, a
külügyminisztérium kelet-
európai osztályának igaz-
gatóját lengyelországi kö-
vetté nevezték ki. Dagan
helyére Mose Avidan (Wal-
ter) volt venezuelai követ
került.

* Az Idősebb Dolgozók
Szövetsége évadzáró ünne-
pélyes kultúrtejt rendezi
1961. május hó 23-án, ked-
den este 8 óra-
kor Tel Avivban a Hayarkon-u 81 szám
alatti Jáchdáv klub diszter-
mében. — A nívós irodalmi,
művészeti előadó-est pro-
gramja: Züszmann Alfréd el-
nök: „A Hetek ünnepének
visszhangjában”, dr. Her-
mann Deszó: „Külpolitikai
revü”. Gács Teri, a nép-
szerű író: „Ósi forrás, el-
hajló utak”, Aczél Márta,
izraeli Operaház művésznő-
je: műdalok és opera-
áriák. Arje Barash akkordeon-
művész: vidám népdalok. Tom
bola értékes nyerménytar-
gyakkal. — Költészhözár-
járulás kávéval és süte-
ménnyel együtt 1.50 font.
Az egész jelszót ezúton hív-
ják és szeretettel várja a ve-
zetőség.

* Kassa és környékiek
mártírjainak ázkáraját 1961
május 29-én, hétfőn 6 óra-
kor lesz a Kaszlet szálló
nagytermében, Ibn Gvirol
166., Tel-Aviv. Baráti ta-
lálkozó 5 óra-
kor.

— Kirándulás közben 25
méter mély barlangba zu-
hant József Lévi, Lánah ki-
buc 19 éves tagja tegnap
délben súlyosan megsebe-
sült, amikor Águr falu kö-
zelében egy 25 méter mély
barlangba zuhant. A fia-
talember menyasszonyával
kirándult a környéken és
amikor az „Ikerbarlanghoz”
ért, hirtelen megcsúszott és
a mélybe zuhant. Meny-
asszonya értesítette a rend-
őrséget, amelynek egyik
tagja kötélen leereszkedett
a barlangba és felhozta Jo-
zsef Lévit, akit súlyos se-
besülten a jeruzsálemi Ha-
dasszakkórházba vittek.

KÖLCSÖNT
5.-fonttól 500.-fontig
AZONNAL FOLYOSÍT
aranykiszere, vagy más ér-
tékű tárgyakra **RAJNA**
LOMBARD TIFERET
TEL-AVIV, ROTHSCHILD 31.

ANTOS penzió
Natanja
új helyiségbe költözött:
Rison Lecion utca 3
Rabbinátsi felügyelet
Telefon: 2647.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfűzőtől szobabútorig, mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — „Tám Chájim”, igazgató Titinschneider, T. A., Allenby 27., az udvarban.

**RADIO,
SUPERGAS**
10.-font
havi részletre.
FODOR ENDRE
RAMAT-GAN
Jahotinsky 38 • Autóbusz 60.

Othagyta a feleségét
és kilence gyermekét
mert elbocsátották az állásából

Cfát, (Az Uj Kelet tudósítójától.) Jozsef Biton 43 éves családapa, aki 38 éves feleségét, valamint kilenc gyermekét elhagyta, még a múlt hétfőn megszökött cfái lakásáról. Felesége, aki az állami iskola könyvtárjában dolgozik és jelenleg otthagyta a feleségét, három és a legnagyobb 16 éves, elmesélte, hogy férjét három hónappal ezelőtt bocsátották el állásából és azóta többször foglalkozta a megszököés gondolatával. Miután négyszer operáltak meg, munkaképessége győn glit és ezért mondták fel a rendőrség varrodájában két évvel ezelőtt szerzett állását.

Egyébként 16 éves lányuk, akit három hónappal ezelőtt Biton talált meg Jeruzsálemben, indult el apja keresésére. A rendőrségnek ezidáig még nem sikerült Biton nyomára jutnia.

»HÁREHIT«
T. A., Ben Jehuda 78.

színi kész- és architekté-
áttal tervezett, rendtel-
re készült

BUTORT
Különleges engedmény
a gyári árakból

BALALESET MIATT ATADÓ
regóta bevezetett, nagy vértör-
rel rendelkező fűző-, melltartó
szaklét. Rámát-Gán, Arloszor ut.
18. Erdőkődtől a helyszínen
5-7 között.

— Mose Avidan (Walter)
a külügyminisztérium köz-
zeleketi osztályának új ve-
zetője. Avigdor Dagan, a
külügyminisztérium kelet-
európai osztályának igaz-
gatóját lengyelországi kö-
vetté nevezték ki. Dagan
helyére Mose Avidan (Wal-
ter) volt venezuelai követ
került.

* Az Idősebb Dolgozók
Szövetsége évadzáró ünne-
pélyes kultúrtejt rendezi
1961. május hó 23-án, ked-
den este 8 óra-
kor Tel Avivban a Hayarkon-u 81 szám
alatti Jáchdáv klub diszter-
mében. — A nívós irodalmi,
művészeti előadó-est pro-
gramja: Züszmann Alfréd el-
nök: „A Hetek ünnepének
visszhangjában”, dr. Her-
mann Deszó: „Külpolitikai
revü”. Gács Teri, a nép-
szerű író: „Ósi forrás, el-
hajló utak”, Aczél Márta,
izraeli Operaház művésznő-
je: műdalok és opera-
áriák. Arje Barash akkordeon-
művész: vidám népdalok. Tom
bola értékes nyerménytar-
gyakkal. — Költészhözár-
járulás kávéval és süte-
ménnyel együtt 1.50 font.
Az egész jelszót ezúton hív-
ják és szeretettel várja a ve-
zetőség.

* Kassa és környékiek
mártírjainak ázkáraját 1961
május 29-én, hétfőn 6 óra-
kor lesz a Kaszlet szálló
nagytermében, Ibn Gvirol
166., Tel-Aviv. Baráti ta-
lálkozó 5 óra-
kor.

— Kirándulás közben 25
méter mély barlangba zu-
hant József Lévi, Lánah ki-
buc 19 éves tagja tegnap
délben súlyosan megsebe-
sült, amikor Águr falu kö-
zelében egy 25 méter mély
barlangba zuhant. A fia-
talember menyasszonyával
kirándult a környéken és
amikor az „Ikerbarlanghoz”
ért, hirtelen megcsúszott és
a mélybe zuhant. Meny-
asszonya értesítette a rend-
őrséget, amelynek egyik
tagja kötélen leereszkedett
a barlangba és felhozta Jo-
zsef Lévit, akit súlyos se-
besülten a jeruzsálemi Ha-
dasszakkórházba vittek.

KÖLCSÖNT
5.-fonttól 500.-fontig
AZONNAL FOLYOSÍT
aranykiszere, vagy más ér-
tékű tárgyakra **RAJNA**
LOMBARD TIFERET
TEL-AVIV, ROTHSCHILD 31.

ANTOS penzió
Natanja
új helyiségbe költözött:
Rison Lecion utca 3
Rabbinátsi felügyelet
Telefon: 2647.

* Vásároljon részletre, kamatmentesen, cipőfűzőtől szobabútorig, mindent. Korlátlan hitel, részletfizetés a vevő lehetősége szerint. — „Tám Chájim”, igazgató Titinschneider, T. A., Allenby 27., az udvarban.

**RADIO,
SUPERGAS**
10.-font
havi részletre.
FODOR ENDRE
RAMAT-GAN
Jahotinsky 38 • Autóbusz 60.

A Járkonban végződött
Sulamit Itamar útja a városban

Két nappal ezelőtt a Járkon folyóból kifogták egy 19 éves lány holttestét, akitől a nyomozás megállapította, hogy Sulamit Itamar-nak hívták és Misán faluban lakott.

A nyomozók, akik a lány testén az erőszaknak semmi nyomát nem találtak, megállapították, hogy több mint egy héttel ezelőtt egy Tel Avivban lakó unokahúga kérésére jött a városba. A lány a Bank Leumi Al-

»HÁREHIT«
T. A., Ben Jehuda 78.

színi kész- és architekté-
áttal tervezett, rendtel-
re készült

BUTORT
Különleges engedmény
a gyári árakból

BALALESET MIATT ATADÓ
regóta bevezetett, nagy vértör-
rel rendelkező fűző-, melltartó
szaklét. Rámát-Gán, Arloszor ut.
18. Erdőkődtől a helyszínen
5-7 között.

— Mose Avidan (Walter)
a külügyminisztérium köz-
zeleketi osztályának új ve-
zetője. Avigdor Dagan, a
külügyminisztérium kelet-
európai osztályának igaz-
gatóját lengyelországi kö-
vetté nevezték ki. Dagan
helyére Mose Avidan (Wal-
ter) volt venezuelai követ
került.

* Az Idősebb Dolgozók
Szövetsége évadzáró ünne-
pélyes kultúrtejt rendezi
1961. május hó 23-án, ked-
den este 8 óra-
kor Tel Avivban a Hayarkon-u 81 szám
alatti Jáchdáv klub diszter-
mében. — A nívós irodalmi,
művészeti előadó-est pro-
gramja: Züszmann Alfréd el-
nök: „A Hetek ünnepének
visszhangjában”, dr. Her-
mann Deszó: „Külpolitikai
revü”. Gács Teri, a nép-
szerű író: „Ósi forrás, el-
hajló utak”, Aczél Márta,
izraeli Operaház művésznő-
je: műdalok és opera-
áriák. Arje Barash akkordeon-
művész: vidám népdalok. Tom
bola értékes nyerménytar-
gyakkal. — Költészhözár-
járulás kávéval és süte-
ménnyel együtt 1.50 font.
Az egész jelszót ezúton hív-
ják és szeretettel várja a ve-
zetőség.

* Kassa és környékiek
mártírjainak ázkáraját 1961
május 29-én, hétfőn 6 óra-
kor lesz a Kaszlet szálló
nagytermében, Ibn Gvirol
166., Tel-Aviv. Baráti ta-
lálkozó 5 óra-
kor.

— Kirándulás közben 25
méter mély barlangba zu-
hant József Lévi, Lánah ki-
buc 19 éves tagja tegnap
délben súlyosan megsebe-
sült, amikor Águr falu kö-
zelében egy 25 méter mély
barlangba zuhant. A fia-
talember menyasszonyával
kirándult a környéken és
amikor az „Ikerbarlanghoz”
ért, hirtelen megcsúszott és
a mélybe zuhant. Meny-
asszonya értesítette a rend-
őrséget, amelynek egyik
tagja kötélen leereszkedett
a barlangba és felhozta Jo-
zsef Lévit, akit súlyos se-
besülten a jeruzsálemi Ha-
dasszakkórházba vittek.

Kvis nem országot - írja nem városháza

Sisa Eliezerrel titem együtt a minap. Ezzel a héber névvel, hogy Sisa, ami nyilvánvalóan azt jelenti, hogy „hat”. Pápán született az egyik legrégebb magyarországi olé. Ugy negyven és fél évvel ezelőtt érkezett. Előbb a bécsi műegyetemen tanult, elvégzett néhány esztendő, aztán, bár kiváló hallgatója volt ennek a híres mérnöki főiskolának, ott hagyott csapot-papot és elindult Erec Jiszráélbe.

— Sohasem voltak klitagondjaim — meséli Sisa Eliezer — matematikát tudtam, héberül mindig tudtam, mindjárt matematikát kezdtem tanítani az egyik tel-avivi középiskolában. Aztán a földmérő hivatalhoz kerültem és ott dolgozom mind a mai napig, immár negyven esztendeje.

— Hogy értem azt Sisa Eliezer, hogy héberül mindig tudott? Hiszen Pápán nemigen tudtak héberül?

— Nem tudnám megmagyarázni, hogy volt az. Nagyon nehezen tanulok nyelveket, nagyon nagy munkával, nagyon kicsi eredménnyel. De héberül, úgy rémlik, sohasem tanultam. Azt hiszem, mindig tudtam, csak úgy látszik, mintha egy időre elfelejtettem volna. Nem kellett tanulnom a hébert, csak az emlékezet mélyéről kellett felhoznom. Valahogy feltört bennem a héber nyelv mély, ősi rétegekből. Nem megtanultam, emlékeztem.

Igy meséli Sisa Eliezer, akinek bátyját jól ismerem, több mint negyven évvel ezelőtt. Őt Sisa Miklósnak hívták. Akkor persze fogalmam sem volt arról, hogy Sisa héber név, azt hiszem Sisa Miklós sem tudta. Ez a Sisa, az idősebbik testvér, jogot hallgatott Budapesten, köztudomásúlag az első világháború előtti években. Késztelenül ő volt azokban az években a legkiválóbb diák. Lángész, nagyszerű intellektus. Művelt, konok és megbes. Konok antimilitarista. Nemesek szellemi meggyőződéséből, hanem verseiknek alkotásánál fogva is. Habozás nélkül terjesztett kaszárnyák előtt nagyon okosan megszerkesztett és megírt antimilitarista röpiratokat. És habozás nélkül ment börtönbe ezekről a röpiratokért.

Mikor a budapesti egyetemre kerültem 1916-ban, Sisa Miklós a Galilei-kör elnöke volt. Mit jelentett ez a pozíció, az most nem tartozik ide és hogy mit jelentett a Galilei-kör a progresszív magyar életben, az sem.

Csak annyit, hogy Sisa Miklós és Sisa Eliezer két különböző úton jártak. Sisa Miklós egészen korai haláláig a római szovjet követség tanácsosa és sajtóattaséja volt, Eliezer pedig cháluc Erec Jiszráélben.

— Mi úgy tudtuk — meséli Sisa Eliezer — utólag apám úgy tudta, azért hívják a családunkat Sisanak, mert a híres „Seva Kehillo”-ot — a „Hét Zsidó Községet” — Nyugat-Magyarországon állították hat zsidó alapította. Egyik ősem lehetett a ha-

Irta: Jámbor Ferenc

odik. Így maradt rajta, hogy Sisa...

Akárhogy is volt, az a fontos, hogy Eliezer Sisa volt az egyetlen a családban, aki héberül nem tanult, hanem emlékezett, a többiek se nem tanultak, se nem emlékeztek.

Hogy azonban az emlékezésnek ez a processzusa

HÉBER LECKE

Harminc esztendő, ennyi a múltam. Népem nyelvét eddig nem tanultam. Rémlík, harminc évig sikert voltam.

Most felráz a soká visszatartott S mint oldott villám ébreszt messi parlot, Fülem megnyílt s már bűg egy régi lant ott.

Felmordul a pusztá, Összetűt minden elem, Elszabadult fűtyök, Ó, elfelejtett zengedelem.

Óreg Istenünk a hegyről beszélt velem.

Milyen jó annak, milyen könnyű és milyen egyszerű, aki nem kell tanuljon héberül, csak emlékeznie kell.

Nincsen ebben persze semmi misztikum. Az emlékezés valódi is, meg nem is. Valahogy úgy lehet, hogy az, aki a nyelvet nagyon szereti, aki nagyon együtt akar élni a jiszuvval, aki nem akarja önmagát nyelvi gettóba zárni, az könnyebben tanulja meg a nyelvet és minden egyes új szó tanulásánál komolyan érzi, hogy a szót mindig tudta, csak éppen elfelejtette egy időre.

Am mit csináljon az, aki nagyon nehezen tanul és azért úgy rémlik neki, hogy nem is emlékezik?

Azt hiszem, ezek megteremtettek önmaguk számára egy új jiddis nyelvet. A német jiddis egykori német dialektus héber szavakkal, héber kifejezésekkel, héber szófértéssel és héber nyelvtani fordulatokkal keverve. Olyan magyar-zsidók, akik talán semmit sem tudnak héberül, vagy legalábbis azt hiszik, hogy semmit sem tudnak, ma már nem beszélnek tisztán magyarul. A magyar nyelvet héber szavakkal keverik. És érdekes módon nem egykori zsinagógai szavakkal, hanem az új héber nyelvből vett kifejezésekkel.

Meséli nekem nemrégiben Pesten járt idősebb aszszony, mennyire csodálkozott, amikor nem értette mindent abból, amit mondott. Holott folyton-folyvást csak magyarul beszélt. Tisztán magyarul. Azt mondta például: „Menjünk mar át a kvisen”. — Aztán csodálkozott, hogy úgy néztek rá, mint borjú az ujkapura.

Miért mondja az, aki még egy szót sem tud héberül: „A kicsi lány jövőre már járni fog a gánba” és nem azt, hogy az ovóda-ba. Alighanem azért, mert a „gán” nem ovoda, hanem gán. Valami más, mint ami az ovóda volt Magyarországon. Az ovódaiban magyar versikéket tanultak, magyar táncokat. Itt az új olénak kicsi gyerme-

mégiscsak léteznek, azt Max Brodnak nagyon szép verse bizonyítja a legjobban.

Max Brod több mint két évtizede él itt az országban. Világhírű volt, még mielőtt Erec Jiszráélbe érkezett. Prágában élt és működött, de az egész német nyelvrületen, sőt azon túl is elsővonalbeli írónak számított.

Van egy verse, a címe: „Héber lecke”. Hadd álljanak itt Kaczér Ilés fordításában ezek a szép sorok:

ke a héber nyelv és héber élet alapelemeivel kerül kapcsolatba, nem egészen fedti hát ezt az intézményt az a név, hogy „ovóda”.

Az ember itt nem megy a piacra, hanem a sukra. Gondolom, olyan más a Kármel-suk, mint a Duna-parti piac. Annymira más, a kecskeméti piacnál is másabb, hogy elvész egészen ez a szó, hogy piac. És elvész az, hogy raktár. A magyar-jiddisben „máchsán”-nak hívják. Persze nincsen többé a magyar olé számára: légióalmi óvóhely, vagyis „légó”, helyette van: miklát. Gondolom, nem mindenki tudja, mit jelent ez a szó, hogy miklát, mégis ezt használja — szerencsére csak nagyon ritkán van szükség erre a szóra.

„Miklát” ugyanannak a szónak, hogy „klita”, másik nyelvtani alakja. Befogadást jelent. Miklát szerényebb, megnyugtatóbb név, mint az, hogy: óvóhely, amihez annyi szörnyű magyarországi emlék tapad. Azonfelül a réj miklát-nak, menedékvárosnak hívták a Biblia idejében azokat a városokat, ahol az, aki önhibáján kívül lett gyilkossá, menedéket, büntetlenséget talált. Ilyen menedékhelynek képzeli a héber nyelv a magyar óvóhelyt, menedékhelynek, amely biztonságot, védelmet, sértetlenséget nyújt.

Azt se mondja senki sem már magyarul: megyek a városházára. Inkább azt, hogy megyek az „irjá-ra”. Mert más az írja és más a városháza. Más az izraeli polgár viszonya, kapcsolata, az írjával, mint volt a magyar zsidónak a városházával. A városháza valamit idegen volt, hatóság, zord időkben ellenfél. Az írja pedig valahogy közölkül való. Azért nem mondják többet magyarul Izraelben: felmegyek a városházára...

A német jiddisben nem mondták az apának: Vater, vagy Vati, hanem — Tate. Az anyának meg nem mondták, hogy Mutter, vagy Mutti, hanem Mame.

Az izraeli magyar-jiddisben a gyermek már nem apukának és anyukának szólítja szüleit, még akkor se, ha magyarul beszél hozzájuk, hanem úgy, hogy: Imá és Ábá, a nagyszülőknek pedig: szába és szábtá.

Igy keletkezik új jiddis, a magyar-héber-jiddis Izraelben.

Persze csak egyetlen generációra. De ezt az egyetlen generációt még ez is lözelebb viszi az országhoz és a néphez.

Izraeli hétköznapiak

Irta: Barzilay István

Dávid Ben Gurion újra a nagyvilágban

Dávid Ben Gurion legutóbbi külföldi körútját, amelynek során Eisenhower volt amerikai elnökkel, Konrad Adenauer nyugatnémet kancellárral, Harold Macmillan angol miniszterelnökkel s De Gaulle tábornokkal találkozott, olyan fontos eseménynek tekintették, amely politikai jelentőségében nem sokban maradt el a Szináj hadjárat mögött. Az volt a célja annak a tárgyalás-sorozatnak, hogy kijelölje Izrael helyét a nagyvilágban és hogy megkapja mindazon biztosítékokat, amelyek gazdasági és politikai fejlődéséhez, biztonság-

lása sem, a kongói válság elmélyülése újabb krízisbe kergettek a világot. Közben az Egyesült Államokban a demokraták felváltották a republikánusokat, az elnökváltozás pedig mindig az amerikai politika átértékelési kísérleteivel jár. All ez különösen a Közkeletre, illetőleg az amerikai külügyminisztérium közelkeleti osztályára, amelynek konzervatív irányítói mindig megpróbálják, hogy viszatérjenek az arabokat engesztelő politikai vonalra. Arra a felfogásra, hogy Nasserrel ki lehet engesztelni apró Izrael-elenes engedményekkel, maga Nasser csak fölt rá mindig a legcsattanósabb módon. Ez azonban mégsem tántorítja a washingtoni külügyminiszterum ama körreit, amelyek mögött a szauidai olajmezők urai igyekeznek beleszólni az amerikai politika irányításába.

A mi térségünkben is lényeges változás áll küszöbön: az algériai kérdés megoldása, amely azt az agályt ébresztheti, hogy Franciaország talán nem lesz olyan nyílt és tántoríthatatlan szövetségeseink, mint az elmúlt évtizedben volt. S mialatt ezek a mélyreható átalakulások folynak, Nasser hadseregét fejtől, a revánsháborúra készíti.

Ez a kép eléggé bizonyítja, miért akarta Dávid Ben Gurion kanadai útját arra is felhasználni, hogy John Kennedy amerikai elnökkel találkozzék. A „csücsztalalkozások” korszakában a diplomáciai életnek mindennapi jelenségévé vált, hogy miniszterelnökök, vagy államfők folytassanak olyan megbeszéléseket, amelyek azelőtt nagykövetek között szoktak lefolyni. Sok mondanivalója lesz Ben Gurionnak ezen a találkozón. S talán jó is, hogy nem hivatalos keretek között a Fehér Háznál tartják meg az eszmecsereket. New Yorkban nagyobb hátvédje van Ben Gurionnak: több mint három millió zsidó. S ez a hátvéd nem csak szimboli-

kus, hanem kézzelfogható is, hiszen itt kapta meg Kennedy elnök azt a pár-ezer szavazat-különbözetet, amelyre megválasztásához szüksége volt.

Nem tudjuk, hogy Kanada kormányát a baráti gesztus mellett, milyen gyakorlati okok késztették Ben Gurion meghívására. Ha voltak ilyenek, azok aligha tartoznak a nagynyilvánosság elé. De ettől függetlenül Kanada fontos szerepet tölt be az UNO életében és a közkeleti megfigyelői kar, valamint a nemzetközi karhatalmi csoportok megszervezésében is tiszteltetreméltó helyet foglal el. Emlékezzünk arra is, hogy Kanada volt az egyetlen a kevés államok, mely még fegyvernújítás terén is hajlandó volt segítségünkre lenni. Az a barátság, amelyet a washingtoni kormányképes pártja Izrael iránt mutat és a két állam közötti fejlett gazdasági és kulturális kapcsolatok azt sejtetik, hogy Ben Gurion ott-tawai látogatásának az udvariassági és baráti megnyilatkozáson túlmenő jelentősége van.

Ben Gurion útjának főcélja a kanadai látogatás volt, a Kennedy elnökkel való találkozást csak beillesztették. S a kanadai út előkészítése már régen folyik. Bizonyos, hogy a Lávon-áttér előtt kezdtek meg a tapogatózásokat, a dátumok összeegyeztetését, egy ilyen hivatalos új politikai jelentőségének mérlegelését és kiértékelését. A kormány még nyugodtan ült a helyén, nem volt válság és a választásokról sem beszélt senki, amikor ezt az utat tervbevették. Ezt természetesen tudják az izraeli politikai pártok vezetői is, akik most a választási hadjáratra készülődnek. Ami persze nem akadályozza meg őket abban, hogy Ben Gurion újabb megjelenését a nagyvilágban a Mápaj választási trükkjének minősítsék. S hiába is fogja bárki is azt magyarázni, hogy Pinchász Lávon még békésen ült a Hisztadrut főtitkári asztala mellett, amikor B. G. a kanadai útról tárgyal. Nem is érdekes, hogy a belpolitika csúnya világában, hogyan fogják a miniszterelnök ellenfelei ezt a látogatást választási kortesfogásá lealacsonyítani. B. G. útjának eredményei a fontosak. S nem hinnék, hogy akadna egyetlen polgára is Izraelnek, aki nem kívánná tiszta szívvel: legyen ennek az újabb nagyvonalú erőfeszítésnek eredménye Izrael államának erősödése és biztonságának megszilárdulása.

Küldjön vám IKKA csomagot

A 4-es listáról az átvételi elismervények nagy része már visszaérkezett.

Az 5-ös listát — június elején történő kiosztásra — MÁJUS 23-AN KEDDEN ZÁRJUK

MEGRENDELŐHELYEK:

JERUSALEM: Vajda utca (déltűz) 4-6 óráig a TUV TAAM cukrászdában, King Georg 9.

TEL-AVIV: G. Kemény, Ben Jehuda 27., 1. emelet, d. e. 10-12. óra között

HAIFA: Léber szászterület, Nordau 11., d. e. 4-7 óráig.

Levelezést kizárólag: G. Kemény, Tel Aviv, Ben Jehuda 27., címre kérünk.

IKKA az egyetlen vám- és minden egyéb költségtől mentes küldési lehetőség.

Haskó mérnök cínoz

POLOSKAT, MOLY-ÉS SZUETTE BUTOROKAT.

TEL-AVIV, JIRMIJAHU-U. 41/43 (a Peér mozinál)

BERLITZ kurzusok
T.-A., Nachlat Benjamin 2. - Pet.-Tikva, Montefiore 4.
IVRIT ★ ANGOL
FRANCIA ★ NÉMET
SPANYOL ★ PORTUGAL
OROSZ ★ ARAB ★ OLASZ
delelőtt is
Elemi- és középiskolás diákok korrepetálása.

NAHARIA FÜRDŐ-VÁROS

ANZIX NAHARIÁRÓL

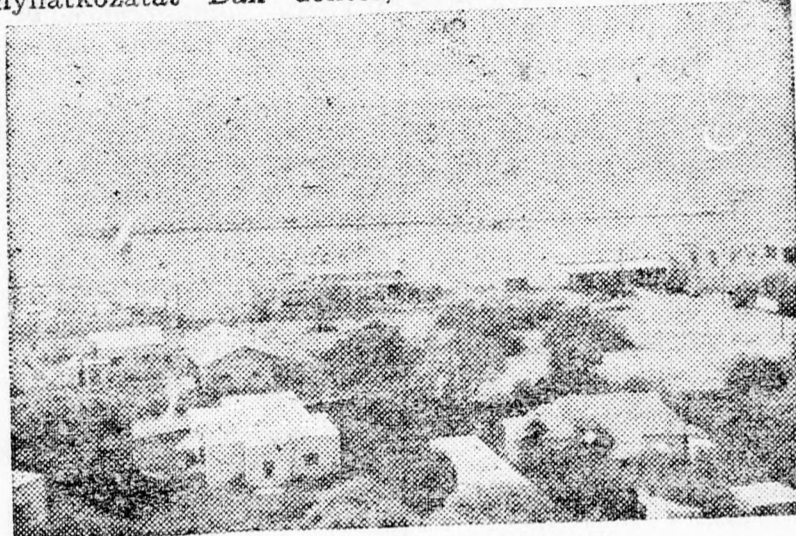
Feladó: Benedek Pál

Premier előtti hangulat fogadott Nahárián. Festik, eszinosítják a szállodákat, éttermeket. Szépül a város, várják a nyaralókat. Rövidesen indul a szezon, ám bár a „házi főpróba” már megvolt: 150 fiatal nászutas-pár nyaralt lát-báomer hetében Nahárián, s a helyi amatőr-közvéleménykutatók szerint kitűnően sikerült az idén a „mészeshét-kampány”. A fiatal párok jelenlétében ünnepelte meg a huszonöt-

esztendő zsidó község a városos-alakulását. A nászutasok nagy többsége elhatározta, hogy jövőre is eljönnek, itt ünneplik meg az első évfordulót. Nincs messze az idő, amikor virágyelven így kéri meg a férjünk izraeli fiatalberek szívük-választottja kezét: At jodát, má? Nyaraljunk az idén Nahárián...

persze, a vendéglátóiparban. — Javaslom — fejezi be nyilatkozatát Dán doktor,

— Végül szólni szeretnék a strandunkról is. Tavaly vettük át az egyik helyi kooperatívától és sokat költöttünk rá. Az idén folytatjuk a csinosítást.

KÉPESLAP NAHARIARÓL

INTERJU A POLGÁRMESTERREL

Az új város élén nem új ember áll. Gerson Tatz nemcsak Nahárián számít ös-lakónak, de a városházán is, hiszen hosszú évek óta tagja a községi tanácsnak, legutóbb pedig ő volt az el-

GERSON TATZ polgármester

nök. Mit jelent a gyakorlatban, — kérdezzük a polgármestertől, — hogy Naharia város lett?

— A nagy megtiszteltetésen kívül igen fontos gyakorlati értéke is van a belügyminiszteri elhatározásnak. Jelentős mértékben bővül a helyi hatóság jogköre, mely eddig bizony elég szűk keretek közé volt szorítva. Például gondolja el, hogy a köz-tervezés nem tartozott hozzánk, alig volt beleszólásunk ebbe a kérdésbe, amely egyébként nálunk különösen fontos, tekintettel speciális, idegenforgalmi jellegünkre.

— Azt tapasztaltuk, — folytatja — hogy több jelentékeny külföldi befektetőnek ment el a kedve a multban a velünk való tárgyalástól, mert kiábrándította őket, hogy mennyire nem vagyunk urai a saját portánknak, s az ő szemükben jelentéktelennek tűnő ügyekben felettes szervek véleményétől tettük függővé válaszunkat. Mindez természetesen már a múlté, bírjuk a városi törvényhatóság teljes jogkörét, a reméljük, alkalmunk lesz eze ket a jogokat a lakosság, s közvetve az „ideiglenes lakosság”, vagyis a nyaralók javára gyümölcsöztetni.

A JOGTANÁCSOST ILLETI A SZÓ...

Az új város jogtanácsosával beszélgettünk. Dr. Dán Jenő, volt aradi ügyvéd tölti be ezt a fontos hivatalt. Ő az egyik legnépszerűbb városi ember, úgy mondják, holott öt éven át az adóhivatal főnöke volt... Arról folyik a szó, hogy hány magyar-zsidó él Nahárián?

— Pontos adataink nincsenek, de elmondhatom, hogy a német nyelv mellett ma már a magyar nyelv is

teljes polgárjogot nyert Nahárián. Az utóbbi években 18.000 olé lett otthonra városunkban, közülük sokszere magyar-zsidók.

— A városi közéletben részt vesznek-e a magyar zsidók?

— Hogyne. Két városi tanácsosunk is van, Fírst Jehosua (Mápáj) és Landau Mír (Mápám). A magyarok szervesen beilleszkedtek a város társadalmába, arányosan képviselve vannak valamennyi foglalkozási ágban. Elsősorban,

MI UJSÁG AZ IDEGENFORGALMI OSZTALYON?

Erdélyi zsidó, Gara Jozsef áll az osztály élén. Az alábbiakat tudtuk meg tőle:

— Szeretnénk az idegenforgalom nyelvére lefordítani a városunk iránt mutatkozó különös érdeklődést és általában, az új, fokozott városfejlesztési lehetőségeket. — 120 szobás új szálloda épül Nahárián, a Fischeshtein-pénzcsoport válalkozásában. Húszezer prospektust küldtünk szét a világ négy tájára. Már öt vonat-

— menjen át az idegenforgalmi osztály vezetőjéhez, hátha mond valami érdekeset. Mindjárt szíók neki telefonon:

— Halló! Jóska, ráérsz egy percre? Itt vannak az Új Keletől...

JÁRATUNK VAN NAPONTA, KÖZVETLEN ÖSSZEKÖTTETÉS JERUZSÁLEMMEL ÉS TEL-AVIVVAL.

(Ez az egyetlen közhivatal, ahol nyíltan beszélgethetünk az összeköttetések fontosságáról...)

Kis kalauz - „kezdő” naháriai turistáknak

vezetőjét, Teichner Kálmánt, aki 1906 óta dolgozik a vendéglátóiparban, s Izraelben is nagyszerű nevet vívott ki szakmai körökben. Nagy súlyt helyez arra, hogy vendégei ne csak pihenjenek, hanem sportoljanak is, évről-évre bővíti a sport-lehetőségeket. Különösen büszke a Park-hotel tenispályájára és a parkban létesített „gyermek paradicsomra”, ahol változatos tündérországai állapotok várják a hotel apró vendégeit. Protekcióval elfogadnak előjegyzést gyermektelen házaspároktól is.

PARK HOTEL

Az egykori, budapesti Metropoli vendégei ismerősként üdvözlik majd a hotel

HOTEL EDEN PENZIO

tel.: 920146

Magyar konyha ★ Tengerpart mellett
MINDEN NAP TÁNC ÉS MŰSOR

Vezető:

MIKI SCHWARZ

»NOGA« ESZPRESSZÓ ★ ÉTTEREM

Közvetlenül a vasut-, Egged- és taxiállomással szemben.

ELIEZER LEWY „GAATON — GINATI”

SZALLODA ★ PENZIO
KÁVÉHAZ ★ ÉTTEREM

TELEFON: 920011

AKI ISMERI NAHARIÁT, ISMERI A „PENGUIN”-T

„PENGUIN” - penzión - kávéház - étterem

HOTEL »ESPLANADE« PENZIO

A TENGERPARTON, TELEFON 920286

Kitűnő konyha ★ Szórakoztató műsorok

Töltse náunk a hétvéget és nyári szabadságát

Új vezető: EUGENIE STORPER

ÖT PERC A ISZABESZT-GYARBAN

Magánlátogatásnak kellene inkább neveznem, mert elsősorban olé-társamat, Fái Lászlót akartam egy pillanatra látni, de alkalmam volt megismerkedni az egyik legnagyobb naháriai gyár sajtófőnökével, Bár On úrral, aki magyar-zsidó. Látszólag azbeszt és cement-nemüket, valójában nemesvalutát gyártanak ebben az üzemben, mert a termékek jórésze export-cikk.

TELEVIZIÓ

Aki televíziózn szeret nyaralástkor, annak Elie- (Folytatás a túldoldalon.)

MARGOA penzión Naharia

Elsőrangú magyar konyha.

ILYEN MEG NEM VOLT

6 napot fizet 7 napot nyaral egész május hónapban. A la carte étkezés. Kívánatra mindenféle diéta. A szobák hűtőmeleg zuhanyal. A savuoti helyekről kérjük mielőbb gondoskodni.

Telefon: 920108.

Várom kedves vendégemet:

Rosenfeldné-

Knöpfler Klára,

a mindenki „Imája”.

YARDEN HOTEL PENZIO ÉTTEREM

TELEFONSZÁM: 920144

Most előszezon-árak.

• ELSŐRENDŰ KONYHA,
• GYORS KISZOLGÁLTÁS,
• NÉPI ÁRAK
ACION ÉTTEREM — PENZIO —
KÁVÉHAZBAN
LACINÁL Telefon: 920121

»LOTUSZ« HOTEL PENZIO

telefon: 920426

Közvetlenül a strand mellett.

Minden hét végén, szezonban minden nap zene és állandó műsor

Miki Drechsler vezetője alatt

SZALLODA BEN HUR PENZIO

Meghívjuk, töltse

nyári szabadságát

modern szállodánkban.

Szobáink minden kényelemmel felszerelve.

TELEFON: 920106.

טלר בהשורה

VITAN FELŰL ALL!
A LEGJOBB PENZIO,
A LEGSZEBB KERT,
tánc - kényelmes szobák -
Kitűnő konyha, csak...
»TUTTI LEWI«
penziónjában tel.: 920012
Vezető: CHAJIM GROSS

KERTESZ MIKSA
női- és férfi
fodrász-szalón
és
kozmetika
az Irja épületében

HOTEL PENSION

KARL LAUFER

NAHARIA

Telefon: 920130

SZALON WERED UJ RASSCO-HÁZ.

Gaaton 20, I. em., 29.

Kozmetika ★ Fájdalommentes szőrtelenítés

Pedikűr ★ Masszázs ★ Népi árak

Kozmetika a nyári hónapokban 9-1, 1/2-7-ig.

Pedikűr, masszázis 8-1-ig a strandon,

2-7-ig a szalónban.

GAFNI MIRJAM ES CVI

NAHARIA VÁROS

LEGJOBB KIVÁNSÁGAIT KÜLDI

a város minden régi és új lakosának és összes barátainak

azon ünnepélyes alkalomból,
hogy Izráel
25-ik városa lett

Adja az Isten, hogy az elkövetkező évek áldást, termelést és fejlődést hozzanak Nahariára, a Nyugatgálilra és egész Izraelre.

Naharia örökre megőrzi azoknak emlékét, akik segítő kezét nyújtottak alapításához, fejlesztéséhez és védelmére.

Boldogok vagyunk, hogy megadatott nekünk erőfeszítéseink gyümölcsét látni.

G. TATZ polgármester

GYÖNYÖRŰ, CSENDES
KÖRNYEZETBEN FEKVŐ
SZÁLLÓ

* PARK HOTEL *

MINDEN SZOBABAN
HIDEG ÉS MELEG TŰS

Sport- és játszótér (ping-pong), parkolóhely
A zongoránál: Max Preus „Ritmus” kísérettel

TELEFON: 920355

ÉTTEREM ★ AMERIKAI BÁR

Töltse kellemesen a nyarat
Kálmán klub-bárjában

Tulajdonos: TEICHNER Z. KÁLMÁN

A GÁLIL RIVIÉRÁJÁN

Igy kezdődhetett valahogy a nizzai karnevál is, annak idején. Egészen bizonyos, hogy amikor az első francia családok letelepedtek a Földközi-tenger partjának ama kies helyén, ahol ma a világ egyik leghíresebb firdőhelye pompázik, az első lakosok, a nizzai „chalucok” nem gondoltak arra, mivé fog fejlődni a kis halászfalu.

Talán lesz, aki túlzónak találja a hasonlatot, de nekem mégis ez jut eszembe, amikor az arnyas fasorokkal szegélyezett, szállodákkal és penziókkal teli, lampionos város utcáit járom. Ez a város mindössze néhány napos. Imitt-amott még a történelmi — azaz huszonöt év előtti — idők nyomai: egy-egy hül, tehát az udvaron, lucernával megakott szekér az úton. De arrébb kétemeletes penzió hivatkozódik és a száguldo autók a tengerpart felé tartanak. Ugyanannak a Földközi-tengernek a partjai felé, ahol a franciák megcsinálták a maguk Nizzáját, pedig az sokkal északabbra van. Pontosabban észak-nyugatabbra.

Ami a gallok utódai megcsináltak Délen, azt mi megvalósítottuk Északon — mondották a nahariaiak és ha Párisból leutazhat valaki Nizzáig, akkor nálunk meg felutazhatnak az üdülővárosok Beér-Sévárol Nahariára. Az összehasonlítás már azért is kézenfekvő, mert Páris is főváros, Beér Séva is.

A Negev fővárosából felrándulni a nahariai homokra, nem megbánni való. Itt ugyanis a homok — tengerparton található. Világosabbban szólva: a homokhoz tenger is adott a természet. Ez az egész, amire az itt élő — több, mint 20.000 lelket számláló, immár városi — lakosság a maga elgondolását alapította?

Valaki azt mondhatná, hogy az elmélet sántít. Másutt az országban nincs homok? Több, mint kellene. Kérdezzék csak meg a beér-sévaiakat, még a szobába is jut. Nincs tenger? 230 km hosszú tengerparttal rendelkezünk és ebből Nahariára mindössze néhány kilométer jut.

Hol van hát a különbség város és város, tengeri firdő és tengeri firdő között nálunk? Mi az, ami a homokon és vizen kívül található itt Északon, a Gálil Riviéráján? Milyen jogon vindikálja magának ez az ujdonsült város, hogy itt töltsek az emberek a szabadságukat? Nemcsak a Negev lakosai, hanem a tel-avivaiak is, mikor pedig Tel-Aviv maga is rendelkezik tengerparttal, amit szintén a Földközi-tenger hullámai mosnak.

Elsősorban azért, mert itt van az ország első és

Írta: Dr. Árje Kaddar

egyetlen sekélyvízű hullámtörője, ami ideális firdést biztosít. Felsenburg Nándor, egykori nyitrai, — most nahariai főmérnök alkotta ez a remek munka, amelyre a lokálpatriotizmustól nem éppen mentes nahariaiak különösen büszkék.

Ezekután magyarázatot kell találnunk egy önként felmerülő kérdésre: miért fordult meg eddig is olyan szépségű firdővendég a városban, amikor a hullámtörőnek még nyoma sem volt? Mi az, ami vonzza az embereket erre a helyre, mi az, amit a vendég oly sokszor nélkülöz és ami után annyira vágyik? (Még akkor is, ha ő maga nem teszi otthon azt, amit másol, mástól elvár. Mint az a bizonyos chuciláreci zsidó turista, aki New-Yorkban „szigorúan” tréfit eszik, sabbátkor dohánnyal és utazik, de rettenetesen fel van háborodva, ha azt látja, hogy nálunk valaki e tilalmakat megszegi.)

Nem elég világos? Értetlenebbek leszünk. Az a tel-avivi polgár, aki egész évben lőt-fut, tülekszik és tolakszik, rohan a kenyér és az autóbussz után — az a nyaralóvárosban nyugalmat, csendet, rendet, udvariasságot, sőt barátságos hangot és bánásmódot kíván. Igaza van.

S a nahariaiaknak ez a csodaszerű. Az udvarias, barátságos hang. Ezt adják a homokhoz és a vízhez, ami másutt is van. Ezért szeretnek az emberek felutazni ide, Északra. A mogorra „má ichpát li”-hez szokott és maga is azt „használó” izraeli szomjuhozik a kulturált környezetre. És itt megkapja.

Azt hiszem, még a szabrá is tudja, hogy Nahariát nem szabrák alapították. Német-zsidók, ugynevezett jekék. Ma már nincsenek tulsokan, mert a Nyugat-Gálil fővárosa komoly klijta-központ lett. Rengeteg új olé lakik a városban, nem beszélve Givat-Trumpeldorról, amelyet köznyelven Trumpeldorfnak hívnak.

Sok „román” lakik a városban s a lakosságnak közel harminc százaléka mégis magyarul beszél. Givat Trumpeldor népszerű fényképészője azért a „Szabrá” nevet adta műtermének, itt született lánykájá tiszteletére.

Annyi bizonyos, hogy aki részt vett néhány nappal ezelőtt az ifjú házások részére rendezett ünnepségen, az hamar megállapíthatja, hogy a gondolat kitűnő volt. Az izraeli „Nizza” talán még a Közel-Kelet Ve-

lencéjének a címére is pályázik? Nem lehetetlen. Nem bizony, mert a lág-bá-omerkor házasságot kötött izraelieknek több, mint egy harmada — és ez nem olyan kis szám — itt tölti a mézesheiteit. És ha gondolával nem is tudnak szolgálni, de vízi-játékokkal igen.

A hullámtörővel megszelídített parti rész tökéletesen alkalmas erre — magyarázza nekünk Felsenburg főmérnök — az asztalán fekvő rajzon. S hogy a vaporetto se maradjon el, azt ígéri, hogy Haifáról rendszeres hajójáratot indítanak majd. Valami olyasmit, ami Veleceből jár a Lidóra. Hogy mikor? Ha csupán Naharián múlva a dolog, biztosan hamarosan megvalósulna és egy kedves színlattal gazdagodna az ország északi partja.

Az ifjú házások tiszteletére rendezett ünnepségen Mendelssohn nászindulójának dzsesszesített akkordjai mellett vonulnak fel a nászutas párok. Majdnem kivétel nélkül fiatalok — értsd: az asszonyok 17-19 évesek — csak egy-két pár van az európai polgári társadalmi feifogásnak megfelelő házusalandó korban.

Lehet, hogy nem lesz Nahariából Nizza, sem Venezia, de annyi bizonyos, hogy Naharia máris egyike a legrokonszenvesebb izraeli üdülőhelyeknek, amelyek a vezetősége tisztában van azzal, hogy könnyen válhat egy nyaralóhely levanná, de azt is jól tudja, hogy érdemesebb ugynevezett „európai” atmoszférát teremteni.

Halmi József 50. újságírói jubileuma a tel-avivi HOH-ban

Páratlan érdeklődés előzi meg a május 29-én, hétfőn este a tel-avivi Social Center kulturtermben (Hájaron 61) este 8 órakor kezdődő reprezentatív kultúrtevet, amelyet Halmi József, az ismert kiváló újságíró és publicista 50 éves újságírói jubileuma alkalmából közösen rendez a Magyar Zsidó Világszövetség izraeli tagozata, a HOH központja és tel-avivi csoportja. A gondosan összeállított, nagyszabású programból ezuttal a következőket közöljük:

Kaczer Illés: Köszöntő.
— Faragó Miklós: Egy új-

Zsidó humor

FAJKUTATAS
A NEGER-ISKOLÁKBAN

Egy néger iskolában a tanító a gyerekeknek a fehér faj származásáról tart előadást.

— Es amikor Káin megölte Ábelt, így szólt az Ur Káinhoz: hol van a te testvéred, Ábel? — Minthogy Káin érezte bűnének súlyát és nem tudott az Ur kérdésére válaszolni, szégyenében elhalványodott... Tőle származik a fehér faj.

A HOSSZU ÉLET
ZALOGA

Egy gazdag, öreg kereskedő, akinek egyetlen fia szellemileg meglehetősen korlátolt volt, megdöbbentve látja, hogy a házbőcher a fiát a káddis-imára tanítja. Az apa dühösen vonja kérdőre a böhcert, aki így válaszol:

— Ha maga addig él, amíg a fia a káddist megtanulja... hosszú életű lesz...

A TÖNKREMENT
ROTHSCHILDOK

Két snorner látogatja meg a régi frankfurti Rothschildot, hogy egy kis adományt kapjanak tőle. Az egyik felmege a palotába, a másik lent várja. Néhány perc múlva visszajön a kartárs.

— Miért jössz ilyen gyorsan vissza? — kérdi a társa.

— Kár a fáradságért — mondja csodálódottan — mert Rothschild tönkrement.

— Rothschild tönkrement? Meg vagy örülve?

— Hallgass ide, benéztem a kulcslyukon és láttam, hogy ketten játszottak egy zongorán...

EGY NAHARIAI BANKBAN

Május 2-án ünnepelte a Bank Leumi Lejiszráél nahariai fiókja fennállásának tiz éves jubileumát. Akkor nyitotta meg, amikor az Anglo-Palestine Bank Ltd. nevét Bank Leumi Lejiszráél-re változtatta. A felszabadító háború befejezése és a bank naha-

riai fiókjának megnyitására Naharián közel 8000 új olé telepitettek le, akik mindaddig mábárakban laktak.

A bank első és legfontosabb feladatául tűzte ki az új oléknak gazdasági beilleszkedésükben segítséget nyújtani.

1953-ban kezdték el a bankfiók új helyiségének építését és 1954 januárjában a bankfiók be is költözött az új épületbe.

A tágas házban a bank megjavíthatta működését és a közönségnek ma már széleskörű szolgáltatást biztosít. Tisztviselőit az új bevándorlók minden törzsből verbuválta és egy rendezett bankintézetet alakított ki.

A fiók Naharia és a környező mezőgazdasági települések is rendelkezésére áll és a nyugat-gálili mosávoknak és kibucoknak fontos segítője.

A bank szolgálatai magukban foglalják a banküzlet minden ágát, számlák, folyószámlák, takarékbetétek, gyermek-takarékbetétek, inkasszó, kölcsönök, hitelek, hitellevelek, safe és devizák stb.

A németországi átutalások képezik a főtevékenységét. Értékpapír-osztályt is nyitottak, amely különösen a németországi kártérítést élvezők részére jelent hasznos szolgáltatást.

SZU RÁGJA BUTORÁT? POLOSKA ZAVARJA ÁLMÁT?
Telefonáljon **85712**-re
Tel-Aviv, Szálame 28. (az udvarban)
POLITUROZAS, JAVITASOK

Nyelvkurzusok

a „KADIMAH” nyelviskolában,
TEL-AVIV, BEN-JEHUDA 74.
Intenzív ívrit-angol-és francia oktatás felnőtteknek (kezdők és haladók) minden nappali és esti órában
1) Angol és francia külön csoportok elemi-és középszintű diákoknak.
2) Angol és matematikai előkészítő kurzus érettségire, Elsőrendű tantervű.
Beiratkozás: d. e. 9-12.30-ig és d. u. 3-9-ig, péntek kivételével.

Megnyilt a givat-rámbámi uszoda

ALLANDÓ VIZCSERE • KÁVÉHAZ
NYUGÁGYAK • PING-PONG
Autóbusszok: 53 és 63. Sérültjárat: 53 és 63.

„Kis kalauz” Náháriáról

(Folytatása a 4-ik oldalán)

és egész nap — mint a cégtábla is jelzi — eden...
zer Lévi panzióját ajánljuk. A környező arab államok műsora mellett kiváló kiszolgálást is ígér a 13 éves nahariai vendéglátó-tapasztalatokkal rendelkező tulajdonos.

NOGA

Az úr-utazás korszakában rendkívül stílusos nevé az Egged mellett ez a gyönyörű eszpresszó. Új olé a tulajdonos, Naszen Váli. A vendégek és az alkalmazottak kizárólag magyarul beszélnek ezen a helyen. A be-be tévedő héber vendégek tolmács útján juthatnak kávéhoz.

MARGOA

Ebben a penzióban elfeledtetik a vendéggel, hogy számla ellenében nyaral. Olyan itt a hangulat, mint-ha a családhoz tartoznál, mintha Rosenfeld néni személyes vendége volnál. Aki szereti a hagyományos magyar-zsidó konyha ízeit, fel-lejthetetlen nyaralásra számíthat a Margóban.

EDEN

50 méterre a strandtól, Schwarz Miki vezeti ezt a népszerű penziót, ahol minden délután zene, tánc van

TUTTI LEVI

A penzió-tulajdonos a nagyváradi Grosz Chájim, arra a legbüszkébb, hogy Szápir miniszter útján sikerült 16 újabb szoba építéséhez állami kölcsönt szereznie. Ezt úgy tekint, mintha érdemrendet tüztek volna — csekk formájában — a gomblyukába.

KOZMETIKA

Aki nem elégszik meg annyi plusz-szépséggel, amennyit egy kellemes nyaralás úgyis eredményez, látogasson el az újpesti Gáni Mirjám és Cvi modern kozmetikai szalonjába. Pontos címre sincs szükség, minden bőles megmondja Náhárián, hol van ez a népszerű intézmény.

LÓTUSZ

Háromszáz vendéget tudnak kiszolgálni egyszerre ebben a modern étteremben. Konyhájának jó híre van a nyaralók körében, s most egy „Jacikonyhát” is létesít, ahol másfél fontért lehet majd ebédelni. Kora reggeltől késő éjszakáig várja vendégeit a „Lótusz”. Az olvasót ne lepje meg, hogy itt is magyar vezetés várja a vendégeket, Dreschden délután zene, tánc van

Mi történik a biztonsági ügyekben?

A miniszterelnök és hadügyminiszter arra figyelmeztetett, hogy támadójellegű óriási hadgyakorlatot tartanak Egyiptomban és Szíriában; de vannak olyan körök az országban, amelyek sutogva úgy beszélnek, hogy a választások előtt feszültséget idézzenek elő.

Vajon NASSZER is résztvesz a választási hadjáratban, amikor hadgyakorlatot rendez és óriási mennyiségű modern tankot és lökhajtásos repülőgépet halmoz fel?

Vajon BOURGHIBA is résztvesz a választási hadjáratban, amikor éppen az Egyesült Államokban arról beszél, hogy Izraelből „legalább” az európai származású zsidókat el kell távolítani?

Es ugyanaz HUSSZEINRE, aki reménytelen kísérleteket tesz az egyiptomi diktátor szimpátiájának meghódítására Izrael-ellenes uszító kijelentéseivel?

A választási propagandistáknak jogukban van mindezeket könnyelműen felfogni és azt suttogni a választók fülebe, hogy „a Mápáj a biztonságon lovagol”. Senki sem fogja felelősségre vonni őket, ha tévednek, mint ahogy a multban is tévedtek. De van, aki felelősséggel tartozik és köteles a felelősséget terheit viselni, egész éven át és a választások idején is.

Ha a CÁHAL elriasztja Nasszert, Kaszemet, Huszseint és a többi arab uralkodó katonai klikkeket, ez a hosszú biztonsági erőfeszítés gyümölcse, olyan emberek vezetése alatt, akik előre látják a veszélyt, gyarapították a hadsereg felszerelését, növelték szellemét és erejét.

Ezt csinálták a multban és ezt fogják tenni a jövőben is.

Miflieget Poalé Erec Jiszráél tájékoztatási osztálya

Köszönet minden üzletfelünknek

Naharián és környékén, ottani fiókunk 10 éves fennállása alatt beléhelyezett bizalmukért.

Amint eddig a község lakosságának, ugyanúgy a jövőben Naharia város polgárainak, tradícióink szerint, fogunk minden bankügyletben rendelkezésére állni.

-BANK LEUMI - a bank, amely lépést tart az idővel
LE-ISRAEL B.M.

ZENEÉLET

A CASADESUSOK

A „Kaszadezűk”, hogy fonetikus irjam nevéket, mindenféle kombinációban és variációban szerepeltek az elmúlt héten is: Robert papa egyedül, Jean, a fiu, zenekarral, végül kedden este, a házaspár egymással... Sorban számolok be róluk.

Robert Casadesus zongoristája a Héchal Hátárban szombaton este bizonyosfokú családást jelentett azok számára, akiket a Mester Beethoven-versenyével annyira elbűvölt. De a művész nem gépezet, s ennek a kiváló muzsikusként is lehetnek rossz estéi, melyek közé a szombati is tartozni látszik. Persze, ennek is voltak csúcspontjai, kiemelkedő eseményei: ezek között Rameau nagyszabású gavottja, Domenico Scarlatti ezüstművészi finomsággal díszített és csiszolt három szonátája, s végül Ravel művei: a szonátina és „Alborado del Gracioso”. Tudnivaló, hogy Ravel egyik felfedezője Casadesusnak. Ismerettségük eléggé eredeti körülmények között kezdődött: Ravel „Ma Mere l'Oye” című baletbemutatóján, mikor a szerző a próbán hangosan rászólt a cselezta játékosra: „Hangosabban kérem!” Az illető — Robert Casadesus volt, később műveinek legnagyobb sikert terjesztője. Most is ezekkel tündökölt, könnyed, szellemes, világos és pazar hangszínekben bővelkedő előadásában.

A három Chopin-mű között a Berceuse (Desz-dur) átszellemült hangulata átragadt a közönségre is, amely az Asz-dur balladát és a Tarantellát meglehetősen hűvösen fogadta. A műsor középpontjában Schumann „Karnevál”-ja állt, csupa szellemes, gyorsan odavetett rajzzal, hangulatos vázlatokkal, anélkül, hogy ennek a nagyon német romantikus műnek jellemzése sikerült volna.

Vasárnap este a népszerű filharmonikus hangverseny — Paul Kleckl vezénylete mellett — műsorát a nemrégiben 70-ik születésnapját ünneplő Joachim Sztucevszky „Cfát” című szimfonikus költeményének ősbemutatójával nyitotta meg. A szerző meghatározott szavakban írja le, mennyire meglepette az ősi szent város sajátos légköre és hogyan álmódta bele magát annak szindús, évezredek misztikumát árasztó világának lelkületébe. Műve ennek megfelelően telve van nagyon hangulatos színekkel — angolkiált, fagott, trombita és fuvolával kifejezett áhítatos látomásokkal. Nagyon szép a hegedűk által énekelte dallam, melynek eredetije Sztucevszky „Cfát” c. dala, Chájim Rabinson szövegére. Bár az előadás korántsem volt kellemes előkészítve, a közönség rendkívül melegen ünnepelte a szerzőt, valamint a karmestert és az előadókat is.

A Hitachdut Oléj Hungária közlemények

HAIFA
A HOH haifai szimfonikus zenekara június 24-én, szerdán délután 5 órai kezdettel tartja a Dr. Weitzner-otthonban, — Pevzner-ut. 2 sz. alatt szeszonyító **FAGYALTDÉLUTANJÁT.**

KONDOR JULISKA
és **DICK EDITH**
kérik a magyaralkú jésu hálygveit, hogy ezen az első fagyaltdélutánon minél számosabban jelenjenek meg.

NATANJA
1961 május 24-én, szerdán este 9 órakor **MUSOROS TEAESTELY** a HOH női csoportja rendezésében. Az est vendége, dr. Arje Kaddar (dr. Fazekas Pál), az Uj Kelet kitérő tolu munkatársa. Előadásának címe: **Arnyak és fények a diaszporában.**

Beszámoló a zsidóság helyzetéről a világ államaiban. — Színhely: a módon. — Háziasszonyok: Gerzi Mirjam, Haberin Klari, Libi Magda, Löwe Bogó, Weisz Baba. Kétszázötvenháromezer (fogyasztással) 1. — font.

Felkérjük a női csoport valamennyi tagját, sziveskedjenek 1961 május 22-ikén, hétfőn este 9 órakor a módonban fontos ügyben megjelenni.

CHOLON
A choloni HOH május 24-ikén, szerdán este 8 órakor a „Savoy” kávéházban tartja szokásos baráti összejövetelét, melyre mindenkit szeretettel várunk. Figyelem! Május 31-ikén **DR. CEH ARNOLD** tartja meg értékes előadását.

Utána Jean Casadesus, mutatkozott be, mint szólista Saint-Saens 2-ik, g-moll zongoraversenyével: ilyen egyszerű szülők gyermeke persze úgyszólván a bölcsőbe kapta ajándékul a zongorát (vajon mit kezdett vele akkoriban?), mert fölényes biztonsága, mellyel a billentyűket kezeli, imponált volt. Mint fiatal francia, egyik főcéljával tűzte ki a nagyon romantikus Saint-

Saens-t minél romantikamentesebben és személytelenebbül játszani, ami ennek a nagytehetségű, ragyogó technikájú művésznél teljes mértékben sikerült is.

CVI ZEITLIN **IZRAELBEN**

A hosszú évek óta Amerikában élő és igen nagy sikerrel koncertező izraeli hegedűs, Cvi Zeitlin hű maradjon hazájához, s amikor csak teheti, nyargoljon hazafelé. Nemrégiben olvastuk róla, hogy milyen nagy sikert aratott a New-yorki Filharmóniával, mint a Sztaravinszky-verseny szólistája, s azt is, hogy a chilei zenekritikusok köre neki ítélte az első díjat az elmúlt évad legjobb koncertjéért. — Zeitlin a telavivi Múzeumban Pnina Salzmannal adott szonátáestet, melyből Beethoven szon-

A RAMAT-GANI ZENEKAR HANGVERSENYE

Ez a fábólkészült vas-karrikanak tartott alkalmi zenekarocská, összesen 11 taggal, nemrégiben külföldi turnén volt, s igen jó kritikákat kapott Olaszországban, Sergiu Comissiona vezetésével. Visszatérte után első telavivi hangversenyét a nagyon szép és izlő Ohel Sém termében tartotta, szép műsorral. Mint szólista a koncertmester, Abraham Comfort Haydn C-Dur-versenyét adta elő nagyon szép kifejezéssel és nagyon szolid alapokra fektetett, jól képzett hegedűjátékkal. Megérdemelte egy jobb hangszert. Kitérően hangzott Pártos Ödönnek eredetileg „Koncertstük” címmel Berlinben vonósnégyesre írott, később a new-yorki zenekritikusok által díjjal kitüntetett műve kamarazenekari átíratban. Ma sem csökkent tömören elmondott, nagyon tehetségesen kidolgozott művének eredetisége. Albert Roussel vonószimfoniájának (Op. 52) eklektikus mű. Az est fénypontját és a nagytehetségű fiatal karmesternek, Comissionának legnagyobb sikerét Mozart

... SZÍNHÁZ ...

Little Theatre: VIDAM SZELLEME (Blithe spirit)

A Little Theatre, az angolnyelvű olé-színház új darabját mutatta be a Bét Cioné Amerika emeleti termében. Ez volt a színház hetedik bemutatása két és fél évi működése óta. Kétszázötvenöt az első színdarabjuk volt a legjobbjak, Jan de Hartog „A családi ágy” (Fourposter) című vígjátéka. A kétszemélyes darab egy hosszú házasságot és a házasságukat mutató két-tíz évi időközökben.

A kis színház második sikerült darabja a jelenlegi vígjáték, a Blithe Spirit, Noel Coward szellemes, modern vígjátéka.

Könnyed, kellemes, mulatószínes darab, a modern házasság szatirja.

Charles Condomine író vendégeket hív házába, többek között Arcati asszonyt, a spirítusza médiumot. A spirítusza szeánsz előre nem sejtett viharokat okoz: megjelenik Charles első felesége, Elvira, aki fiatalon, hét év előtt halt meg. De a lengő, füst- és „időszinti” ruhában belebegy szellemet csak Charles látja és hangját csak ő hallja. Kiderül, hogy Elvira nem kevesebbet akar, minthogy visszatérjen az életbe, ha már Charles visszaidézte őt — s nem szándékozik elhagyni a házat.

Eles viták fejlődnek ki Charles és Ruth nevé második felesége között. Ez utóbbi ugyanis nem látja a szobában forgoló szellemet, jelenlétéről csak úgy vesz tudomást, hogy hallja Charlesnak Elvirához intézett válaszait. Részegnek, vagy örültnek tekintti férjét, amíg az meg nem érte- ti vele a helyzetet.

Elvira mindenütt ott van, pajkos gyermek módjára mindenbe beleszó, s szellemes és szemtelen közbeszó-

HETI FILMLEVEL

LES GRANDES FAMILLES — (Nagy családok) — Pöör-mozi

Halk hangszerelésű, epikus mű, amelynek társadalmi és emberi mondanivalója olyan hangsúlyos és tagolt, mint amilyen demonstratív, méltóságáteljes és apórhókos a befektetett színészi munka. A francia „kétszáz család” egyikéből szól a film, a dúsgazdag előkelő bankár-gyáros-lapkiadó apáról és annak fiáról, testvéreiről, rokonairól, bizalmasairól, cselédeiről. A család fő nagy biztonsággal intézi a család vagyonát és társadalmi ügyeit, mindent elrendez annak rendje és módja szerint, mikor akarata ellenére kihallgat egy beszélgetést egyetlen fia és a menyegye közt. Trónörökösé úgy emlékezik meg a nagytekintélyű apáról, mint aki már szenilis és nem alkalmas a szeretőgazdó ügyek vitelére.

Az apa meg akarja lekéztetni a fiát, aki oly gyenge idegzetű, hogy az első veszélyesnek tűnő helyzetben eldobja magát az élet.

A film nagy hozzáértéssel, beavatottsággal vonultatja fel a francia pénzügyi szférák jellegzetes típusait és ennek a világnak tartozékait, a hozzászegődött embereket.

Rengeteg kitűnő megfigyelés, alapos anyagismeret, miliórapijázási képesség teszi oly vonzóvá a rendező munkáját. A néző hamarosan beleéli magát az életárt világ hangulatába, jó batedekert kap hozzá a jöleső sodortatja magát a lágy hullámokon.

Kellemes szórakozást nyújt a film, ha nem is ad meg részletes élményt, ha nem borzol fel és nem vált ki szenvedélyes indulatot.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

HETI FILMLEVEL

LES GRANDES FAMILLES — (Nagy családok) — Pöör-mozi

Halk hangszerelésű, epikus mű, amelynek társadalmi és emberi mondanivalója olyan hangsúlyos és tagolt, mint amilyen demonstratív, méltóságáteljes és apórhókos a befektetett színészi munka. A francia „kétszáz család” egyikéből szól a film, a dúsgazdag előkelő bankár-gyáros-lapkiadó apáról és annak fiáról, testvéreiről, rokonairól, bizalmasairól, cselédeiről. A család fő nagy biztonsággal intézi a család vagyonát és társadalmi ügyeit, mindent elrendez annak rendje és módja szerint, mikor akarata ellenére kihallgat egy beszélgetést egyetlen fia és a menyegye közt. Trónörökösé úgy emlékezik meg a nagytekintélyű apáról, mint aki már szenilis és nem alkalmas a szeretőgazdó ügyek vitelére.

Az apa meg akarja lekéztetni a fiát, aki oly gyenge idegzetű, hogy az első veszélyesnek tűnő helyzetben eldobja magát az élet.

A film nagy hozzáértéssel, beavatottsággal vonultatja fel a francia pénzügyi szférák jellegzetes típusait és ennek a világnak tartozékait, a hozzászegődött embereket.

Rengeteg kitűnő megfigyelés, alapos anyagismeret, miliórapijázási képesség teszi oly vonzóvá a rendező munkáját. A néző hamarosan beleéli magát az életárt világ hangulatába, jó batedekert kap hozzá a jöleső sodortatja magát a lágy hullámokon.

Kellemes szórakozást nyújt a film, ha nem is ad meg részletes élményt, ha nem borzol fel és nem vált ki szenvedélyes indulatot.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

HETI FILMLEVEL

LES GRANDES FAMILLES — (Nagy családok) — Pöör-mozi

Halk hangszerelésű, epikus mű, amelynek társadalmi és emberi mondanivalója olyan hangsúlyos és tagolt, mint amilyen demonstratív, méltóságáteljes és apórhókos a befektetett színészi munka. A francia „kétszáz család” egyikéből szól a film, a dúsgazdag előkelő bankár-gyáros-lapkiadó apáról és annak fiáról, testvéreiről, rokonairól, bizalmasairól, cselédeiről. A család fő nagy biztonsággal intézi a család vagyonát és társadalmi ügyeit, mindent elrendez annak rendje és módja szerint, mikor akarata ellenére kihallgat egy beszélgetést egyetlen fia és a menyegye közt. Trónörökösé úgy emlékezik meg a nagytekintélyű apáról, mint aki már szenilis és nem alkalmas a szeretőgazdó ügyek vitelére.

Az apa meg akarja lekéztetni a fiát, aki oly gyenge idegzetű, hogy az első veszélyesnek tűnő helyzetben eldobja magát az élet.

A film nagy hozzáértéssel, beavatottsággal vonultatja fel a francia pénzügyi szférák jellegzetes típusait és ennek a világnak tartozékait, a hozzászegődött embereket.

Rengeteg kitűnő megfigyelés, alapos anyagismeret, miliórapijázási képesség teszi oly vonzóvá a rendező munkáját. A néző hamarosan beleéli magát az életárt világ hangulatába, jó batedekert kap hozzá a jöleső sodortatja magát a lágy hullámokon.

Kellemes szórakozást nyújt a film, ha nem is ad meg részletes élményt, ha nem borzol fel és nem vált ki szenvedélyes indulatot.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

HETI FILMLEVEL

LES GRANDES FAMILLES — (Nagy családok) — Pöör-mozi

Halk hangszerelésű, epikus mű, amelynek társadalmi és emberi mondanivalója olyan hangsúlyos és tagolt, mint amilyen demonstratív, méltóságáteljes és apórhókos a befektetett színészi munka. A francia „kétszáz család” egyikéből szól a film, a dúsgazdag előkelő bankár-gyáros-lapkiadó apáról és annak fiáról, testvéreiről, rokonairól, bizalmasairól, cselédeiről. A család fő nagy biztonsággal intézi a család vagyonát és társadalmi ügyeit, mindent elrendez annak rendje és módja szerint, mikor akarata ellenére kihallgat egy beszélgetést egyetlen fia és a menyegye közt. Trónörökösé úgy emlékezik meg a nagytekintélyű apáról, mint aki már szenilis és nem alkalmas a szeretőgazdó ügyek vitelére.

Az apa meg akarja lekéztetni a fiát, aki oly gyenge idegzetű, hogy az első veszélyesnek tűnő helyzetben eldobja magát az élet.

A film nagy hozzáértéssel, beavatottsággal vonultatja fel a francia pénzügyi szférák jellegzetes típusait és ennek a világnak tartozékait, a hozzászegődött embereket.

Rengeteg kitűnő megfigyelés, alapos anyagismeret, miliórapijázási képesség teszi oly vonzóvá a rendező munkáját. A néző hamarosan beleéli magát az életárt világ hangulatába, jó batedekert kap hozzá a jöleső sodortatja magát a lágy hullámokon.

Kellemes szórakozást nyújt a film, ha nem is ad meg részletes élményt, ha nem borzol fel és nem vált ki szenvedélyes indulatot.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

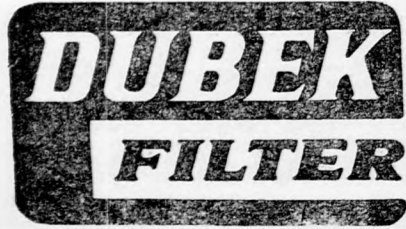
izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

Patalki László
Filharmónia
Tel-Aviv, május 23. kedd.
12. sor. 1. est.
május 24. szerda.
12. sor. 2. est.

izig-vérig muzikálisan előadott F-Dur-Divertimentója hozta, melynek rondóját az ambiciózus társaságnak meg kellett ismételnie.

6 Uj Kelet 1961 V 19

Sáv

SAV KÖN

A mi teljesen istentiszta elégszint bizonyoskat, diceken elmo vil, hazzunk az magunk gyönyörű link val látszólag függősébe tel, söt pel se, halvány Igy van ily van main is. De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

De ve önnepel, Ezen az egyik le szerelmi

SAVUOT KÖNYVE: RUTH

A mi istentiszteletünk teljesen elűt a többi népek istentiszteleteitől. Mi nem elégszünk meg azzal, hogy bizonyos imákat, fohászokat, dicsőreket ünnepeinken elmondjunk, mi azonkívül, hogy ajkunkkal áldozunk az Örökkévalónak, a magunk számára, a magunk gyönyörűségére is követelünk valamit, valamit, ami látszólag nincs semmi összefüggésben az istentisztelettel, sőt magával az ünneppel se, vagy csak nagyon halványan rá való utalás. Így van minden ünnepen és így van természetesen a mai is.

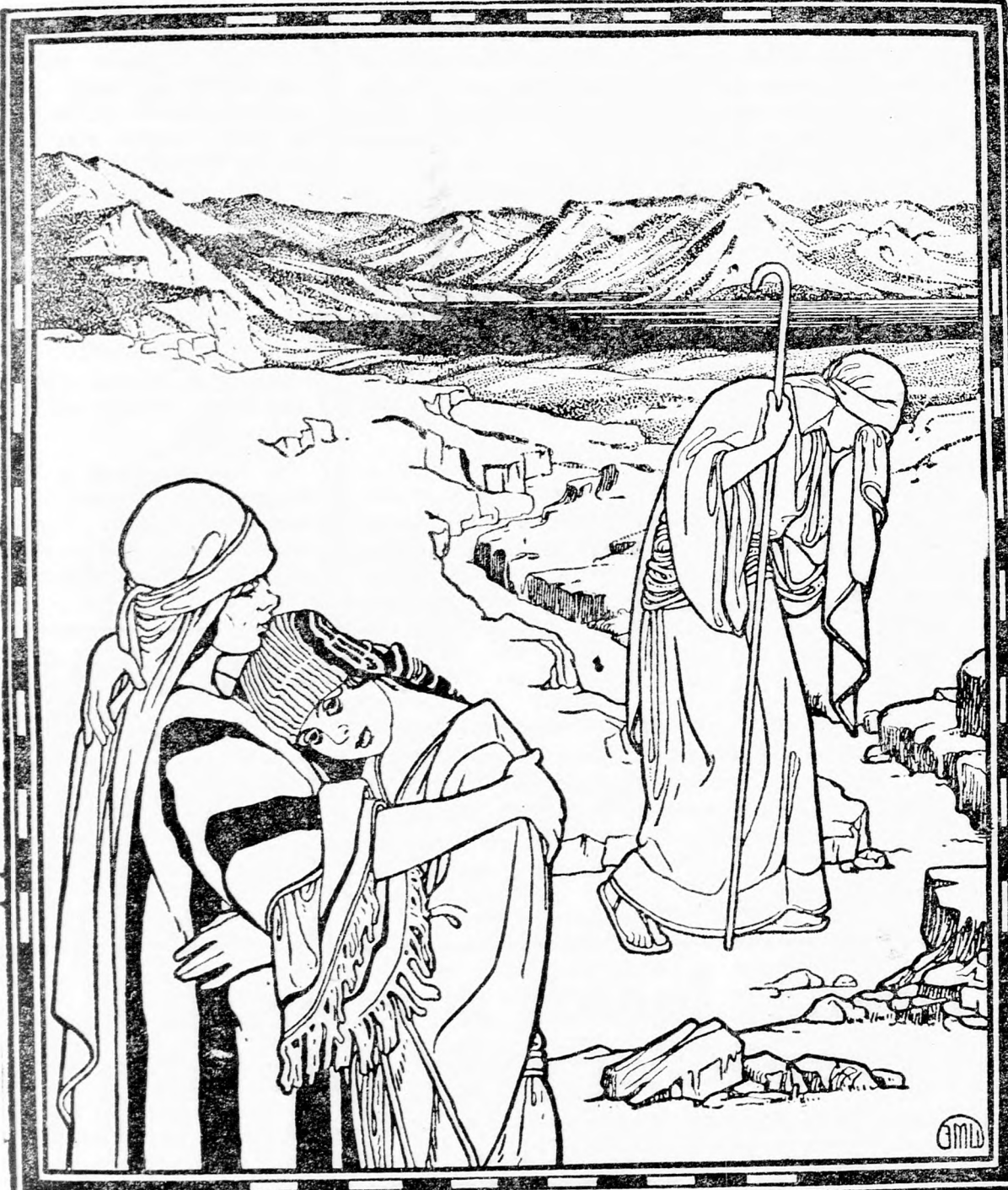
De vegyük sorra, az első ünnepeket, pészáchhal kezdve. Ezen az ünnepen a világ egyik legszebb olvasmánya, szerelmi vallomása, az

Irta: Löwenkopf Kálmán

írás könyvei között. A hagyomány Salamon királynak tulajdonítja, Grätz egy ismeretlen író irását látja benne, aki Herodes gonosz tetteinek akart megvető, ironikus emléket állítani. Hogy így van-e vagy más képpen, ki tudja?! Annyi bizonyos, hogy a Szentírás egyik legérdekesebb könyve. Hol ostoroz, hol simogat, hol gúnyt űz, hol komolykodik, hisz és hitetlenkedik, állít és tagad, pesszimista és optimista, kérdez és felel, de van úgy, hogy a válaszal adós marad, vigasztal és kétséget hagy, csapong, száll, mint a madár ágról-ágra. Már a bevezet-

hogy a mai novella őse, sőt iskolapéldája.

A meséje bájos, egyszerű, lebilincselő. Egy Juda törzsből való család történetét mondja el a bírák idejéből. Az országban éhség volt és egy család, férj, feleség és két fiuk, elhagyta a Jeruzsálem mellett lévő Bét-Lechemet és a szomszédos Moáv országába vándorol. Ott aztán a két fiu moábita lányt vett feleségül. Egy idő múlva a család férfi tagjai elhaltak. Amint az éhség Judeában megszűnt, Naomi, az elhalt fiu anyja, visszakivándorolt Judeába. Az egyik menyte, Ruth nem akart tőle elválni és vele tartott. Bét-Lechemben aztán Ruth regényes körülmények között megismerkedett elhalt férjének egyik

Ruth: „Néped az én népem, Istened az én Istenem...”

„Énekek Éneke” kerülés is: „Hiábavalóság hiábavalósága, minden hiábavalóság”, vagy ahogy az IMIT fordítja: „hiúság”. És ez a szó unos-untalan ismétlődik benne.

A Sámáj iskolája bele is kötött ebbe és az Énekek Énekebe is, nem akarták felvenni a Szentírás sorába, pedig hát nem kisebb embert velték írójának, mint magát Salamont, a királyt. Csak a Hillél iskolája vette védelmébe egyiket is, másikat is és nekik köszönhető, hogy megmenekült a feledés homályától. Később meg mind a kettő annyira vitte, hogy belekerült ünnepi olvasmányok a templomba, sőt az Énekek Éneke a péntek esti istentisztelet bevezetőjének is.

Egészen más természetű a mai ünnepeinkre kiszabott olvasmány. Más a nyelve, más a szelleme, más a levegője. Mig az első kettőnek csak halvány kapcsolata van az illető ünnepekkel, azt is csak találgatják, itt világos, az aratással van összefüggésben, amely erre az időre esik és amelyről ez a könyv olyan érdekes képet fest. Ha valamelyik műfajhoz akarnók sorozni, bátran állíthatjuk,

rokonával, Boázal és Náomi tanácsára, ügyes asszonyi cselészövése, hozzáment feleségül. Ennek a házasságnak egyik kései utód volt Dávid király és a főhősről nyerte könyvünk a nevét is.

Hogy mi volt a könyv írójának a célja ennek a történetnek a megírásával, arról megoszlanak a vélemények. A legvalószínűbb mégis az, hogy Ruth magasztalása, aki már az úton megfogadta Náomi előtt, hogy „néped az én népem, Istened az én Istenem”. Ruth alakját látjuk itt kimagaslóan, aki nemcsak Izráel Istenét választotta Istenségül, hanem az ő szíriai alatt keresett menedéket”. Hanem Izráel népét, földjét is, amelyben örök aludni akarja egykoron aludni. Megismerjük a szerénységét, a jámborságát, a lelki tisztaságát, szeretetét elhalt férjének anyja iránt. Meghatva olvassuk azt a bizonyítványt, amelyet Boáz, aki még akkoriban csak hallomásból ismert, állított ki róla: „Elhagyta atyádat és anyádat, meg szülőföldedet és mentél olyan néphez, amelyet nem ismerél. Fizesse meg az Örökkévaló cselekedetét s legyen

jutalmad teljes az Örökkévaló, Izráel Istene részéről”.

Ez a jutalom rövidesen meg is jött, ő lett Izráel egyik dinasztájának a megalapítója, annak a dinasztájának, amelynek feltámadását, jöveteletét kétezer esztendőn keresztül rendíthetetlenül vártuk és akinek jöveteleiben mai napig sem szűntünk meg himni.

Talán ez a fő oka annak, hogy templomainkban Ruth könyvét a mai ünnepeinkön felolvassuk. És még valami. A zsidó vallás türelmes-ségét akarja ez a könyvecske bemutatni, bizonyítani. A zsidó nép, a kiválasztott nép, nem üldözi az idegent, nem viszi mágiyára, nem pusztítja, sőt szereti. A szeretetet egyenesen ráparancsolja az Írás. Körülbelül nyolcvanszor köti a lelkünk-re a Szentírás az idegennel való jó bánásmódot, a szeretetet, a saját magunk egykori idegen helyzetünk-re való emlékezést.

De nemcsak, hogy nem üldözték, ha arra érdemes volt, a magasba emelték, őt vagy az ivadékát, a legmagasabb polcra, mint a Ruth esetében is.

Sok mindent tanulhatunk ebből a kis könyvecskéből. Náomi mindenkiét elvesztette az idegenben, férjét, gyermekeit, egyedül maradt nagy bánatával és akkor eszébe jut a haza földje és elindul, hogy visszatérjen hozzá, hogy leboruljon a haza rögére, hogy ott találjon vigaszt nagy fájdalomra. Nehéz volt ez az elhatározás. Választania kellett három sír és a haza földje között, amely pedig az ő számára többé nem terem semmit, csak elhullajtott kalászsokot, amit az aratók ejtenek el és ő mégis a haza földjét választja.

Hajtja Ruth szava is, az idegen asszony szava. Van istene Moávnak elég, de még mennyi! És ő mégis a zsidó Istent választja, az Egyetlent, a Jóságost, aki pedig elvette a férjét, a sógorát, az apóst. De mégis ez az igazi. A férje sokat beszélt róla, a csodatetteiről, a szeretetéről, ami az idegenre is kiterjed.

Lám Orpá, a másik meny, az első szóra visszatért, de Ruth az más. Hogyan ragaszkodik hozzá! „Ne unsojz engem, hogy elhagyjalak, hogy visszatérjek melled”. Náomi bizonyára a hosszú, terhes utat vázolja előtte, a pusztát, ahol majd az éjszakákat kell töltönnök, vadállatok, veszélyes csuszó-mászók között. De Ruth nem rettent vissza semmitől. Gyorsan határoz, öreg, bánattól sújtott anyósa mellett marad, lemond rokonról, barátról, a szülőföld ezer kedves emlékeiről, szokásairól, örömeiről. „A-hová te mész, megyek én is s ahol meghalsz, halok meg én is, néped az én népem, Istened az én Istenem”.

De Náomi még mindig nem tágit. Még egy utolsó próba. A nyomort festette le menye előtt, ami Bét-Lechemben vár majd rájuk. Rühben csak erősködött, hát mi jöhet még rosszabb? Legfeljebb a halál. Attól meg nem fél: ... ahol meghalsz te, halok meg én és ott akarok eltemetve lenni. Ugy segítsen az Örökkévaló ezentúl is, csak a halál választ el tőled engemtől”.

De miért teszi mindezt? Egykori boldogsága emlékeiért, azért az öreg asszonyért, aki az ő szerelmét világra hozta, hogy vigaszt, támasza legyen számára öreg napjaiban, hogy megossza vele a kettejük bánatát, fájdalmát.

És Ruth, az idegen országban, a mostoha körül-

Izraeli hősök (3)

Hidrobbantás

Emil Brig megmenti a Jordán völgyét

Irta: Lampel-Lapid Tamás

Emil Brig Lengyelországból született, de folyékonyan beszél — magyarul. Egyike volt a lengyel-zsidó fiatalbereknek, akik a németek elől Pestre menekültek és ott vészték át a náci időköt.

Mielőtt azonban elkerült volna Lengyelországból, az erdőben bujkált, lengyel partizánokkal, akikkel német vasutvonalakot robbantott. Ott tanulta meg a szabotázs művészetét. Akkor még nem sejtette, hogy annak a zsidó haza háborújában veszi majd hasznát és még kevésbé gondolhatott rá, hogy Weizmann államelnök ezért az Izráel hőse kitüntetését tüzi majd egy napon a mellére.

Emil Brig nem tartozik azok közé, akik arról panaszkodnak, hogy a nép elfelejtette hőseit. Givátáimban él, csendes, szerényen, feleségével és két gyermekével, a hadügyminisztérium tisztviselője és nyilvánvalóan meg van elégedve a sorsával.

Az állam kikiáltásának előestéjén történt, 1948 május 13-án. A héten volt 13 éve.

beesteledett, mezítláb, zajtalanul a hidakhoz kuszunk, elhelyeztük rájuk a dinamitot és betakartuk homokzsákokkal, hogy a robbanás lefelé irányuljon. Emil Brig apró pontokat rajzol a hidakra — ez a dinamit.

Jönnek a Légio tankjai — A három hidra elhelyezett robbanóanyagot vilányzsinórral kötöttem össze,

Emil Brig megmenti a Jordán völgyét

Kopog a kalapács

— Azon a napon — meséli Emil Brig parancsot kaptunk a Jordánon átvezető három náharáji hid felrobbantására. Információk volt arról, hogy a jordániai oldalon, a hegycsúcsok védelmében, a légio tankjai és páncélosai gyülekeznek. Nyilvánvalóan az volt a terük, hogy átkelnek a római hidon, a vasuti hidon és a gyalogjáró hidon és bekerítik Jordán-völgyi csapatainkat. Tudni kell azt, hogy a hidakat már előre azzal a gondolatlallal építik, hogy esetleg egy napon fel kell őket robbantani. Ezért a pillérekben üregeket hagynak a dinamit elhelyezésére. Ezeket az üregeket kavicsal tömök be, amely könnyen eltávolítható. Az éjleple alatt én és még egy „szabotőr” kikusztunk a hidakhoz és kalapáccsal ke-restük az üregek helyét, mert ahol a pillérek ki vannak vájva, ott tómpábban visszhangzik a kalapácsütés. A jordániaiak azonban meghallották a zajt és gépfegyvertűzet nyitottak ránk, úgyhogy vissza kellett fordulnunk. Másnap reggel a körzetparancsnok kirendelte földmunkára a környékbeli kibucok traktorait, hogy azok zaja nyomja el a kalapácsütések hangját. A jordániaiak tüze azonban visszakergette a traktorokat is.

szet, amelyet első állásunkig vezettem el, mintegy száz méterre a Jordántól. Nem telt belé egy óra és aombok mögül megindultak a Légio tankjai. Libasorban közelítették meg a hidat, már csak két kilométerre voltak, egy kilométerre... és ekkor megnyomtam a detonátor gombját. A vasuti hidat hatalmas robbanás rázta meg. A mai napig sem tudom, hogy mi történt a másik két hidhoz vezető zsinórral, de tény, hogy a dinamit nem robbant. A tankok tűz alá vettek bennünket, hogy megakadályozzák a másik két hid felrobbantását és már csak néhány száz méternyire voltak a parttól. Legfeljebb, ha még öt perc állt rendelkezésünkre. Kiugrottam az állásból, két rövid gyújtózsínórral a kezembben, az egyik hidhoz rohantam, a robbanóanyaghoz kötöttem a zsinórt, meggyújtottam gyufával, azután átszaladtam a másik hidra — a tankok már majdnem fenn voltak a hidkeleti oldalán — ott is meggyújtottam a zsinórt — alig volt időm arra, hogy leszaladjak és a földre vessem magam, amikor két robbanás rázta meg a környéket — mindkét hid használhatatlanná vált. A tankok megálltak és az Arab Légio nem tudott átjutni a Jordán völgyén. Így történt, ez történt, ez minden.

Emil Brig elhallgat, emlélvára nézi a papírdarabot, gondolatban bizonyára ott van, hasonfekve, a náharáji hid pillérénel. Kuszák a hid felé, gyújtózsínor a kezében...

— Mit gondolt magában abban a pillanatban?

— Ilyen pillanatokban — mondja Emil Brig lassan, megfontolva, — ilyen pillanatokban az ember semmi-re sem gondol. Mert ha gondolkodni kezd, akkor nem sikerül neki és ha sikerül, akkor nem marad életben.

Kevés a dinamit

— A délutáni órákban Tel Avívban kikiáltották az államot. Az Arab Légio azonnal elfoglalta a náharáji erőtelepet és ágyutűzzel borította el a hidak környékét, hogy ne közelíthessük meg őket. A Kineret kibucban lévő parancsnokságtól utasítás érkezett, hogy az éj folyamán fel kell robbantani a három hidat — minden áron. Összszeszedtük a rendelkezésünkre álló dinamitot és megállapítottuk, hogy nem elég a három hid levegőbeperítéséhez. Legfeljebb arra elég, hogy megrongáljuk a hidak felületét, úgy hogy ne lehessen őket átjárásra használni. Amikor

GYÓNÁS A NEPI DEMOKRACIÁBAN

Az öregedő néike a főtiszteledő előtt, akinél gyónás céljából jelentkezett: — Tetszik tudni, főtiszteledő ur, itt van a bünem jegyzéke, amelyet a lakóközösség jóváhagyott.

Sávuot ünnepének néprajzából

Irta: Dr. Komlós Ottó

A zsidóság igazi valóságának megismeréséhez hozzátartozik a néprajzának ismerete is. Ezeknek az ismereteknek hagyományok, szokások, mondák, énekek, játékok, viseletek stb. a gyűjtő tárházai. Dr. Heller Bernát professzor, a folklor világhírű művelője, gyakran idézte e tudomány ággal kapcsolatban Schiller tanítását — „ha meg akarod ismerni önmagadat, tekintsd másokra és, ha másokról akarsz képet alkotni, nézz önmagadra”.

A zsidó néprajz tehát bepillantást enged a zsidó nép lelkivilágába, de ugyanakkor a párhuzamok és ellentétek rávilágítanak más kultúrák hagyományaira is. A „kibuc gálajót” nagyszerű lehetőséget nyújt a néprajzi szokások tanulmányozására, az ismeretek gazdagítására, de ugyanakkor arra is, hogy megismerjük egyes olyan szokásokat, amelyekről csak a néprajz tud megmondani.

Sávuot beköszöntő ünnepe néhány olyan népszokásra fordítja figyelmünket, melyek szint, és bensőségeit kapcsolhatjuk a Kinyilatkoztatás és a Zsengék-ünnepének eszméivel. Az anyag formáját két erégi könyv szolgálja: Levinsky: Sávuot (Száfer hámoádim sorozat) T.A. 1953. és J. Bergmann: Háfolklor hájbedi, Jeruzsálem, 1953.

Régi szokás, hogy a kisgyermekeket sávuotkor kezdik meg. Korá reggel iskolába viszik a gyermekeket, kezükben egy tábla, rajta héber betűk, a Tóra harmadik könyvének első verse és két jelmondat: „Tórát rendelt el nekünk Mózes” és „a Tóra legyen az én hitem”. A tanító a táblára amelyen a jelmondatok vannak, mézet tesz, hogy a héber betű és a méz edesége a gyermekek gondolatában egygyölvadjon. Erre az alkalomra mézeskalácsot is sütnék, rajta a szentírás vers: Emberfia, edd meg e tekerest, melyet én adok neked, és olyan lett az a számban, mint az édes méz”. A A Máchzor Vitri szerint e kalácsot hajadonok gyúrják, hogy tiszták foglalkozzanak a tiszták számára való étellekkel. A jemenita zsidóknál a Tórából olvasni tudó gyermekeket a Tórához is hívják. Jakob Emden hibáztatja ezeket a kedves, nevelőhatású szokásoknak a megszűnését.

A sávuot előtti szombatot néhat kálának nevezik. Egyes helyeken sávuotkor a Tóra kivételkor kótubát olvasnak fel annak jelképpé, hogy a zsidóság ismét frigyét köt a Tórával. Egyes szófárd gyűléseketben az ákadám helyett tónaimot, házassági feltételeket tartalmazó irást olvasnak fel. Isten (vitték fel régi időkben a zsengekkel teli kosarat a jeruzsálemi Szentélybe áldozatul. A kosár egyes rétegei között zöld levelek voltak, és így ösödiktől kezdve megvált a minta arra, hogyan kell a napon feldiszíteni a természet adományaival Isten szentélyét. Külön szokás volt, hogy a frigszekerény köré facsemetéket helyeztek és ez utalni akar arra a talumidi hagyományra, hogy sávuot ünnepén dönt Isten a következő évi gyümölcsstermes felől. (Orách Chájim 494).

Sávuot második napja a hagyomány szerint Dávid halálának az évfordulója. Egyes gyűléseketben e napon elolvassák a Zsoltá-

rok könyvét és a zsolotárk száma szerint 150 gertyát gyújtanak Dávid király emlékére. A hagyomány szerinti sirja, sávuotkor Jeruzsálem lakóinak a zarándokhelye. A keleti zsidók egyéb sírlátogató hagyományokat is őriznek. Így az iraki zsidóság sávuotkor Elkus községbe zarándokol, egy VI. századból való hagyomány ugyan is azt tanítja, hogy ott van Náchum prófeta sírja. Ünnepe keretében régi kéziratból felolvassák Náchum prófeta könyvét, majd vélt sírhelyét hétszer körüljárják. A kinyilatkoztatás dramatizálásaként egy szomszédos hegyre mennek fel, ahol felolvassák a Tórából. Lejöveteük után karddal, fegyverrel egymás között harcot vívnak annak a harcnak jelképpé, melyet a messiási kor küszöbén Izrael fog megvívni a pogány népekkel. Dániel vélt sírhelyét Susánban szintén sokan zarándokolnak.

A keleti zsidóság érdekes sávuoti szokások őrzői. Észak-Afrikában a házetőkön, tereken edényekben vizet helyeznek el és leöntik a járóléleket, teljesítve az irást: „Tiszta vizet öntök rátok és megtisztultok”. Azt tartják, hogy akit ez a víz ér, azt nem éri betegség a következő évben. Nem szabad megakadályozni, vagy méltatlankodással fogadni, mert ez a víz áldást jelent.

A témának azt tartják, hogy sávuot éjszakaijában nem szabad elaludni, ekkor nyílik meg ugyanis az ég s aki elalszik, elalussza a szerencséséjét. Feszült figyelemmel vizsgálják az eget s amikor az első csillag hullást látják, az ég meghasadásának a pillanatában mindenki kíván valamit és biztosak benne, hogy ez teljesül is. Ugyanez a néphit fűződik hosáná rábá éjszakaijához is.

Levinsky könyve részletes leírást tartalmaz ünnepi étellekről, így a tejneműekről, a hosszukásalaku kalácsról és a létraalaku süteményről. A szefárd zsidók boltozatos, hétrétegű süteményt sütnék „Mágen Dáviddal” és Jakob létrája formájában díszítve.

Zöld lombok, virágok díszlenek templomainkban, a zöldellő Szináj hegyére emlékeztetve. Sajátságos virága sávuotnak a rózsza, a hagyományos magyarázat egy kis módosítással Eszter-könyve IX. 14 alapján okolja meg ezt. (Vátnátén dát bösusan).

Ez a szokás, amit az egyház is átvett tőlünk, valójában viszatérés a régi hagyományokhoz. Ezen az ünnepen vitték fel régi időkben a zsengekkel teli kosarat a jeruzsálemi Szentélybe áldozatul. A kosár egyes rétegei között zöld levelek voltak, és így ösödiktől kezdve megvált a minta arra, hogyan kell a napon feldiszíteni a természet adományaival Isten szentélyét. Külön szokás volt, hogy a frigszekerény köré facsemetéket helyeztek és ez utalni akar arra a talumidi hagyományra, hogy sávuot ünnepén dönt Isten a következő évi gyümölcsstermes felől. (Orách Chájim 494).

Sávuot ünnepének liturgiájához tartozik Rut könyve, valószínűleg azért ren-

delte el a hagyomány ünnepi olvasmányul ezt a könyvet, hogy ezzel az aratás hangulatát, mely átszövi a könyv tartalmát, bevigyék az Isten házába. Vannak egyéb magyarázatok is erre vonatkozólag. Így Rut vallomásaiban „A te néped az én népem, a te Istened az én Istenem” benne van az a hitvallomás is, amellyel sávuot ünnepén a hívő zsidóember újból magárávallalja a kinyilatkoztatott Tóra iránti hűségét. Van olyan hagyomány is, hogy Dávid király ezen a

napon született, és halt meg, Rut könyve pedig Dávid családfáját tartalmazza és így került ez sávuot ünnepi olvasmányául.

Az erégi élet újjáéledésével újjáéledt a zsengek ünnepeinek jelentősége is. Már hagyományá vált, hogy a gyermekek szerte az országban bensőséges ünnepségek közepette hozzák el az új termés zsengeit a Keren Kajemetnek.

A „Tiz Ige” ünnepeinek egyetemes jellegű eszmei tanítása mellett e szokások rámutatnak arra, hogyan él meg ünnepeit szerte a földkerekségen a zsidó ember.

TÉVEDES

Idősebb korosztálybeli amerikai turistaházaspár az Allenby ut ellenkező oldalán szállt fel a 4-es autóbusszra és a Ben Jehuda ut helyett, a központi autóbussz állomás, magyarul a Tácháná Merkazit felé vette utját. Mindez úgy derült ki, hogy pár perc után az idős turista, természetesen angolul, megkérdezte az egyik utast, hol van a Dán szálloda, hol legközelebb eső megálló.

A kérdező nem tudott angolul, de amikor meghallotta a „Dán Hotel” szót, jiddisül felvetette. Ugyanazon a nyelven, amelyet töredékesen az amerikai ur is ismert, kifejtette, hogy ha utjukat folytatják, a város homlokegyenest ellenkező részébe jutnak. Tanácsolta, hogy sürgősen szálljanak le és vegyék a 32-es buszt, amely majdnem a szállodáig viszi őket.

A turisták éppen le akartak szállni, hogy kövessék a tanácsot, amikor teli szattyóval utazó, középkorú hölgy avatkozott a dologba és tört angolással elmagyarázta, hogy hülyeség le szállniok, mert a Táchánánál csak át kell szállniok egy másik 4-esre és az egy-kettőre céljukhoz szállítja őket. Ha utközbebe le szállnak fennáll a kockázat, hogy újból eltévedzenek az irányt.

A vendégek belenyugodtak volna ebbe a megoldásba, ha egy fiatal leány védtől nem emel. Ő azt tanácsolta, hogy menten szálljanak le, „vegyék” az 5-öst, menjenek a Kikár Dizen-goffig és onnan a 20, 21, vagy 22-essel percek alatt a szálloda közelében közelében szállhatnak le.

A Dán Hotelhez való utazásnak ezt a módját a jiddisül beszélő ur és a szattyó, középkorú hölgy hevesen és egyszerre ellenezték. Héberül apró átkokat szórtak a fiatal leányra, aki ilyen bonyolult utat ajánl idős turistáknak és az amerikai ur kabátjának hajtokáját ráncigálva buzgón védte álláspontját.

A turisták időközben segélykérő pillantásokkal fordultak a jegyet áruló Dán állomás felé, aki pozíciójánál fogva a legilletékesebbnek látszott az utbaiga zítás terén, de az csak biztosan kacsintott és tovább raskagalta a „csöbe” az 1, 5 és 10 piastereket.

A vita már-már elfajult, de egy őrmester bajszu, kockás inges fiatalember végetvetett a feszültségnek. Sikerkül lecsendesíteni a kedélyeket és kedélyes baritonján elmagyarázta az amerikaiaknak, hogy egyetlen eddig ajánlott megoldás

sem helyes. Legokosabb, ha a postánál, tehát a következő megállónál leszállnak, átmenni az uton, ott akár kit megkérdezzük, hol a 4-es megálló a Ben Jehuda felé, felszállnak és a Dán közelében leszállnak.

Ez az ötlet sok támogatóra talált és a megvalósulás stádiumába lépett volna, ha az egész idő alatt gunyosan mosolygó akatatkás ur fel nem pattan a helyéről és fel nem kéri a turistákat, hogy ne engedjék magukat félrevezetni. Az egyedüli helyes megoldás, ha akár melyik ellenkező irányba haladna buszra felülnek és elmennek az Allenby végéig. Onnan már csak pár száz méter a szálloda. Minek izzad-janak, gyömszörlődjenek a zsufoit járművekben, amikor a tenger partján kelle-mes, lágy szellő fujdogál, nagyszerű fagyilaltot árulnak és szép lassan, kényelmesen, minden megerőltetés nélkül, könnyebben jutnak el a szállodába, mintha az előtte szölk minden logikát nélkülöz, csekély korlátolásra valló tanácsait követnék.

Mire az akatatkás ur előadását befejezte, az autóbussz már csak egy megállónyira volt végállomásától. A szattyóos hölgy diadalmasan hangoztatta igazát, a jiddisül beszélő ur dühében leszállt. A kocsiban már kevesen voltak, de azok sem akarták befejezni az utazást anélkül, hogy legalább egy javaslattal elő ne segítsék szegény eltévedt turisták hazajutását.

Percek alatt még a következő útvonalak vödtek fel: a 12-essel a 19-esig, azzal a Ben Jehudára, onnan gyalog tovább; az 1-essel a Kikárig, onnan a 62-essel tovább; 31, 32, 33-ással a tengerpartig, onnan végig a Hájárkonon a szállodához; az 5-össel Cáfón felé, a Nordaunál leszállnak, megnezik a Sheraton-t és szépen gyalog a Dán-ig.

A 4-es közben elegáns fordulattal a végállomás járdájához simult. A leszállók barátságosan integetnek a turistáknak, hogy kövessék őket, majd ők megmutatják a hazavezető utat, de az idő házaszár ijedten simult össze és elhaló hangon köszönték a segítséget. Csak akkor szálltak le, amikor már nem volt több tanácsadó a közelben.

Amikor újra járdát éreztek a lábuk alatt, az öregúr magához tért. Energikus mozdulattal megállított egy arrahaladó üres taxit. Beültek. Az idős hölgy azt mondta, hogy „dénhoutel” és a kocsi tovagördült. Megmenekültek.

(Deutsch)

Egy ember az utcáról...

Az elhunyt Roosevelttől fia, James Roosevelt azt a megiepo gondolatot vetette fel egycionista gyűlésen Amerikában, hogy „Izrael Eichmann, elitélése után könyörületességből bocsássa szabadon. Ez a cselekedet — mondta — megmutatná a világnak, milyen az igazi demokratikus állam”.

James Roosevelt őszinte barátja Izraelnek és kint a világban, az antiszemitizmus leküzdésében számottevő egyéniség, ezért irányában mindenképpen hála-ra és megbecsülésre vagyunk kötelezve. Állásfoglalását az Eichmann-ügyben apró kisiklásnak tekinthetnénk, ami mellett szó nélkül elmegy az ember, mint ha észre sem venné. Igen ám, de az ilyen humanista megnyilatkozások innen is, onnan is hallatszanak, csak más-más szövegezzel.

Van, aki bosszúállást látna a halálos ítéletben, a másik az antiszemitizmus fokozását tart és így tovább. Arról szó sincs, hogy Eichmann ne érdemelne száz halált, mert a világ esküdt székének verdiktje — kihagyva a náciakat és a megkergült zsidókat — egyhangú a bűnösség kimondásában, de a zsidó állam így, a zsidó állam úgy, szép lenne, ha Izrael nagylelkűségét mutatná.

Ha zsidó részről halljuk az ilyen nyilatkozatokat — értelmesen és tisztességesen — nem lepődünk meg. Ismerjük a lelki rügöket és tudjuk, hogy vele jár a gátlati élettél. Ambár a bizonyítási eljárás, a dokumentumok és tanvallomások remései emlékeztetik a felejtőket és betörnek azoknak a szívébe, akik csak most tudják meg, mi történt Hitler uralma alatt... azaz, hogy most is csak halvány képet kapnak a valóságról, mert nincs az írásos bizonyíték s nincs az a tanvallomás, ami a remélett, az állandó halálfelelmet, az ellálatiasító éhezést, a megalázás égető szegényezését, az embertelen brutalitást, a szenvedések kimeríthetetlen változatait, a gáz fojtogatását és a halálos vergődést csak megközelítőleg le tudná írni. De a már eddig elhangzott tanvallomások reméltételeg meggyőzték a külföld legasszimilansabb zsidóit is arról, hogy nagy szükség volt erre a perre, mert eddig ők sem tudták, mi történt tulajdonképpen Európában, annál kevésbé tudták a keresztények.

Emlékszik, ugye, szerkesztő úr, a pör elején azt üzentük a gálat ijedt zsidóságának, ne féljenek, ez a pör nem fokozza, hanem csökkenti az antiszemitizmust, mert a jobbérzésű keresztények, akik megszokásból, vagy enyhén fertőzött antiszemiták voltak, olvasván az Eichmann-per-ről szóló beszámolókat, ki-gyógyulnak a nyavalyából. Akik látják, hová vezet a végő fokon az antiszemitizmus (és a kereszténység említett csoportjába tartoznak), visszarettentnek, s ha nem is válnak zsidóbarátokká, de most már magukba szállva, mélyen hallgatnak. Tessék próbát tenni akárhol, Izraelen kívül, ahol zsidók is laknak, — úgyessen, persze és tapintatosan, akkor kiderül, hogy a pörnek milyen örvendetes s mélyreható hatása van.

James Rooseveltben nem szikrányi a jóézés, hanem egész lényét betölti az emberség és a jóakarát, de az a kívánsága, hogy az izraeli bíróság ítélje el Eichmann, aztán engedje szabadon, csak téves megítélésből származhat. Nem is hiszünk, hogy az új Roosevelt ezt komolyan gondolta, de ha leszárt véleménye mégis ez lenne, akkor nem gondolta végig.

Egyelőre, figyelmen kívül hagyva az igazságot,

büntetőjogi szempontokat, ez a furcsa ötlet technikailag sem valósítható meg. Mondjuk, hogy Eichmann az ítélet kihirdetése után kegyelmi úton szabadon engednék, Ki se lépne az utcára, mert azonnymában megköveznék. Talán vigyék valamelyik határra és adják át a szomszédos arab államnak? Akkor megköveznék azokat, akik így rendelkeztek és azokat is, akik végrehajtották. Így két eshetőség marad: visszahívni Argentínának, vagy kiadni Németországnak. Gondolja, szerkesztő úr, hogy Argentína vizumot adna Eichmannnak és beengedné? Hogy ott letelepedjék? Ugye, ön is nevet, mert józan észsel ezt nem lehet elképzelni. Kétségtelen, hogy Nyugatnémetország éppenny nem fogadná be, mint ahogy nem venne át egy olyan időzített óriási hidrogénbombát sem, aminek a felrobbanását már nem lehetne megakadályozni. De ha figyelmen kívül hagyjuk ezt a hasonlatot és komolyan mérlegeljük, milyen következményekkel járna, ha egy szép napon Eichmann bevonulna Németországba, rögtön kiderül, hogy csak mint rab kapna volna bebocsátást. Ott újra bíróság elé kellene állnia és minthogy a németek eltérőlték a halálos ítéletet (érthető, hogy jóidőre jöjjeltek a halállal, sőt, el is rotották vele a gyomrukat), Eichmann életfogytiglani fegyházra ítélnék. James Roosevelt ötlete tehát, se így, se úgy nem valósítható meg... nincs rá mód, hogy Eichmann az izraeli fórumok szabadon engedjék.

De Roosevelt nem gondolhatta végig ötletét politikai és büntetőjogi szempontból sem. Szerinte Eichmann szabadonengedésével megmutatná Izrael, milyen az igazi demokratikus állam. Kedves Mr. Roosevelt, bocsásson meg, ha az a kérdés jut eszembe, hogyan kerül a csizma az asztalra? Mi köze van a demokráciának ahhoz a bizarr gondolathoz, hogy „könyörületességből” bocsássuk szabadon ezt a „Bluthund”-ot? Amerika, az ön hazája, kétségtelenül demokratikus ország. Nem mondaná meg Mr. Roosevelt, szabadon engedték-e önkönkönyörületességből valakit, aki gyilkolt? ... Csak egy embert ölt és nem milliókat? Emlékezzék csak vissza, hány-szor végeztek ki olyanokat, akiknek megkegyelmezték (nem szabadonbocsátást) csaknem az egész művelt világ a táviratok ezreivel kérte. Emlékszik Sacco és Vanzettire? Vagy a Rosenberg házaspárra? Egyik sem gyilkolt, sőt Sacco és Vanzetti kivégzése egyenesen Justizmord volt. Vagy éppen azért legyünk könyörületesebbek, mert Eichmann milliókba fojtotta bele az életet? Ha csak a négyezer boldogtalan francia gyermekre gondolt volna Mr. Roosevelt, akiket északítottak szüleitől és hónapokig győzförték, mielőtt a gázkamrába hajtották szegénykét, és ha még boldogtalanabb szülei is eszébe jutottak volna, lehetne könyörületességet kívánni a véletlenül túléltől? És ha már sikerült kézővrite-niök a többmilliószor bűnös gyilkost lehet azt kívánni tőlük, hogy hagyják futni?

Érdekes, Mr. Roosevelt a nürnbergi nemzetközi bíróságtól nem kérte agnakide-jén Hitler halálaitelt bűntársainak szabadonengedését, holott azok semmiben sem különböztek Eichmann-tól.

Miért éppen Izraelből várják el, hogy „aki közel dobta meg, dobja vissza kenyérrrel”?

Miért? Faragó Miklós
1931 V 19 Uj Kelet 9

A hét végét és nyári szabadságát **Áskalonban** KÖVARI ERNŐ GANÉ SIMSON ultramodern penziójában kellemesen töltheti. Köser magyar konyha • Allandó melegvíz. RENDELJEN SZOBÁT IDEJÉBEN. TELEFON 154

ÖRVENDEZTESSE MEG BARATAIT ÉS ROKONAIT BARZILAY ISTVAN: „CSILLAG A TABOR FOLOTT” című regényével. Ára: füzve 5.25 font, vászonkötésben 6.50 font.

DUNÁNTÚLI KESERGŐ

Írta: László Ernő

Ha az utókor valamelyik krónikásának az jutna az eszébe, hogy a magyarországi zsidó nemzeti mozgalmak történetét kizárólag az Új Keletből rekonstruálják, hát bizony művének geográfiai vonatkozásai vajmi különös képet mutatnának. A szemlélő előtt egy olyan magyarországi térkép alakulna ki, amelynek nyugati határai alig lépnék túl a Tisza vonalát. Legfeljebb még egy nyugatabbra fekvő géopontot mutatna a mappa: Budapestet, olyan helyzetben, mint a mai Nyugat-Berlin.

Félreértés ne essék. Ennek nem az Új Kelet az oka. A Duna-Tisza közén és a Dunántúlon nincs története a cionista mozgalomnak, emlékei is alig. Nincs hát miről írni, s alig van miről emlékezni is.

Ez jutott eszembe a ma- nap, amikor azt látom, hogy már arról is szó esett, ki volt az a pár közéleti ember Erdélyben, aki zsidó létére elutasította magától a cionizmust.

Miféleképp, sajnos, fordítva volt. Abban a nagy asszimilációs tengerben, Pestet kivéve, bizony alig akad néhány olyan ember, amelynek Erdély és a Felvidék cionista története bővelkedik.

Csak félve írom le, mert nincsen semmi memoria-hizáló a kezemügyében, hogy Petácz Tikva egyik alapítója, Stampfer, győri születésű volt. De annál büszkébben említem meg dombóvári földmet, dr. Hajdu Menáchem-Miklóst (nyugodjék békében), őt bemutatói úgy hiszem, nem kell. Mert bizony az én szülőföldömben, Somogy-Tolna-Baranyában, a cionizmusnak nemhogy hívei lettek volna, de még becsülte is alig. Nem írok vádiratot, se oknyomozó történelmet, csak emlékezni szeretnék. Erre, sajnos még az is bele tartozik, hogy éveken át folytatott kutatásaim során ebben a három megyében egyetlen olyan zsidó nyomára sem akadtam, aki 1930 előtt jött volna az országba.

(Boldog volna, ha valaki kiigazítaná.) Az elsők, akikről tudomásom van: a kaposvári Vidor-fivérek, Pál és István. Ők 1930 után jöttek. Még ma is az a helyzet, hogy ha egy Landsmannschaftot akarnak összehozni, nemhogy tagságra nem futná, de még egy nevesebb tisztikar is alig kerülne ki belőlük. (Pedig hát ugyebár, legalább vezetőség kell.)

Igy állunk s ezért hallgat rólunk a krónika. S hogy milyen is volt arra felé a hangulat, hadt mutassam be azt huszonöt év után egy keserves emlékeimen keresztül. Nem bírnék, csak emlékezni szeretnék, hiszen nem tudtam soha tévedésükért eltérni azokat, akik azt hitték, hogy ők járnak a jó uton s akinek mártírsorsa még azt sem adta meg, hogy leg alább apák mellé temetkezhetek volna, a dunántúli dombok tövében.

1937. Dombóvár, augusztus vége. A városkára ráfelecszik a nyárvegi vasárnap délután meleg csendje. Verbőczy egykori várának dombján csendesen várának a házak és azok lakói. Közülük nyolcszáz zsidó. A lapályon fekvő távoli Újdombóváról dohogó mozdony egy-egy éles füttye szakítja fel nagyritkán a csendet.

Az utcák néptelenek és üres a kereskedő-kaszinó kávéháza is. Schön Pali, a kilencmedális veterán huszármester, a bérlő dühös jarkál fel s alá az asztalok között.

Megetté a fene a mai lózungot — morogja a feleségének, aki a kasszában költöget — mindenki a közgyűlésre megy. Megyek én is, mit lófrájk itt le, meg fel a semmiért. Bárány dok-

tor külön is a lelkemre kötötte, hogy ott legyek, az igaz. Ezt a pár gójt magad is elintézed — int az egyetlen foglalt asztal felé, amely mellett Németh Laci káplán úr, a kitért Halmi doktor, Dombay fűszeres, no meg Balog Zsiga, a fel-lábu százados verte a blat-tot, Zsiga ugyan zsidó, de a ferblit mindennél jobban szereti. Majd képviseli helyette is a családot dr. Balog Miksa ügyvéd úr, a fi-vére. Szeretik a Miksa bácsit Dombóváron. Két nőcsit könyve ott forog minden házban, tele azokkal a szép szomorú notákkal, amelyeket Szibériában költött a hosszú hadifogságban...

A templom udvarán már csoportokban ácsorognak a férfiak. Még a templomkerülők is itt vannak, pedig ők a többség... De ma itt kell lenni, mert az elnök fontos nyilatkozatot tesz.

A marhakereskedők népes csoportja, szokás szerint a leghangosabb. A heccelődés az elemük. Most a hitközségi adóval ugratják egymást. Egy másik csoportban idősebbek társalognak. Az első zsidótörvény már a kertek alatt jár, Hitlerék pedig évek óta gyilkolják a zsidókat.

... Ilyesmi nálunk sohase fordulhat elő — hallatszlik. — A kormányzó úr a komunistákra haragszik, de a rendes zsidókat ő is megbecsüli. A magyar zsidókat még maga Hitler is respektálja. Stern Mundi veje is most jött meg Berlinből, feleségével. A hajuk szála se görbült meg és mindenüket elhozták...

Egymásután érkeznek a notabilitások. Az iskolatér megtelek. Három óra. Az emelvényen már együtt ül az előljáróság. Középen az elnök, dr. Bárány Lipót, MÁV főorvos. Jobbján dr. Friedmann Hillél főrabbi és kétoldalt sorban: Veszelei Zsigmond, hercegi nagybérlő (a korány elhalt Veszelei Károly költő apja), dr. Riesz József nyug. tábornokorvos, Luria és Polgár főmérnökök, Halmos Szilárd nagybérlő (arany vitézségi érem), dr. Goldfahn Mihály ügyvéd, v. százados, dr. Kertész Jenő ügyvéd (vaskoronarend), dr. Balog Miksa, dr. Vas Géza, dr. Szabó Sándor, dr. Sas István és Sas Lajos és még számosan. Oldalt, két párnás széken dr. Kertész Jenőné, a Nőegylet elnöke, asszonya s mellette a nagyszony, a díszelnök, Spitzer Sándorné, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa.

A padsorokban kétszázánál jóval többen szorongálnak. Itt vannak a fiókhitközségek és szövények tagjai is. Egy-egy szombatba hozzájuk is ellátogat a főrabbi úr, aki pár évvel ezelőtt, harminc év utáni szilenti után foglalta el a dombóvári rabbiszéket. Illek viszonozni a látogatást.

Az elnök szólásra emelkedik. Csend lesz.

... A közgyűlést megnyitom... határozatképes... Mindenekelőtt örömmel tölt málom kerületünk szertett képviselőjének, ögróf Pallavicini György úr ökegyelmességének üdvözlését, aki kedves választóinak, a hazafias dombóvári zsidóságnak sok szerencsét és boldog ünnepeket kíván. — (Dörgő taps.)

(Az ögróf egy évvel ezelőtt buktatta ki hatalmas szótöbbséggel Kállay Miklós, akkori keresk. államtitkár a dombóvári képviselőiségből, királypárti programmal. Három év múlva, 1940-ben Pallavicinit buktatja ki Rajniss Ferenc, a magyar zsidóság egyik hőhéja. Még most is a fülemben cseng a Kereskedelmi Kaszinóban tartott beszéde, amely akkor még csepegett a filozofizmustól.)

... Peregnek a szavak... iskolauagy... adókitetés...

Ennél a pontnál, mint minden évben, van egy kis kavardás. Pénzről van szó s mint az egyik „szónok” mondja: nem mindegy, hogy kik és milyen mélyen vájkálnak az ide a zsebünkben... Aztán elcsitul ez is. Fojtott izgalom érzik. Az utolsó pont következik, az elnöki deklaráció. Hiszen mindenki tudja, ég a ház... Majd csak eloltják az okosok...

Feszült csendben pattognak a szavak... Emancipáció, recepció, negyvennyolcas szabadságharc... a tudomány, irodalom, művészet nagyjai... verálodoztaink a világháborúban... az antiszemitizmus... numerus clausus... a végrehajtás előtt álló törvény-csak átmeneti s nem túrközzi a magyar nép... házánk békés sziget... kormányzó urunk főmértősága... hivatott vezetőink... nincs más kötelességünk, mint hazafias hagyományaink... bizalommal bevárni...

Ausztrália, a fogadások paradicsoma

Egy melbournei 19 napig ült emu-tojásán és 700 fontot nyert

Írta: Kardos József

C. C. Petersen 45 év körüli öszülő hajú, magas, tipikus „businessman”, aki még a chamcszinban sem veti le nyakkendőjét. Egy tel-avivi nagyszálló halljában ismerkedünk meg vele. Elmondotta, hogy az egyik ausztráliai „Pajisz” igazgatója, daniái származású félszidó, aki már több, mint 20 éve él az ötödik kontinensen.

Petersen ur az alábbiakban mondott el részleteket az ausztráliai sorsjegy-illetve fogadásörületről:

Ausztrália a szó igaz értelmében a fogadások és a sorsjátékok paradicsoma. Ausztráliai a gyakorlatban mindenre fogad: termít-hangyák harcára, a még meg nem született gyerekek nemére, a levesestálban levő tésztaadarak számára, a teherautón levő homok súlyára, a hőmérsékletre, sőt még a várható időjárásra is.

Ha véletlenül egy bárba tévedünk be, ne csodálkozzunk, ha ilyen képet látunk: Két, egymást nem ismerő személy békésen sörözik a bárpart mellett. Egyikük egyszerre a falon szunnyadó két légyre mutat és ezt mondja: Fogadjunk? — Ha a másik beleegyezik, mindegyik egyfontos bankjegyet rak ki az asztalra és figyelni kezdi a legyeket. A bárban mindenki elnémul és most már a többi vendégek is csak a két legyet figyelik. Végül az egyik légy elszáll és az „arra tevő” fél nyeri a fontot.

Minden lehető és lehetetlen szervezettel, az egyház, gyermekkeretek, bukott lányokat istápoló egyet — sorsjátékokat rendez. Mint-hogy az ausztrálait nem lehet a szerencsésjétekről lesoktatni, az állam elhatározta, hogy ezt a szenvedélyt a maga hasznára fordítja a különböző adók által.

Az állami sorsjáték és lóversenyek bevételeit a többi között kórházak felépítésére fordítják. Új-Dél-Walesben nemrégiben ujjfajta sorsjátékok vezettek be, amelynek legnagyobb nyerevénye körülbelül félmillió izraeli fontnak felel meg és amelynek bevételeiből fogják az új sidneyi operát felépíteni. Az opera körülbelül 25 millió izraeli fontba kerül.

EGYKARU BANDITÁK

Ausztráliában 5 törvény szabályozza a különböző fogadóirodák és sorsjátékok működését. A törvény szerint az adót a sorsjáték

Csend. Súlyos csend. Utána a szokásos elnöki kérdés:

— Kíván valaki szólni?

— Igen — szólaltam meg csendesen és felálltam. Minden szem felém fordult. Rosszalló, kutató pillantások méregettek. Huszonhét éves voltam és alig nyolc éve dombóvári lakos. Ha tettem is egyet-mást már a hitközség kultúrelében, amiért az öreg szomszédok a „históriás” jelzővel becézgettek, mégiscsak jövevény voltam, a „jelképes” adófizetők sorából.

Históriás! Kétes díszítő jelző annak, aki tudja, hogy mit jelent. A vásárok népe nevezte így azt a zsidót, aki a földön, ponyvára teregetve árulta Rinaldo Rinaldini, Ulrik Borbála, no meg Argyilus és Tündér Ilona históriáját és hasonló remekműveket. Önmaga által kitervelt ékes rigmusokkal ajánlotta az „irodalma” a népek. Ilyen históriás

voltam én is az öregek zsebében.

Mellettem az utolsó padok egyikében ültek barátaim. Hat szál cionista a nyolcszáz lélekből. Füst Simon, Winkler Dezső, Römer Arnold, Grotto Márton, Bogler Lajos és én. Rákezdtem. Az volt az érzésem, hogy nem is én beszélek, hanem valahonnan messziről hallom:

— Az elnök úr nyilatkozatának motívumait megértem és méltányolom. Mégis meg kell mondanom, hogy vagyunk ebben az országban, ha kevesen is, akik a németországi eseményeket nem tekintjük ottani testvéreink elszigetelt tragédiájának, hanem éppen a zsidó nép történetének szomorú tanulságai alapján...

— Mi úgy érezzük, hogy hűségnyilatkozataink most sem lesznek elégségesek. Tenni kell és nem is keveset, azért, hogy az ország zsidó fiatalágának az ősi földre való visszasegítése

„bariangok” ellen, ez azonban nem sokat segít. A tulajdonosok nyomban lefizetik a magasösszegű pénzbüntetéseket és máshol nyitják meg az „üzletet”. A pénzbüntetéseket egyszerűen „rezsiköltségek” könyvelik, amelyek igen rövid idő alatt sokszorosan visszatérülnek, hálá az ellenőrizhetetlen bevételeknek, amelyeket meg sem lehet adóztatni.

12 SÜLT CSIRKE — EZER FONT

Ami az egyéni fogadásokat illeti, az ausztrálok az utóbbi két évben néhány eredetiség világrekordot állítottak fel. Egy sidneyi mérnök fogadott barátjával, hogy negyedik gyermekét (három leány után) — fiú lesz. az összeg száz font volt.

A szülész napja igen le-sújtó volt a mérnök számára. Felesége negyedszer is leánykát szült és a bőséges apa úgy töltötte ki dühét barátján, hogy a fogadás összegét egy zsákban hozta el. A zsák huszonnégyezer darab egypennys érmét tartalmazott.

Az első világháború két veteránja nemrégiben egy biliárdpartit játszott ezer fontba. A furcsa csak az volt, hogy a játékosok dávkok helyett saját falabájakat használtak. A lapok még a következő érdekes fogadásokat jegyezték fel: X. megevett 246 osztrigát — 2500 font. Y. — 12 sült csirkét — ezer font. Egy harmadik hét perc alatt 54 tojást nyelt le — 250 font-ért. 50 kiló görögdiunye 30 perc alatt — 500 font.

Egy melbournei lakos kötelezte magát, hogy két hónapig ül egy lezárt szobában és állandóan dohányozni fog. A fogadást — 375 font összegben — meg is nyerte. Egy másik arra fogadott, hogy az emu nevű madár tojásán addig fog ülni, míg onnan kidugja fejét a kiséru — és 19 nap után meg is nyerte a 700 fontot.

Érdekes, hogy az ilyen fogadások és sorsjátékok alkalmával nem történnek csalások vagy más büntetések. Az ausztráliai szerető játszanak, de megkövetelt „fair play”-t. Általában igen elővigyázatos és azonban „megszagolja” a csalót. Az utolsó néhány év folyamán egynéhány amerikai szélhámos próbált szerencsét az ötödik kontinensen, de rövid idő alatt mindannyian üres zsebbel tértek vissza hazájukba.

lehetséges legyen. Ez az egyetlen út, mert mi tudjuk, hogy nem bízhatjuk magunkat senki kényérékedvére...

Ezeknél a szavaknál az elnök félbeszakított:

— A szót megvonom. Amint én az előbb elmondottam, abban egyetért a teremben és az egész országban a zsidóság túlnyomó része. Ehhez még csak azt teszem hozzá, hogy amíg én a dombóvári hitközség élén állok, nem engedem a mi hitközségünkben a szakadás csirait elhinteni. Egységre van szükség. Mi a mi szülőföldünkön helytállunk, bármilyen történjék is. Akinek ez nem kényere, elmelet, nem tartjuk vissza...

Ebben a pillanatban kitért a vihar. A lefojtott indulatok hangzavara zúdult felém. Kivörösödött arcokak és megfeszült nyakizmokak láttam. Csak titkos társunk, a főrabbi ült sápadt mozdulatlansággal a helyén.

Ma már tudom, hogy ez a dühkitörés a bizonytalanság, a tudat alá nyomott atavisztikus zsidó aggodalom és az utolsó számszámba kapaszkodás szomorú lélektani megnyilatkozása volt.

De akkor még nem tudtam. Csendesen álltam még néhány pillanattal s aztán — mit is tettem volna ugyan — csendesen kikullogtam az ajtón. Barátaim egyenként szállingóztak utánam.

Még jól hallottuk, amikor a teremben felzengett az ének. A magyar himnusz énekeltek.

A templomkert kapujában szétosztottunk. Füst Simon csak ennyit mondott: Látjátok?

Láttuk. És elindultunk hazafelé. Itt-ott már korán lehullott sárga leveleken tapasztott a lábunk. 1937 nyár-utója volt.

3.

Elmentek mindannyian, alig hét év múlva. Az elnök, a notabilitások, valamennyien. Néhányan, köztük a nagyszony is, a Kaposszekes felé vezető úton, a temetőbe.

De a többieknek hosszabb, kínosabb utat mért ki a kegyetlen sors. Elment a kilencmedális Schön Pali, de Pataki Ármán is, a tizenkét medális. A vonaton halt meg Riesz orvostábornok, a szegény beteges jövevény. Ma utca van róla elnevezve Dombóváron... És elment Bondi Dezső is, a másik néporvos. A zsidó ifjúság vezére is... Ukrajnában ütötték agyon...

És elment Anna néni is, a Nőegylet szeretett elnöke- asszonya. Férjével, a vaskoronarendes tartalékos századossal, és elment a másik jó lélek, Szentes Chana nagynénje. Sas Évi is, messzeföldön híres színját-szó csoportunk aranyhajú, rózsás szépségű primadonnája...

És elment ifjúkori szin-padi kísérőleim hűség-társa, Bondi Gyurka, a ragyogó tehetségű fiatal komponista...

Elvitték. Hétszázharmincegyet. Hírmondó is alig maradt belőlük...

De elment Römer Noldi, meg Grotto Marci is. Ukrajna földje takarja őket valahol.

Legöregebbünk, Füst Simon Kfár Szabá temetőjében nyugszik. Bogler Lajos ide se jött. Winkler Dezső, az 58 éves derék aszkan, egyediben jött velem. Nem ő ünta meg a tányérmosogatást, hanem amerikai fi-vére. Elvitte magával, nem mosogat már tányért.

Magam vagyok hát, ebben az országban egy régi dombóvári nyárvegi délutánra emlékezni. Nem fáj már. Ért azóta már sok nagyobb ütés is. Ukrajnában, az Ávo-börtönben, talán azóta is...

★

Nem jár nekik gáncs, se bírálat. Ugy szeretem őket, amelyenek voltak s így kesergem most ósz fejjel utánuk...

M

Uram,

Ön bizony hogy izraeliták részéről mert akadn méltányolják zsaait a zsidóldása — ha ne manapság sa azt monddása — én hát biztosít részemről támadosokt

Azok a gyeeket profet uja kifejti és előadása tesen indul ki olyanról, akik él arra az esön oly éles egyetlen l juknak azt jait, amely előszeretett ponti gett

Ha nem érteni nézet indiatokat, tet nem ére — mit is tettem volna ugyan — csendesen kikullogtam az ajtón. Barátaim egyenként szállingóztak utánam.

Még jól hallottuk, amikor a teremben felzengett az ének. A magyar himnusz énekeltek.

A templomkert kapujában szétosztottunk. Füst Simon csak ennyit mondott: Látjátok?

Láttuk. És elindultunk hazafelé. Itt-ott már korán lehullott sárga leveleken tapasztott a lábunk. 1937 nyár-utója volt.

3.

Elmentek mindannyian, alig hét év múlva. Az elnök, a notabilitások, valamennyien. Néhányan, köztük a nagyszony is, a Kaposszekes felé vezető úton, a temetőbe.

De a többieknek hosszabb, kínosabb utat mért ki a kegyetlen sors. Elment a kilencmedális Schön Pali, de Pataki Ármán is, a tizenkét medális. A vonaton halt meg Riesz orvostábornok, a szegény beteges jövevény. Ma utca van róla elnevezve Dombóváron... És elment Bondi Dezső is, a másik néporvos. A zsidó ifjúság vezére is... Ukrajnában ütötték agyon...

És elment Anna néni is, a Nőegylet szeretett elnöke- asszonya. Férjével, a vaskoronarendes tartalékos századossal, és elment a másik jó lélek, Szentes Chana nagynénje. Sas Évi is, messzeföldön híres színját-szó csoportunk aranyhajú, rózsás szépségű primadonnája...

MI, AZ ELKÜLÖNÜLŐK

— Nyílt levél Arnold Toynbee professzorhoz —

Uram,
Ön bizonyára megszokta, hogy izraeliek, vagy cionisták részéről támadások érik, mert akadnak, akik nem értik az Ön fáradozásait a zsidók kérdés megoldása — ha ennek nem lenne manapság rossz hangzása az Ön mondanám, végmegoldása — érdekében. Sietek hát biztosítani Önt, hogy részéről nincs oka ilyen támadásoktól tartani.

Azok a gondolatok, amelyeket professzor úr újra és újra kifejt tanulmányjaiban és előadásában, természetesen indulatokat váltanak ki olyan emberek részéről, akik életüket tették fel arra az eszmére, amelyet Ön oly élesen elítél és akik egyetlen lehetséges hazájának azt az országot tartják, amelyet előadásában előszeretettel nevez „közposzt gettó”-nak.

Ha nem is tudok egyetlen nézeteivel, ellenséges indulatokat, vagy gyűlöletet nem érezhetek Ön iránt és erre igen alapos, különlegesen személyes, érzelmű okom van. Szinte mindazt ugyanis, amit ma hallok és olvasok Öntől, már hallottam egyszer, még hozzá olyan valakitől, akinél soha senki nem állt és nem fog állni közelebb hozzám, aki számomra életem végéig az emberi kiválóság, a legnemesebb értelemben vett humanizmus, a lelki nemesség és szellemi értékek jelképe marad. Meg fogja érteni és el fogja hinni, hogy sem gyűlöletet, sem haragot nem tanúsíthatok olyan ember iránt, aki szinte szóról-szóra azt ismétli előttem, amit serdülőkoromban apámtól — mert róla van szó — hallottam.

A mi városunk, a mi országunk zsidói között voltak cionisták és nemcionisták. Olyan meggyőződéses és harcos anticionisták azonban, amilyen apám volt, egyet sem ismertem. Szóban és írásban, tudásával és tehetségével küzdött azért, hogy a zsidóság fordítson háttal a csábító palesztinai gondolatnak és ismerje fel, hogy az egyetlen út, az egyetlen lehetőség annak a kérdésnek megoldására, amelynek létezését sem ő, sem más nem vonhatta kétségbe, az az út, melyet ő követ és hirdet. Mi volt az ő útja, mi volt az ő megoldása?

— Zsidó nép, zsidó faj nincs — mondotta. — Nekem több közöm van Bartók Bélához, Szentgyörgyi Alberthez, József Attilához, mint a pájzsos galiciái kráizleroshoz, vagy az elarabosodott marokkói pénztárhoz. Nincs szándékomban tagadni zsidó voltomat, annál is kevésbé, mert nemzetiségi szempontból annak a legcsekélyebb jelentősége sincs. Ahogyan vannak katolikus, lutheránus vallású magyarok, úgy vannak zsidó vallású magyarok is.

Helyzetét csak még inkább kiélezte, hogy nem Magyarországon élt, tehát abban az országban, amelyet hazájának tekintett, hanem egy olyan államban, ahol már a magyarok is kisebbségben voltak, így hát a kisebbség volt a kisebbség. Magyar kisebbségi politikát csinált Jugoszláviában, aminek következtében a jugoszlávok üldözték, mint szélsőséges magyar nacionalistát (zsidó voltát súlyosbító körülménynek tekintve, mert nekik is meg voltak a maguk zsidói, akik szerint a megoldás júgoszláv, nem pedig a magyar asszimiláció volt), a magyarok többsége idegennek tekintette, aki betolakodott soraikba, a zsidók pedig féligmeddig áruháznak. Hogy is midlyen tragikus sors volt a háborúelőtti Közép-Európában, azt egy an-

gol történész, akinek úgy nemzetiessége, mint vallási helyzete tisztázott és egyértelmű, csak nehezen értheti meg.

Bár nem volt vallásos és nem csupán a magyar, de az angol, vagy francia hagyományt, történelmet és irodalmat is jobban ismerte, mint a zsidót, tüntetőleg résztvett minden zsidó megmozdulásban, ha az nem volt cionista. Még hitközségi elnökségre is jelölték egyszer, ha jól emlékszem, egy olyan listán, amelynek a cionisták hitközségi uralmát volt a célja megdönteni.

Ön professzor úr, bizonyára rá fog ismerni saját eszméire — egy determinált esetben, helyi vonatkozásban — különösen, ha folytatam annak elbeszélését, amit tőle hallottam.

— Az antiszemitizmusnak ezerféle oka van — mondta — és ostobaság lenne azt állítani, hogy a zsidók az okai. De el kell ismerni, hogy a zsidók is okai. Azok a zsidók, akik elkülönülnek, akik nem hajlandók beolvadni abba a népbe, amelyhez tulajdonképpen tartoznak. A lengyelek, a lengyelbe, a franciák, a franciába, a magyarok a magyarba. A zsidók kétféle módon éleztetik az antiszemitizmust, az elkülönülés két különféle módjával: a gettószellemmel és a cionizmussal. A gettóhoz ragaszkodó zsidó kihívást jelent a vendégnépnek, mert azt hiszi, hogy a zsidó különbnek érzi magát nála, nem kíván keveredni vele — még akkor is így érez, ha ő zárta gettóba. A cionisták sokkal veszélyesebbek, mert lehetővé teszik, hogy az antiszemitizmit minden alkalommal arra hivatkozzanak, hogy maguk a zsidók deklarálják, hogy nem tartoznak a vendégnéphez, ezenkívül pedig, milyen könnyű ezek után Palesztinába küldeni a zsidókat, hiszen ők maguk nevezték ki hazájuknak.

Ugye, professzor úr, nem idegenek Önnek e gondolatok? Én már félig-meddig el is felejttem volna őket, ha nem hallom ismét egy nagytekinélyű történelemtudóstól. Emocionális emlékeim nem maradtak ezzel kapcsolatban. Apámmal való viszonyomat nem zavarta meg a közöttünk fennálló véleménykülönbség. Sokat beszélgettünk, sokat vitáztunk, de soha a legcsekélyebb kísérletet sem tettem, hogy szülői tekintélye súlyával gyakoroljon rám bármiféle nyomást. Tudomásul vette, hogy némi kapcsolataim vannak cionista ifjúsági szervezetekkel, különösen mert úgy tekintette — és talán igaza is volt — hogy inkább a szervezeti jelleg, mint a cionista eszme vonzott oda. Intellektuális becsülete és szabadelvűsége nem engedte volna meg, hogy korlátozza szabadságomat.

Mindezt azért kellett elmondanom, hogy bizonyos bizalommal fogadja, amit mondanai akarok. El kell hinnie, hogy jó okom van tárgyilagosságnak lenni. Szeretném még hozzátenni ezt is: nem tartozom az igazán izraeli hazafiak közé. Sokmindennel nem értek egyet, ami nálunk otthon történik kellemesebbnek találom a párizsi életet a tel-avivival és még abban sem vagyok biztos, hogy külpolitikai vonalon mindig mindezen nekünk van igazunk. Nem idealizmusból mentem Izraelbe. Igaz, azokhoz sem tartozom, akik kényszerből választották. Egy adott pillanatban, mint a magyar forradalom menekültjének, az egész világra nyitva állt számomra. Nem meggyőződésből vá-

lasztottam Izraélt, hanem — egyszerű lélek lévén — egy egyszerű logika következtében. Miután van egy zsidó állam és miután zsidó vagyok, hát hová a csodába mennék, ha nem oda?! Nem láttam be, mi keresni valóm van Brazíliában, vagy Svédországban?

Elhiszi tehát, professzor úr, hogy nem vad cionistával áll szemben? Hogy nem propagandát fejték ki, ha bizonyos tapasztalataimról beszámolok és éppen ezen tapasztalatok alapján elmentem Önnek?

Ime, miről van szó: az emancipáció — így hangzik a Toynbee-tétel — megoldja a zsidók kérdését. Ahol nincs elkülönülés, nincs antiszemitizmus. Izrael létezéséig viszont, mely jelképe az elkülönülésnek, újabb tragédiákat üldözöskéket szül.

Hosszú éveket éltem Európában mint zsidó. Nem csupán az antiszemitizmustól különösen fertőzött keleti országokban, de Nyugaton is. Nem különültem el. Ismertem a legtöbb ország nyelvét, ahol jártam, szokásait, hagyományait, kultúráját. Barátaim, legnagyobb részben a nemzsidók közül kerültek ki. Az emancipált zsidó mintapéldány voltam, még a vendégnép hibáiba is tökéletesen beleilleszkedtem: egyike voltam azon ritka zsidóknak, akik az alkohol fogyasztása terén a legkiválóbb svédekkel, vagy franciákkal is versenyeztek. Semmiféle jellegzetes zsidó tulajdonságom nem volt és bár sohasem titkoltam, de soha nem is hangsúlyoztam zsidó voltomat.

Bármennyire szeretném az ellenkezőjét állítani — hiszen nagy rokonszenvet érezek egyes nyugati népek, például a spanyol, vagy francia iránt — egyetlen országban, egyetlen pillanatban sem sikerült azt tapasztalnom, hogy az elkülönülés hiánya mentesít az antiszemitizmus következményeitől. Nem volt más a helyzetem azon zsidóknak sem, akik évtizedek, vagy családjuk esetleg évszázadok óta élték abban az országban.

Legújabbban egy újabb tapasztalatra tettem szert, amely, úgy mondhatnám, az ellenpróbája az előzőnek... Néhány éve, mint izraeli polgár tartózkodom Európában. Egy tucatnyi országot a legkülönfélébb körökben, jártam be, megfordultam egyebek között — szándékosan — antiszemitizmusokról ismertekben is.

Néhány kivételes esettől eltekintve — midőn bizonyos információk megszerzése érdekében helyesebbnek tartottam, ha hagyom, hogy egyiptominak, vagy algériainak nézzenek — mindenütt megragadom az első alkalmat, hogy közöljem nemzetiségi hovatartozásomat.

Amit tapasztaltam, az éppen úgy megdöbbenett, mint ahogyan Önt is megdöbbenett, ha lenne alkalom hasonló élményekre — és miután ez adottságai folytán lehetetlen, — arra kell kérnem, fogadja el hitelesen az enyéimet. Megpróbálok néhány mondatban, vulgárizálva és leegyszerűsítve fejezni ki, amit megtanultam.

Professzor úr, az izraelit, aki úgy, prototipusa az „elkülönült” zsidónak, nem csupán nem gyűlölik, nem kezelik ellenségesen, de nem tekintik zsidónak. Legalábbis nem tekintik az antiszemitizmus potenciális alanyának. Tömören: az antiszemiták gyűlölete csak annak a zsidónak szól, aki különbözik el. Jellemző, hogy ahol egyáltalán bizonyos fenntartásokkal viseltettek velem szemben, az mindig megszűnt abban a pillanat-

ban, midőn közöltem, hogy nem vagyok jorod és nem kívánok végleg ittmaradni Franciaországban, Svájcban, Angliában, vagy Dániában. Az izraeli utazó csak addig gyanus külföldön, amíg azt hiszik róla, hogy nem akar visszamenni Izraelbe. Ha ez a gyanu elhárult, rokonszenv és elismerés fogadja (általában olyan érdemekért, melyekben nincs része, ahogyan az én esetem is bizonyítja). Akadnak persze, akik nem értenek egyet országunk menekültpolitikájával, vagy elítélik a szuezi akcióit. De még ha ez ellenséges érzésben is nyilvánul meg — ami egészen kivételes eset — Ön sohasem fogja megérteni, professzor úr, milyen különbség, amikor úgy haragszanak ránk, mint a kubaiak az amerikaiakra, vagy a marokkiak a franciákra, vagy pedig úgy, ahogyan a sarki fűszeres haragudott ránk abban a városban, ahol harminc éve együtt éltünk s ő irigyelte tőlünk a szebb lakást.

Még a gyűlöletben is tiszteltet van, ha izraelivel, nem pedig gáluti zsidóval szemben nyilvánul meg. Soha nem fogom elfelejteni, mert e tekintetben nem tartalmazznak. Csak vevőt kellett találni az új energiaforrásra. A vevő nem várt sokáig magára. Miután a kísérletek bebizonyították, hogy a gáz lényegesen olcsóbb az olajnál és felhasználása nem igényel sokmily fontos felszerelést és a gépek átalakítását — a Holttengeri Művek jelentkeztek vevőként. A kérdés csak az volt, hogyan lehet a gázt eljuttatni a szdomi üzemekhez?

Ros-Zohár és Szdom között a távolság légvonalban 22 kilométer. A legkézenfekvőbb megoldásnak csővezeték lefektetése látszott. Azonban a nehéz, sziklás terep, a magas hegyek közé ékelte mély, kiszáradt vádlik, a vízmosások szaggatott köves pusztaság komoly nehézséggel fenyegette a terv keresztülvitelét. A „Táhal” vízfeltároló társaság mérnökei mégis, sikeresen legyűrték az akadályokat. A haifai „Közlekeleti Csőgyár” leszállította a hat incses alumíniumcsöveket és négy hónappal ezelőtt megjelentek a szdomi hegyekben a csatornaáso-gépek és földkotrók. A gépek előtt robbantották a sziklákat, mögöttük a csatornában a Szolel Boné munkásai fektették és szerelték össze a csöveket. Százhuszonöt nap alatt a csővezeték elérte a Holt-tengert és a gáz megérkezett a kálisó- és bróm-művekhez.

Szdom, 40 fok meleg... A levegő sűrű, szinte vágni lehet és mozdulatlanul terpeszkedik a bágymű-kék színi Holt-tenger felett. A víznek szellő nem borzolja felszínét, mégis mozog, enyhén hullámlázik és csobogva ütődik a parthoz. Szemben tejszínű, nehéz pá-

olyan elméleti dolog, mint a szumer kultúra, vagy a napoleoni háborúk történelmi kiértékelése. Ha Ön nem Amerikában és Kanadában előadásokat tartó angol történész lenne, professzor úr, hanem közép-európai zsidó, talán akkor is hasonló elveket vallana. És ez esetben úgy járhatott volna, mint apám, akit, magyargyar hazafiságával, kitüntetésekkel és kivételeztségekkel, rendkívüli magyar és egyetemes kulturájával és a zsidók emancipációjába vetett rendületlen hitével együtt, tereltek ama auschwitzi kamrába, ahol a csapokból a halál ömlött.

Havas László

Földgáz a Holt-tenger partján

Amikor két évvel ezelőtt a „Nafta” olajtársaság jelentette, hogy a ros-zohári fúrásokból olaj helyett gáz tört fel, a közvélemény keserűen vette tudomásul a kudarcot. Olaj helyett — gáz! Nincs szerencsénk! A Közlekeleti mesés gazdagságú olajmezői nem folytatódnak Izrael alatt, kár egy prutát is tovább beleölni a kutatásokba!

Jesurun Schief, a Nafta igazgatója azonban, egészen más véleményen volt.

Hiba volna a ros-zohári földgázt gazdasági szempontból a nyersolajjal összehasonlítani, de véleményem az, hogy a gázt üzemanyagként hasznosítani lehet a negevi ipartelepeken. A földgáz új természeti kincsével fogja szaporítani Izrael gazdaságát — mondotta a sajtónak adott nyilatkozatában.

És a szakértők rövidesen őt igazolták. A gáz rentális üzemanyag, gazdaságos és olcsóbb az olajnál. Erdemes a fúrásokat folytatni.

Ma a ros-zohári és az öt kilométerrel távolabb fekvő kidodi kutak két és fél millió tonna üzemanyagot megfelelő mennyiségű gázt tartalmaznak. Csak vevőt kellett találni az új energiaforrásra. A vevő nem várt sokáig magára. Miután a kísérletek bebizonyították, hogy a gáz lényegesen olcsóbb az olajnál és felhasználása nem igényel sokmily fontos felszerelést és a gépek átalakítását — a Holttengeri Művek jelentkeztek vevőként. A kérdés csak az volt, hogyan lehet a gázt eljuttatni a szdomi üzemekhez?

Ros-Zohár és Szdom között a távolság légvonalban 22 kilométer. A legkézenfekvőbb megoldásnak csővezeték lefektetése látszott. Azonban a nehéz, sziklás terep, a magas hegyek közé ékelte mély, kiszáradt vádlik, a vízmosások szaggatott köves pusztaság komoly nehézséggel fenyegette a terv keresztülvitelét. A „Táhal” vízfeltároló társaság mérnökei mégis, sikeresen legyűrték az akadályokat. A haifai „Közlekeleti Csőgyár” leszállította a hat incses alumíniumcsöveket és négy hónappal ezelőtt megjelentek a szdomi hegyekben a csatornaáso-gépek és földkotrók. A gépek előtt robbantották a sziklákat, mögöttük a csatornában a Szolel Boné munkásai fektették és szerelték össze a csöveket. Százhuszonöt nap alatt a csővezeték elérte a Holt-tengert és a gáz megérkezett a kálisó- és bróm-művekhez.

— Forró üdvözlöt! — ezzel kezdi beszédét a rögtönzött pódiumon, a chamszinra célozva. Ábrahám apánk járt ezen a földön évezredekkel ezelőtt s ma, mi felújítjuk a megszállt kapcsolatot apáinkkal. Itt találkozik össze a múlt a jellel és egybeforrva vele hirdeti Izrael jövőjét — mondta többek között. Beszédét Jehezkiel próféta könyvéből idézve fejezte be: „Ime, tüzet gyujtok benned!...” — A menórahoz lépve, a kandócs, égő rudat felnyújtotta a menóra csőveibe. Jozsef J. Schwartz, a buzdión fényképező újságírók gyűrűjében megnyitotta a csapokat a csővezeték. A gáz sísteregve tör utat magának és a menóra csővein keresztül sziszegve száll a levegőbe. Nyomában sárga láng tör fel a magasba. A menóra ágai egyenként kigyulladnak és a lángok egymással versenyezve telerögznek az ég felé. Ime, tüzet gyujtok benned...

A telep felé vezető elágazás zárócsapjait is megnyitották. Mordechaj Maklef, a Holttengeri Művek igazgatója bekapcsolja a gázcsövet az üzem hálózatába. Az új üzemanyag, az izraeli földgáz, zavartalanul áramlik a Holt-tenger partján és életrekelte azt.

Hogy is mondja a másék, ujkori próféta? — Ha akarjátok, nem mese...

Boros György

Havas László

rában úsznak a Jordán hegyek és egybeolvadnak a lomhán elterülő víztükörrel. Lábnak alatt ropog a csillogó, fehér só, amely szilárdva veri vissza a nap sugarait. A bádogtetős üzemekben egyhangúan zakatolnak a gépek, a kipuffogó csövek bűze, összekeveredve a tenger jódos illatával, még fojtóbbá teszi a levegőt. A bádogtetők kíméletlenül ontják a meleget a gépkezelőkre. Meztelen felsőtestükön csillognak a fehér sószegek. Nehéz teherautók fehér masszával megakadva érkeznek a leparoló-medencék irányából. Elévárok zajosan nyikorogva húzzák fel a toronyba az anyagot, ahonnan dübörgőve zúdul a mosómedencékbe, örlőkbe.

Szdomban a gázvezeték felavatásának napján sem szünetel a munka. Csak a telep bejáratá mellett fellebogozott térségből lehet közelebbet nézni, hogy ünneplő körülvéve népes vendégcseregél. A nehéz chamszin dacára, öt turista autóbusszal, félszáz magánautóval érkeztek vendégek az avatásra. Közülük diplomaták, minisztériumi főtisztviselők és az amerikai kölcsönkölcsönvénny akció hetven tagú küldöttsége. A vendégek izzadtan, kipirult arccal, újságokkal legyezve magukat, állják körül a térséget, amelynek közepén, drótkerítés mögött ezüstösen csillog a csővezeték. Ellenőrző-őrök, feszmerők, hajókormány nagyságú zárokerek, csapok és szelepek arra várnak, hogy működésbe hozzák őket. A kerítésen túl, több méter magas, csövekből összeszerelt hétégyü menora áll. Izrael államának jelképe.

Helikopter érkezik észak felől. Széles, lapát-propellere egyenletesen kavargat a levegőt. Elhúzza a tőr felett, majd az út mentén, porfelleglet csapva maga alatt, sáman, zökkenés nélkül leszáll. Lévi Eskol lép ki belőle, Jozsef J. Schwartz, a „Bonds” elnöke társaságában. A fényképezőgépek zajosan kattognak. A pénzügyminiszter arca izzadságtól fénylik, hunyorog a tűző napfényben. De szokatlanul jókedvű.

— Forró üdvözlöt! — ezzel kezdi beszédét a rögtönzött pódiumon, a chamszinra célozva. Ábrahám apánk járt ezen a földön évezredekkel ezelőtt s ma, mi felújítjuk a megszállt kapcsolatot apáinkkal. Itt találkozik össze a múlt a jellel és egybeforrva vele hirdeti Izrael jövőjét — mondta többek között. Beszédét Jehezkiel próféta könyvéből idézve fejezte be: „Ime, tüzet gyujtok benned!...” — A menórahoz lépve, a kandócs, égő rudat felnyújtotta a menóra csőveibe. Jozsef J. Schwartz, a buzdión fényképező újságírók gyűrűjében megnyitotta a csapokat a csővezeték. A gáz sísteregve tör utat magának és a menóra csővein keresztül sziszegve száll a levegőbe. Nyomában sárga láng tör fel a magasba. A menóra ágai egyenként kigyulladnak és a lángok egymással versenyezve telerögznek az ég felé. Ime, tüzet gyujtok benned...

A telep felé vezető elágazás zárócsapjait is megnyitották. Mordechaj Maklef, a Holttengeri Művek igazgatója bekapcsolja a gázcsövet az üzem hálózatába. Az új üzemanyag, az izraeli földgáz, zavartalanul áramlik a Holt-tenger partján és életrekelte azt.

Hogy is mondja a másék, ujkori próféta? — Ha akarjátok, nem mese...

Boros György

Havas László

PROFI, VAGY NEM PROFI?

Az izraeli amatőr-sport válsága

Irtá: Reuvén Sofét

Az egész dolog azzal kezdődött, hogy a tel-avivi Bétár rúdja kifele állott a Nemzeti Bajnokságból. A betármányok az év eleje óta biztosan tartották utolsó helyüket és a csapat vezetői csak a tizenkettedik órában gondoltak a veszteséjüket megmentésére.

Megszületett a határozat: „Erosíteni kell...”

A következő probléma mindössze az volt, hogy honnan vegyék azokat a focistákat, akik meg tudják menteni a csapatot? Dél-Amerikára esett a választás, ahová nyomban el is repült egy agilis slách. Kisvártatva visszaérkezett két, termetre, tudásra közepes játékos, Carlos Bostomato és Antonio Bonacci társaságában. Hogy a dél-amerikaiak miért ragaszkodtak ahhoz, hogy a Bétár Tel-Aviv továbbra is a Nemzeti Bajnokságban rugja a labdát, azt pontosan nem lehet tudni. De valószínűleg némi anyagi ellenszolgáltatásért. Vagyis Uram bocsá! profik voltak...

Hivatásos mivoltuk felfedése azonban csak bemutatkozásuk után került sor. Ez a bemutatkozás meglehetősen sikeres volt. A sereghajtók Carlos-szal és Antonio-val megerősödve, fényes győzelmet arattak a haifai Hapóclon. Ekkor, többen is szavazták a két játékos profi-voltát. A többi a napilap híradásaiból ismerjük. A két dél-amerikai fiút a Labdarugó Szövetség eltiltotta a további játéktól.

A Bétár vezetősége megörökönyödve vette tudomásul a Szövetség döntését, mellyel fardatságot s mi egymást nem kimélve megszerzett játékosait profinak nyilvánította. Felháborodásuk nem ismert határt, mondván: „A két fiu tényleg profi. De nem amatőr az izraeli Nemzeti Bajnokság csapatainak többi játékosa sem!”

Ezután a bíróságtól a Nemzeti Bajnokság mérkőzéseinek felfüggesztését kérték, „amíg a kérdés tisztázódik”. A felfüggesztési kérelmet dr. Lamm, a szőkimondásról ismert járásbíró elutasította, de indoklásában megemlítette, hogy: „Minden iskolásgyermek (kol bár-bírán) tudja, hogy Izraelben nem vigyáznak az amatőrizmusra...”

A bíró kijelentéséből vihar kerekedett. Szavai címbetűkként kerültek a héber sajtóba és túlnőttek a lapok sportrovatain. Az egyik déli lap cikksorozatát indított „Mi az igazság az izraeli labdarugás professzionizmusa körül?” címmel, a másikban „A futballistának is kell ennie” felkiáltással Náchum Sztelmách hallatta szavát. Majd Uri Készári, „Miért dáká a labdarugók nem...?” címmel fordult a közvéleményhez. A közéleti vita teljes erővel dúl az ügy körül és nem kell különösebb bátorság vagy jóstehetség ahhoz a felismeréshez, hogy elkerülhetetlen az izraeli labdarugás amatőr-szabályzatának forradalmi megváltoztatása.

Mit is jelent tulajdonképpen az amatőr-sportot fogalma? A ma is érvényes olimpiai szabályzat szerint: „Amatőr az, aki mindig és most is kedvtelésből és szórakozásból, vagy testi-lelki egészsége érdekében műveli a sportot, anélkül, hogy abból bármilyen közvetlen vagy közvetett anyagi hasznot húzna...”

Eszerint kevés amatőr labdarugó van Izraelben.

És még sem lehet pálcát törni azok felett akik nem csak kedvtelésből és nem minden anyagi haszon nélkül rugják a labdát. Az amatőr-kérdés súlyos anakronizmust jelent napjainkban... A követelmények ugyanis valamennyi sportágban egyre magasabbak és magasabbak lesznek. Ahhoz, hogy egy sportoló nemzetközi szinten helyeztessen el, ma már nem elég a sport-szeretet. Feltételek is kellene hozzá.

Ha egy játékos jól akar szerepelni a csapatában, végig akarja játszani a kilencven perces és technikai bravurokkal szeretné elkápráztatni a közönséget, akkor vitamindős táplálkozásra, nyugodt, sport-szerű életmódra, rendszeres erős edzésekre van szüksége. A tehetség mellett döntő szerepe van a kondíciónak, az állóképességnek, a taktikai készségnek. A labdarugónak tréningekre kell járnia, legalább hetenként háromszor, ezenkívül szombatoként mérkőzések vannak, melyek erősen igénybe veszik szervezetét.

— Jó, jó, — mondják az amatőr sport lelkes hívei — ez többé-kevésbé régebben is így volt, amikor munka után, szívvel-lélekkel harcoltunk klubjaink színeit. Nem pénzért és nem jutattásokért. És talán nem kevésbé színvonalasan.

Nos, ez nem egészen így van. Azon ugyan lehet vitatkozni, hogy a harminc évvel ezelőtti labdarugás nyíltisakos játéktípusa szemteljüket gyönyörködtebb volt-e, mint a mai zárt, inkább csapatmunkára és taktikai megoldásokra, mint egyéni bravurra alapozott játékmódor. Az idősebb korosztály többnyire az előbbi mellett tör lándzsát és noha választásuk némi nosztalgia-ával párosul, esetleg nyugtázní lehet azt. De legfeljebb esztétikailag. A tudományos sportorvosi vizsgálatok megbizonyították, hogy a mai labdarugó szervezete összehasonlíthatatlanul nagyobb megterhelésnek van kitéve, mint harminc évvel ezelőt. (Manapság a játékos egyet len bajnoki mérkőzésen, tehát 90 perc alatt, 1—1,5 kg súlyvesztést szenvedhet.)

A fejlődést nemcsak a labdarugásban, hanem a sport többi ágában is le lehet mérni. Aki 40 évvel ezelőtől 380 cm-t ugrott rúdral — az a legmagasabbat ugrotta az egész világon. Ma Don Bragg az 5 méter ostromlói. Aki 1928-ban világlétsőként 51 méterre hajlított a kalapácsot és 66 méterre a gerelyt, az a mai 71 és 86 méteres rekordok mellett, legfeljebb iskolásfiúknak bajnokságban indulhatna. És a csodálatos Johnny Weissmüller, (Tarzan) az 1924-es olimpián aratott gyorsasági győzelmet alapul véve, ma 15 méterrel kapna ki Cris Von Sattza-tól 400 méteren, az ausztrál Rose pedig egy fél méterrel hosszabbat verne rá. Késsé megnőtték a követelmények...

A profi vagy amatőr sokrétű problémáját a „socializmus országában”, a Szovjetunióban és a népi demokráciákban egyszerűen oldják meg. Természetesen mindenki amatőr és mindenki — mint minden — a sport is államosítva van, ezt az „amatőrséget” maga az állam ellenőrzi és garantálja. Ez az államosított amatőr-izmus a második világháború utáni sajátos jelenség, amely nem sokban különbözik a békebeli professzionizmustól. A sportolónak van valamilyen foglalkozása, helyesebben megfogalmazva: valamilyen állása, azonban feladatuk elsősorban a sportolás. Ha valaki erre azt feleli, hogy ilyen körülmények között könnyű nagy eredményeket kivívni, figyelmeztetünk kell, hogy ko-

moly teljesítmények elérése így is sok munkát, ötletet, áldozatkészséget igényel — de e feltételek híján, ma már lehetetlen megközelíteni a győzelmi dobogót.

Az izraeli labdarugás — a gazdasági élethez hasonlóan — kissé vegyes. Amatőrizmusa már évek óta a múlté, de a hivatásos rendszerre való áttérésre még nem érett meg. A Nemzeti Bajnokság amatőrje nem kap fizetést játékaért, de kap egyebet. Szereznek neki munkát, esetleg Egged,

vagy Dán-tagságot, lakást és hozzásegítik közlekedési problémáinak megoldásához. Különböző címeken úgynevezett „költésztérítést” kap (pl. edzésenként 3 font, stb.) és mindezekon kívül — jó szereplés esetén — ajándékokat kap...

Hogy honnan indult el ez a folyamat, amely az NB-ben és az I. osztályban csaknem valamennyi csapatában általánosította a fentemlített „jósokásokat”, azt nehéz megállapítani. Egyezik a Hapócl Haifát említi, amely játékosainak a lehető legelőnyösebb lakás- és munkafeltételeket biztosította. De alkalmazta a kitűnő Csajkovszkit is, aki- nek össztevékenységét havi néhányszáz dollárral honorálta.

A II-ik nemzetközi T'nách-verseny

Chájim Gevarjáhu az Izraeli Bibliakutató Társulat elnöke

Irtá: Gervai Sándor

Magyar zsidóknak rendkívül fontos szerepük volt és van a Biblia iránti érdeklődés és rajongás meg szervezésében Izrael Államában. Két nevet ragadok ki a vezetőség tagjai közül: Jehuda Elicurét, a Bar Ilan egyetem előadóját, aki mint a Biblia tudomány népszerű előadója a rádióban és számos tanulmányban, foglalkozik a Szentírás tudományos értékelésével, mesterének és szellemi apjának, dr. Klein Sámuel professzornak a hagyományát követve. Vulc Imre tanár, a közoktatásiügyi minisztérium főtisztviselője, komoly érdemeket szerzett a szervezés terén — kezdte el a beszélgetést Chájim Gevarjáhu, az Izraeli Bibliakutató Társulat elnöke.

Jeruzsálemben, a Társulat átmeneti jellegű központjában, a Szochnut King George utcai épületében, látogatjuk meg Chájim Gevarjáhut.

KÁRPÁLTALAI ZSIDÓ PARASZTOK LESZÁRMAZOTTJA

Családját Gottomannak hívták. Az Ungvár melletti Zárnya községben született. A különböző jesivákban töltött évek után, bekapcsolódott a kassai cionista mozgalomba. Kulturális szervező tevésege jelét akkor adta először, amikor a „nagy sas” Rambam évfordulójára rendezett nagy-sikerű emléktüntetést. Alij-zárása után, az országba érkezve, a Sachal kibucban dolgozott, majd beiratkozott a Jeruzsálemi Héber Egyetemre. Disszertációját tárgyat a Bibliából vette. Számos tanulmánya jelent meg, amelyek közül kiemelkednek a „Kéc Haeilut böchazon u-bömöciut” (A pogányság vége a látomásban és a valóságban), valamint „Achnaton a reformátor király” című bibliai problémákat foglalkozó értekezése.

A BIBLIAI VERSENYEK MEGSZERVEZŐJE

Chájim Gevarjáhu, a tudományos munkásságára nem olyan büszke, mint a szervező tevéseire. Az ötlete volt a Biblia-versenyeknek a megrendezése, amelyek mind belföldön, mind külföldön, nagy visszhangot váltottak ki.

— Milyen fejlődésen ment keresztül a Biblia Társulat, amíg eljutott arra a magas pontra, ahol ma áll?

— Az Izraeli Biblia-kutató Társulat sikerei felültak alapítónak legmerészebb álmát is. Több mint egy évtizeddel ezelőtt csak Jeruzsálemben, Tel Avivban és Haifán működött egy-egy szűk kis kör. Ma már az ország minden részén megtalálhatók szervezetünk a fiókjai. A legszélesebb néprétegek között előresztettük fel a Biblia ta-

nulmányozása érzetének a szükségességét. A Bibliakörök alapjait tagozódnak, amelyek rendszerint a magánházakban gyűlekeznek össze. A legismertebb Biblia-kör az országban az, amelyik Dávid Ben Gurion magánlakásán Jeruzsálemben, kéthetenként, szombat este találkozik. A főváros negyedik bibliakutatói vitaközpontot ott egymással. Most Sámuel könyvével foglalkozik a kör, miután befejezte a Józsua és a Birák könyvének az elemzését. Ezeknek a magas színvonalu megbeszéléseknek az eredményeit, külön kötetben, héber és angol nyelven „Ijunim böszefer Jóhosua” címmel jelentették meg. Az első kiadás rövid idő alatt elfogyott. Most van sajtó alatt a második.

E kör módszere a következő: A Szentírás soron lévő könyvének minden fejezetét előzőleg kiosztja neves tudósok között, akik — mintha a parlamentben lennének, — ismertetik álláspontjukat, amelyet hozzászólások szaktitanok felébe, viták követnek. Az elhangzottakat, hitelesített jegyzőkönyvekben rögzítik meg. Az államelnök neje: Ráchel Janait Ben Cvi, igen látogatott Biblia-kört vezet az otthonában, hetenként egyszer, kizárólag nők részvételével.

A Biblia tanulmányozásának másik formája a nagyközönség jelenlétében tartott nyilvános előadások. Az utóbbi években életre keltették a kerületi bibliai szimpozionokat, amelyek iránt, — például Emek Jezreelben, Nahalalban, a mezőgazdák között rendkívül érdeklődés nyilvánult meg. Több mint 1600-an jelentek meg rajta. Az országos bibliai konferenciák, amelyek négy napig tartanak és amelyekben 30-40 előadás hangzik el az idő alatt, az izraeli szellemi élet, más országokban nem tapasztalható, sajátos jelenségévé váltak.

NŐK IS TANULJAK A BIBLIÁT

— Milyen a viszony a nők és a Biblia iránti érdeklődés között?

— Csodálatra méltó az a nagy érdeklődés, ami belföldön és külföldön mutatkozik a nők körében. Amerikában a „Hadassza” 1600 Biblia-kört szervezett meg, Európában a „Wizo” mutat hat rá, nagyon szép eredményekre.

— Milyen magatartást tanusít a szervezett munkásság a Biblia-mozgalommal kapcsolatban?

— A Hisztadruq kulturális társulatja a különböző munkahelyeken folyamatosan szervezi a Biblia-köröket. Az első székhatat, a Biblia

Az utca egyszerű embere, „névtelen szarkoló” leginkább így summázza a profi és amatőr labdarugó közötti különbséget: — A profi előlri nyújtja tenyerét, mellyel játéka ellenértékét átveszi — az amatőr hátulról nyújtott kezeivel fogadja azt el. Ez a találó kép pellengetre állítja az amatőrizmust, amely nézetünk szerint sokkal károsabb, de erkölcsesebb is, minden hivatásos rendszer-nél.

Ezért követeli egyre erősebb hangon Izrael sport-közvéleménye a jelenlegi amatőr-rendszer felszámolását, amely talán végetvetne legjobb futballistáink „jeridájának”. Rafi Lévi és Heli-dán már Ausztráliában vannak, de Sztémách és Tisich is a sidneyi Hákoách erő-nétségét fontolgatja. Hát ilyen jól azért még a kis Izrael (és a nagy Mándi) sem áll,

hogy ezeket a játékosokat nélkülözni tudjuk. Ha ez az új „exportág” fellendül és a legjobbak elmennek, az utóbbi évek fejlődése megveszendőbe.

Mit tesz ennek megakadályozására az Izraeli Labdarugó Szövetség? Drákó rendleteket hoz a távozní szándékozók ellen. Ezek a szélsőséges határozatok irr-reálisan különböztetik meg futballistáink azoktól a szélsőségtől, akik szép számban tevékenykednek külföldön. Miért legyen a labdarugó nagyobb patrióta, mint a zongorista, festő, vagy szobrász? Miért...?

Nevezükké végre nevének a gyermekek: azoknak a labdarugóknak, akik hétről-hétre tizezreket szórakoztatnak és lelkesítenek az erkölcsi elismerés mellett, adják meg az anyagit is.

lyóiratot ad ki a hazai Társulat. Az elmúlt öt év alatt tíz szám látott napvilágot. A fejlődés mai szakaszán, kívánatosnak látszik, havonként kihozni — s formadalmi újításokt, héber fordításban közzéadni a keresztény Biblia-kutatók tanulmányait is. Ezzel erőteljesen kidomborodna az a tény, hogy a bibliakutatók élén, ismét, az a nép áll, amely létrehozta és életének középpontjába állította. Minden vallásnak meg van a maga „szentnyelve”. Minden tudománynak meg van a maga világnyelve. Teljesen ésszerű, ha a Biblia-tudomány, szent és egyben világnyelve a héber legyen.

— Az eddigi tapasztalatok alapján megállapíthatjuk: az összes keresztény felekezetek közül, a Bibliát a legjobban és legalaposabban, az adventisták ismerik. A teljes Szentírás ismerete, az egyetemes zsidóság körében is udonság-nak számíthat. A multhan a konzervatív, ortodox körök megelégedtek Mózes öt Könyvének a tanulmányozásával. A Proféták könyveivel keveset foglalkoztak. Ma: szervezéseink következtében a teljes Héber Biblia, a nép minden rétegében nagy tért nyert. Napjainkban ez az egyetlen terület, ahol a pártviszolyon és világnézeti vitákon felülemelkedve Izrael sokrétű lakossága találkozik.

A multtal ellentétben, ma nem az a szellemi esemény, ha valahol a Bibliát héberül fordítják valamely nyelvre, hanem az, hogy az eredeti szöveg elemzése közben, sikerült megoldást találni megfelfedtetlenek hitt mondatokra. Ma a Biblia a héber nyelvhez való visszatérés eszköze is lett.

Chájim Gevarjáhu, az Izraeli Biblia-kutató Társulat elnökének ezen megállapításával szívesen ért egyet mindenki, aki lelkiismereti kérdések tartja az autochton héber nemzet művelődés szilárd alapjainak a lerakását. Számítánszor hasonlítják össze a második és harmadik zsidó állam közötti kezdeti jelenségeket. A jövendő dönti el, hogy mi volt a hevelyes, mi volt a tévedés? Egy azonban bizonyos: ma az eredeti szöveget adják a nép kezébe — s nem a fordítást. Akkor azt mondták: nem beszél a hébert csak egy jelentéktelen töredék. Görögül meg mindenki tud. Ma pedig: Septuaginta, Targum Onkelosz, Martin Buber német fordítása — a kevesek gyönyörűsége. Az országépítő nép a Héber Bibliát akarja és — érti.

Ebben a történelmi fontosságú fordulatban, az Izraeli Biblia-kutató Társulatnak, magyar-zsidó vezetőkkel az élén, jelentős szerepe van.

— Nálunk, az ember péllakinek jól szokta voltól, mint az országban.” mondom hogy minden ellenmondva, hogy hit ebben az... Igy kezdte r. Jiszcháár, „kózo”. — a Pleicien szokamidón leguatór padján a talákozunk. Feleleimé kaffánját, a len, mint nyviset, elfintarcát és két karva ritka, ahogy szokta mi súlyos dolkozott, h... — S ha új hatjuk fordjuk ennek az következtethabból a tömost elmond Világ Urakolyan félelmvel annyira, hogy még erkölcsi tisztben a fertőmitől orizz! a szentségfénypontjára ségből, kicsből.

Már évek jálkozni r. J az ember heott görnyed, főltt egy eban, ha bele tartó viták pacifizmusra doigokrol a telefistölt k telen elfogja lami vágy után. Hyen reb Jiszcháár.

Nem volt nagy talm vissza fósan lon, egy leng lomban.

Persze, f kérdé, ha szokoli fósá rizsba? Eg A legfiatala szonyának kedt Argenján. Az azt hügát, a n menyasszony völegényét, vitte az apja aki már tívegy ember egyedül ma kó...

De medd ember a különösen a lakásban kóroság is fel drágaság is kedett? Rel utananézett, jon valamé kozásának.

De mit le zsidósággal ugyan, hogy sikátoribaian kiátsuk — a mi fajtán ser mézsár templom és legyen mon fűrdő. Pész meg franciá nek oda s kon pászkát egész éven berek el var élnit örömei színházak és sában az a teljesen elve jében.

Hát a reb gi helyzete, nem volt val kor zsoltáro letegért, ke szel, ünnepi és keresett mit.

Egyszer r Halad az megáll mell leszáll róla öltözött, sz ember és fe lig franciául — Ugy-e, dó?

— Nü ná reb Jiszcháár

— Talán hozzád egy kádist mon seitom van

Kennedy, Ben Gurion, De Gaulle, Chruscsev

Még mindig bizonytalan mikor és hol kerül sor Kennedy elnök első találkozására Nikita Chruscsevvél. A fejlemények lázástempójú és nemkívánatos irányú fejlődése arra sorsítja az amerikai elnöket, hogy elmenjen a találkozóra, amelyet Chruscsev kezdeményezett — bár elődjétől értendő fenntartásokkal örökölt a csúcstalálkozókkal szemben. A balsikerű párisi konferencia emléke még sokáig fog kísérteni a nemzetközi politikában és hosszú időre lelohasztotta minden nyugati vezető lelkesedését a Chruscsevvél való találkozásra.

Másrészt a tárgyalások mellett szól az a körülmény, hogy Chruscsev az elmúlt hónapokban határozottan jónak tartotta a tanúsított és tartózkodott a fenálló nemzetközi problémák kioldására. Látszólag, attól eltekintve, hogy szovjetgyármányú Iljusin gépek hordták a lázadó csapatok ellátását a kommunista Észak-Vietnamból, semmi nyoma nem volt az oroszok nyílt beavatkozásának, sőt kiderült, hogy a Szovjetunió sokkal inkább hajlik a lázói kiegyezésre, mint Kína. Ezenfelül Kennedy elnök szakértői megállapították, hogy a lázói helyzet leromlása nem kismértékben az amerikai politika báfozásainak tudható be.

Chruscsev legutóbb elhangzott beszédeiben állandóan azt hangoztatta, hogy a Szovjetunióknak és Amerikának meg kell egyezniük, mert csak így lehet elhárítani a világháború veszélyét. Az oroszok ugyan mindaddig nem voltak hajlandók atom-tilalmi egyezményt aláírni Genfben, de még angol körökben is azt rebesgetik, hogy Amerika akadékoskodása az elmúlt két év alatt joggal váltotta ki az oroszok bizalmatlanságát és ellenkezését a genfi konferencián. A Szovjetunió elfogadta a nemzetközi ellenőrzés elvét, ami mindig a Nyugat főkövetelése volt és a nézeteltérések csupán annak végrehajtása körül merültek fel. Ez vonatkozik az általános leszerelésre is, amelyről még ez év nyarán akarják újabb megindítani a tárgyalásokat. Chruscsev kitart az UNO mult évi közgyűlése elé terjesztett általános és teljes leszerelési terve mellett, de amerikai körök most úgy hiszik, hogy hajlandó lesz annak fokozatos és ellenőrzés melletti végrehajtásáról is tárgyalni.

Senki sem meri azt remélni, hogy belátható időn belül valóban sor kerül az általános lefegyverzésre, de a tárgyalásokat már azért is szükségesnek tartják, mert amíg a felek a tárgyalászatnál ülnek, nem süvítenek a hidrogénbomba rakéták. Optimistább körök úgy hiszik,

Brit Ovid Misdáknim Böjzsrál — Idősebb dolgozó Szövetsége - Országos központ: Tel-Aviv, Allenby út 2. — Levélcím: T.-A., P. O. B. 9045. Telefon: 63201.

Munkát kaphatnak: sztalosok; kárpitosok; bódizsmúva; gözvasaló; pedikűrös; kereskedelmi és ipari cikkek terjesztése ügyvivők; közintézmény részére pénzbeszedők; szakácsnők; emigrációba küldendő; gyermek-gondozók; háztartásvezetők bontakással.

Munkát keresnek: elektromérnök; agrónómus; grafikus; vegyész; politológus; cím- és reklámfestő; lakáskarrieristák saját pénzvívővel; mérlegképes könyvelők; irodai alkalmazottak; diplomás ápolónők; gyermekápolók; öltöztetők; kozmetikusok; - bizalmi állást káucióval; mászások és hentes; dokumentum-fényképezés; bejáró szerelők.

Munkaadók! Segítsétek kenyérgyártásához az idősebb dolgozókat!

Irta: Arad Gideon

hogy ha nem is kerül sor leszerelésre, de legalábbis a fegyverkezés ellenőrzését lehet elérni — bár Chruscsev azt hangoztatja, hogy nem hajlandó beírni ilyen kompromisszummal.

TALÁLKOZÁS NEW-YORKBAN

Bármilyenek is legyenek a tervezett csúcstalálkozó esélyei, a Chruscsev-Kennedy értekezlet fontossága fokozott fontosságot kölcsönöz Ben Gurion miniszterelnök és Kennedy elnök tervezett new-yorki találkozásának, amelyet hivatalosan mindeddig még nem erősítettek meg. „Az öregnek” és Amerika fiatal elnökének találkozási csúcsa magánjellegű lesz, ami semmivel sem csökkenti jelentőségét. Kennedy elnöknek a fentvázolt súlyos és égető problémákkal kell foglalkoznia, egészen jogos tehát, hogy későbbre halassza igéret kezdeményezését a közelkeleti kérdésben. Másrészt a Közelkelet problémáit ma nem lehet

elválasztani Afrikától, amely a nemzetközi politika előterébe került.

Ugy Afrikában, mint a Közelkeleten erősen érdekelve van Franciaország, és Kennedy elnök éppen párisi utjának előestéjén találkozik Ben Gurionnal. De Gaulle és Kennedy tanácskozásában nemcsak az Atlanti Szövetségben belül felmerült nézeteltérések elsimítása, az önálló utakat követő francia elnök és a vezető nyugati hatalom politikájának összehangolása, hanem a Franciaországot közvetlenül érintő algériai kérdés és más afrikai problémák is fognak szerepelni. Az algériai kérdés kibontakozásának kezdete alkalmat ad Franciaországnak, hogy fokozza befolyását Afrikában, főleg nemrég felszabadult gyarmatai révén, amelyek a legtöbb Monroviában lefolyt konferencián jelentős befolyást gyakoroltak a fekete földrész nyugatbarát fejlődése irányában. Izrael közvetlenül érdekelve van Afrikában, mint ahogy Abdull Nasszer jóvoltából az Afrikáért folyó hidegháborúban is szerephez jutott.

A FEGYVERKEZÉSI VERSENY

Franciaország Izraelnek egyetlen nemhivatalos szövetségese, amely a múltban lehetővé tette, hogy az izraeli hadsereg legalább részben kiegyensúlyozza Nasszer hadainak rendkívüli megerősödését a Szovjetunió jóvoltából. A fegyverkezési verseny, amelyet Nasszer és a kommunisták kényszerítettek Izraelre, még mindig folyik, tehát

még mindig veszélyt képez a béke szempontjából. A két vezetőnek a Közelkeletre és Északafrikára vonatkozó tárgyalásaiból aligha lehet kikapcsolni ezt a momentumot. Ezért is kívánatos, hogy Ben Gurionnak alkalma legyen rövid tanácskozásra Kennedy elnökkel, még párisi látogatása előtt. Nem valószínű, hogy ezek a problémák a

Kennedy-Chruscsev találkozásán is szóba kerüljenek, de a lehetőséget nem kell kizártnak tekinteni.

Számos probléma, amelynek tisztázása szükséges az új amerikai vezetőség és az izraeli kormány között, annyira ismeretes, hogy azokat nem kell részleteznünk. Elégendő az utalás az arabok rendkívüli erőfeszítésére, hogy az UNO őszi közgyűlésén újabb Izrael-ellenes határozatot érjenek el a menekültkérdésben. Hatalmas erőfeszítésre és erős nemzetközi támogatásra lesz szükség ahhoz, hogy ez a határozat ne kapja meg a szükséges kétharmad többséget a közgyűlésben.

DIPLOMACIAI OFFENZÍVA

Az amerikai kormány várható kezdeményezése ismét fel fogja vetni mindazokat az Izrael fennállása óta mutatkozó problémákat, amelyeknek számunkra kedvező megoldásához a mai helyzetben nem szabad túlságosan vérmes reményeket fűzni. Könnyű dolguk van azoknak az izraeli újságíróknak, akik Ben Gurion kanadai és amerikai utazását egyszerűen a közelgő választások kontójára írják. A helyzet elemzése azt mutatja, hogy a Kennedy-Ben Gurion találkozási, Izrael messzemenő érdekeire való tekintettel, égető szükség van és ha most nem kerül rá sor, úgy minden erőfeszítést meg kell tenni Ben Gurion igen közeli washingtoni látogatásának előkészítésére. Golda Meír külügyminiszter körútja az északkeurópai államokban megfelelő kiegyensúlyozást képez a most kezdődő diplomáciai offenzívának, amelyben a miniszterelnök amerikai utazása fontos etapot képez.

Egymás között...

— MAGYAR-ZSIDÓ KURIR —

A jeruzsálemi Chug Joeé Hungária, — a Mizráchi-Poel Mizráchi magyar nyelvterületek köre május 24-én, szerdán este a Héchal Slo-mo nagytermében az Eichmann-ügyről szimpoziumot rendez. Az est keretében felszólalnak: Ráv Friedman, a bné-bráki Sikun H. rab-bija, Giládi Dávid, a Määriv szerkesztője, Salpeter Eljáhu, a Zsidó Távirati Iroda izraeli igazgatója, dr. Márton Lajos, a Kol Jisrá-el műsorszerkesztője, Schön Dezső, az Új Kelet felelős szerkesztője és Dán Ofry, az Új Kelet jeruzsálemi tudósítója.

Dr. Giora Joszefál munkaügyi miniszter jelenlétében a munkaügyi miniszterium, a nemzeti biztosító és haifai Hisztdárut ipari bal-esetek ellen küzdő tanácsa, a mult hét egyik estjén ünnepélyes keretek között osztotta ki a dicséret okleveleket a kitüntetett vállalatoknak és személyeknek. A kitüntetettek között volt Székely Sándor a haifai HOH társelnöke, aki mint a PAZ társaság főtisztviselője, az ipari balesetek elleni óvintézkedéseket bevezette a vállalatnál, s aki lélekjelenlétével és gyors elsősegély nyújtásával megmentette egy vasúti munkás életét.

Radó-Ticho Márta ismert haifai zongoraművész nő vasárnap este sikeres hangversenyt adott a Rothschild Centerben. Különösen a romantikus művekben, valamint Prokofjev „Visions Fugitives” művével aratott méltó elismerést a közönség körében.

Salamon Chájim (Bandi) a temesvári származású régi aktív cionista, aki jelenleg a chederai papírgyár főtisztviselője, kedden a jeruzsálemi felsőbb bíróság nagytermében megkapta ügyvédi oklevelét. Salamon Chájim-Bandi az Alijáját Hanoárral érkezett a háborús években az országba és esztendőkn keresztül Máágán kibuc tagja volt, majd később a rendőrség kötelékébe került tisztii rangban. Jelenlegi beosztása előtt pedig a Bank Leumi Lejiszrá-el főtisztviselőjeként működött. Ugyancsak annak a 47 felavatott ügyvédnek sorában volt dr. Hermann Lajos, aki rekordidő alatt, két éves izraeli tartózkodása után, szerezte meg diplomáját. Dr. Hermann Lajos a testvéröccse Hermann Cvi-nek a CIM igazgatójának és dr. Hermann Dezső ügyvédnek.

Amerikában nagyszabású ünnepség keretében emlékeztek meg a magyar-zsidó származású Kármán Tódor atomfizikus 80-ik születésnapjáról. A világ minden részéből érkeztek atomtudósok a születésnapjára és Izrael is elküldte képviselőjét.

Kaufmann Oszkár, a világhírű zsidó színház-építő, utolsó alkotását a budapesti Royal Revü átépítését, a mester halála után tanítványai fejezték be. Néhány nappal ezelőtt az újjászülött pesti színházban megkezdődtek az előadások. Kaufmann Oszkár neve Izraelben is jó csengésű, mert ő építette a tel-avivi Hábima színházat is.

Egy amerikai vidéki lap beszámolt róla, hogy milyen szép sikereket ér el Bridgeportban a tel-avivi Lampel Sálom gépészmérnök, aki szabadidejében keretében előadásokat tart az izraeli nevelési problémákról, összehasonlítva az amerikai oktatással. Lampel Sálom, aki jelenleg Ameriká-

ban az M. A. diploma elnyerésére készült, az oklevél megszerzése után visszatér szüleihez Tel Avivba. A tehetséges fiatal gépészmérnök a nagybányai származású Lampel Dezső és Manó fia.

Szerdán este Cholonban, a Savoy különtermében tartott nagysikerű előadást Jámbor Ferenc a „Kulisszák mögött” címmel. A színes, szellemes előadás lebecsülte a zsúfolt terem hallgatóságát, mely melegen ünnepelte Jámbor Ferencet.

Pártos Ödön zeneszerzőnek, a tel-avivi zeneakadémia igazgatójának „Concertino” című szerzeményét adta elő a múlt héten a Kol Jisrá-el.

Budapesten az orvostudományok doktora címét adták dr. Weinstein Pál zsidó szemészorvosnak, aki a glaukoma szembetegség terápia-járól írt könyvet.

Budapestről érkezett a hír, hogy Lakos Alfréd, a kitűnő zsidó festőművész 91 éves korában elhunyt. Lakos Alfréd a századforduló utáni időkben volt igen híres és divatos festő Magyarországon.

Az Egyesült Államokban megjelent „Az Ember” című hetilap, melyet dr. Klár Zoltán szerkeszt, a többi között megírta, hogy Budapesten súlyos állapotban kórházba szállították a 86 éves Rózsahegyí Kálmánt. Mint a lap megírta, Rózsahegyinek nyelvörvéje van. Ugyancsak Az Ember számol be Békeffy István németországi nagy sikereiről, ahol egyik filmet a másik után írja. Békeffy főleg Vajda Lászlónak, a kiváló rendezőnek készíti filmstoriójait. Békeffy István felesége Turai Ida pedig a közeljövőben játszani fog a német színpadokon.

Miami Beachből rokonok és barátai látogatásra Izraelbe érkezett a kolozsvári származású Fenyves Jenő, aki már 12 évvel ezelőtt is nagy propagandát fejtett ki az Egyesült Államokban a palesztinai zsidóság megsegítésére. Az államalakítás után ő volt az első, aki az izraeli szabadságkötve páholy megalapításán fáradozott és annak létrehozásában orszózlánrésze volt. Nagy összegetek juttatott kulturális alapítványoknak, csendben és szerényen támogatott minden olyan megmozdulást, amellyel az ország fejlődését előmozdítani remélték. Annakidején vármegyei jegyző és tiszteletbeli főszolgabíró volt Kolozsváron és mint cenzor, sok esetben „elnezd” volt az Új Kelettel szemben.

Klausner Tibor, aradi születésű hegedűművész, aki nek hozzátartozói Izraelben élnek, s aki hosszabb idő óta, mint az amerikai Can-sas City zenekarának koncertmestere működik, legutóbb a „National Federation of Music Clubs” országos hegedűs-versenyének első díját nyerte el. Klausner Tibor nemrégiben Bruch: „Skot fantázia”-ját adta elő az ottani Filharmoniaival, amelynek előadását a Can-sas City Times kritikusa „nagyszerűnek” jelzett.

Még mit el nem mondanak rólunk?

A Lávón-ügy óta érzik a Mápáj, hogy kifelé áll a rúdja. Fél a nyílvánvaló választási katasztrófától. Ijedtében hetet-havat összehord az új Liberális Párt. Többek között azt állítja a Mápáj, hogy a Liberális Párt...

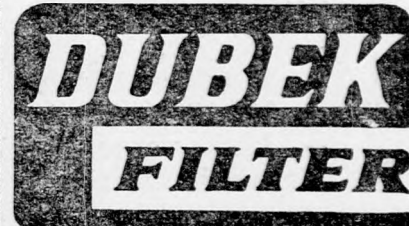
- ... gyöngitemi akarja a biztonsági készültséget. Mert polgári felügyelet alá akarjuk helyezni a biztonsági ügyeket, hogy újjáélesszük a népek a hadvezetőségbe vetett bizalmát? Mert elejét akarjuk venni újabb Lávón-ügyeknek?
- ... megrendíti a munkásság gazdasági intézményeit. Mert azt követeljük, hogy a hisztádruti vállalatok részesítsék nyereségeikben dolgozóikat?
- ... munkanélküliséget okozhat, ha megvalósítja gazdasági programját. Mert azt javasoltuk, hogy iktassák törvénybe a munkanélküliek biztosítását?
- ... csorbítani akar a munkásság sztrájk-jogán. Mert követeltük, hogy a hisztádruti vállalatok alkalmazottai is sztrájkolhassanak?
- ... kerékkötője az országfejlesztésnek. Mert azon vagyunk, hogy a magánszektor is részesítsék az országfejlesztési munkálatokban?
- ... nem harcol a fokozott alijáért. Mert nem tettünk nagyhangú, felelőtlen kijelentéseket, mint a Mápáj vezetői, akik ezáltal veszélybe hozták az aliját?
- ... nem eléggé egységes. Mert nem kérdezzük a Mápajt: hol van testvéretek, Pinczás Lávón?
- ... nem viseli úgy szívén az olék sorsát, mint a Mápáj. Mert azt követeljük, hogy a sikun-joghoz ne kelljen pártigazolvány? Mert a munkahelyeken való előrejutáshoz ne kelljen pártigazolvány? Mert a Liberális Párt eminens tagja, Dr. Náchum Goldmann volt az, aki biztosította a németországi kártérítéseket? Mert azt hirdették, hogy az új olé lehet jó hazafi akkor is, ha nem tagja a Mápájnak?

Mit ki nem találnak még a józan polgár megnevetetésére? Kedves Mápájnyikok: pártotok mindössze egy új taggal szaporodott az utóbbi időben. Ezt a párttagot ijedelem-nek hívják. Az ijedelem pedig nem jó tanácsadó.

Közönnelt fogadjuk azt a propagandát, amit támadásaitokkal pártunknak csináltok. De ne lássatok el bennünket tanácsokkal. Ha rendelkezétekre állana jó tanács, azt volna hol felhasználnotok.

A Liberális Párt

sajtó-osztálya

ALEXANDER PARDY VISSZATÉR

Írta:
Theodor Glasscheib
REGÉNY

52

A lány igyekezett uralkodni magán és amennyire csak módjában volt, nyugalmat erőltetett az arcára: — Persze, hogy ismerjük egymás, kedves Mr. Parker... Minek köszönhetem a szerencsét? Csak nem akar letartóztatni?

A jaffai kémelhárító szolgálat főnöke, az ügyvezető CID vezetője, Mr. Parker, megnyerő mosollyal válaszolt:

— Az ördög vigyen el, ha ez lenne szándékomban.

— Pedig tudom, már régről ilyen ördögi gondolatok vannak.

Mr. Parker meghajolt:

— Megengedi, hogy leüljek? Ugye megengedi, maga bájos kislány.

Az angol viszkít rendelt szódával.

— Mr. Parker — mondta Hedwa — maga nem azért jött ide, hogy bököljön. Ha valami közölni valója van, kérem, minden bevezetés nélkül térjen rá a dologra. Rövidesen haza kell mennem. Csak egy pillanatra jöttem be ide. Egyébként látom, maga sincs egyedül. Két embere várja az ajtóban. Akármilyen is mond, a dolognak letartóztatás-szaga van.

— Téved, kedves Miss Hedwa — válaszolt Mr. Parker, miközben cigarettára gyújtott. — A két emberem az ajtóban csak rám vigyáz. Hiszen tudja, nem tartanak túlságosan szimpatikusnak Tel-Avivban. Ugyelnem kell a biztonságomra. Ne féljen, maga mindig fair módon viselkedett, csak becsülni tudom. De most már meg kell mondanom jövőtelem célját. Van egy kérésem magához.

— Kérése?... Óh, ez talán még veszélyesebb dolog a letartóztatásnál. Már is sejtem, hogy nem tehetek eleget a kérésének.

— De teljesítheti, mert nem kérek lehetlent. Hallgasson ide! Tudunk róla, hogy rövidesen egy évi tanulmányútra Amerikába utazik. Azt is tudjuk, hogy utazásához honnan kerítette elő a pénzt. Az illetőt ismerjük, ténylegesen nagyon tiszteltreméltó ember, igazi művész, világhírű festő és mi nagyon örülünk, hogy ilyen patrónusra talál.

Hedwa arca nem tükrözött meglepetést.

— Gratulálok, Mr. Parker, nagyszerűen dolgozik az Intelligence Service. Egyenesen meglehető, mennyire érdeklődik a sorsom iránt. Bizonyára örül az utamnak, mert megszabadul tőlem egy esztendőre.

— Eltalálta — válaszolta Mr. Parker. — Maga okos leány. De még nem mondtam el, mit kérek? Mikor akar utazni?

— Még nem tudom, egy-két hónapon belül.

— Kitűnő! — kiáltott fel a férfi. — Az a kérés, hogy már most szüntesse be munkáját a Hágában. Foglalkozzék ezentúl csak az utazási előkészületekkel. Ebben az esetben elfelejtjük, amit tett és nem akadályozzuk meg a terveiben.

— Mit tettem? — nevetett fel Hedwa. — Talán az angolok bűnözőnek tekintenek?

— Nem bűnözőnek, de veszélyes lázadónak.

— Ez mindenesetre már jobban hangzik. „Veszélyes lázadó?” Erre a titulusra büszke lehetek.

— Ne legyen büszke. Olyan tehetséges és szép leány, mint maga, ne viseljen táskájában revolvert! — Mr. Parker, köszönöm atyai tanácsait, de már felnőttem, tudom, mit cselekszem.

— Bocssáson meg. — Az angol komolyan meghajolt. — Válaszoljon, hajlandó eleget tenni a kérésnek?

Hedwa a vállát vonogatta.

— Mi történik, ha nem vagyok hajlandó?

— Ezt nagyon sajnálnám és ebben az esetben azt tanácsolom, vigyázzon, hogy egy napon el ne fogják. — Mr. Parker idegesen dobolt ujjával az asztalon.

Hedwa szólította a pincért és fizetett.

— Sir, a válaszomat majd megtáviratozom önnek Amerikából.

Késedelem nélkül Élihez sietett és lélekszakadva mondotta: — A készülék nem maradhat tovább a professzor lakásán.

Eli vigyorgott:

— Már régen elvittük onnan. Mindent tudunk. Ezen a héten nem kell dolgoznom. De azért csak menj oda, ott vagy a legnagyobb biztonságban.

Hedwa szívesen vette Éli utasításait. Eppen akkor érkezett a rámtágáni házba, mikor Vinzenz már a vacsorához terített.

— Jókör jövök — kiáltotta és a lakás egyszerre teli lett villamossággal. — Salom, Vinzenz, hol a professzor?

— Dolgozik a műteremben.

— Akkor nem fogom zavarni. Adj gyorsan valamit harapni, éhes vagyok, mint egy farkas.

Vinzenz boldog volt, hogy valaki felverte a ház nyomasztó csendjét. Ugy kezelte Hedwát, mintha gazdájának lánya volna. Atyáin, de tiszteltetl.

— Vinzenz kiment és most Alexander lépett a szobába.

— Éli járt itt — kezdte el.

— Mindent tudok.

— Mi történt?

— Majd vacsora után elmondom.

Hagymás osirkemáját, húsvest és almát fogyasztottak. Hedwa cigarettára gyújtott. Elmondta találkozását Mr. Parkerral, majd megjegyezte:

— Ezen a héten nem dolgozom.

— Parker egészen jó tanácsot adott neked. Elutazásod előtt az utolsó hetekben már nem szabad veszélyes munkát vállalnod. Van elég más fiatalember, aki helyettesíthet.

— Te nem érted ezt, Alexander.

— Már eleget dolgoztál. Teljesen ki vagy merülve. Fáradt vagy, sápadt, reszketsz, egy napon össze fogsz omlani.

— Tényleg rosszul érzem magam — válaszolta Hedwa — de ez most nem fontos. — A fejét Alexander mellére hajtotta. — Nagyon nehéz lesz elválnom tőled, főleg ez izgat.

— Tévedsz. Új emberek közé kerülsz majd és néhány hét alatt elfogod felejteni azt a rámtágáni komikus öreg festőt, akinek örömet okozott, hogy egy csinos, fiatal lány mellett az apa szerepét játssza.

Hedwa felemelte a fejét és lehúnyt szemmel száján csókoltá Alexandert.

— Nem is tudod, mit jelentsz nekem — suttogta.

— Csak beképzelés az egész. De most hallgass rám! Fogadd meg Mr. Parker tanácsát. Szüntesd be a mai nappal Hagana-tevékenységedet. Két hét múlva utazol. Addig össze kell szedned magad. Azt ajánlom, utazz Tibériásra, pihenj ott néhány napig.

— Megyek, ha velem jössz.

— Ez szóba se jöhet, ugyanis eleget pletykálnak már rólunk.

— Lakjunk két külön szobában.

— Az sem segítene.

Hedwa hirtelen észbekapott:

— Nem, nem utazhatom. Éli mondta, hogy a jövő hétre újabb hajót várunk. Itt van a helyem.

— Ezuttal nélkülöd fognak partra szállni a testvérek.

— Már megígérted Élinek...

— Akkor én megyek el hozzá és megmagyarázom a helyzetet. Majd feloldoz ígéreted alól.

— Nem, nem... még ezt a hajót bevárom. Aztán tényleg lemegyek Tibériásra. Te is lejössz, legfeljebb más szállodában fogsz lakni. A fontos csak, hogy láthassuk egymást, igaz édesem?

Alexander két kezébe vette a leány fejét.

— Hedwa, könyörgöm, most már hagyd abba, ne keresd a veszélyt. Mondd le a megbízást. Beszélj Élivel...

— Nem, Alexander, esküt tettem.

— Mikor fog jönni a hajó? — kérdezte rekedten Alexander.

— Néhány napon belül — suttogta Hedwa. — A Járkon mögött fogja megközelíteni a partokat.

— Ne végy részt az akcióban... Hedwa felágaskodott és ajkaival zárta le a férfi száját.

★

Egy hét elmúlt.

Kedd este volt, amikor Hedwa közölte:

— A hajó már a közelben van.

Ledobta magáról a kabátját és a diványra ült.

— Gyere mellém, Alexander. Akarok valamit mondani. Anyám elutazott nővéremhez Jeruzsálembe. Nem akarok egyedül otthon aludni. Félek.

— Hogyan? Eddig sohase féltél.

— Most mégis félek és ma éjjel itt alszom, ha megengeded.

— Nincs kifogásom ellene. De Vinzenz moziba ment és így mi fogjuk előkészíteni a vacsorát.

Kimentek a konyhába és amint Hedwa kacagva megjegyezte, kifosztották a jégsekrényt.

— Most pedig az ágyamba! — parancsolta Alexander. — Magamnak a szalonban ágyazok.

Nyugtalanul hanykolódott a fekvőhelyén és már éjfél volt, amikor meghallotta Hedwa hangját:

— Jöjj ide, Alexander.

Alexander felugrott és bement a hálószobába. Felcsavarta a villanyt, de Hedwa rászólt:

— Zavar a fény, ülj ide mellém a sötétben.

— Nem érzed jól magad?

— Nem tudok aludni... nyugtalan vagyok.

— Adjak valami altatót?

— Nem, nem, csak maradj mellettem. Mondd, szeretsz, Alexander?

— Szeretlek, drágám...

Hedwa a férfi ölébe rejtette a fejét.

— Most, hogy baloldalomon fekszem — mondta — érzem, hogy erősen ver a szívem.

— Mit mond a szíved?

— Hogy nagyon szeretlek.

Alexander keze ráborult a leány bal keblére, mely mint remegő kis madár pihent a tenyere alatt.

— Nem tudod, mit beszélsz, drága Hedwa...

A lány már nem válaszolt. Elaludt. Alexander lehajolt és óvatosan megcsókoltá a homlokát.

★

Napsugaras, de hideg volt a reggel. Nyolc óra körül Vinzenz hozta a reggelit és jelentette:

— Olyan hideg van, mint Európában.

— Ezt szeretem — válaszolta Hedwa, aki frissen, jókedvűen ébredt.

Reggeli után Hedwa már is menni akart.

— Maradj még néhány percig — mondta Alexander. — Szeretnék rólad egy pár skiccet csinálni, Talán sikerül.

— Mona Lisa mosolya?

— Talán.

— Mondd, Alexander, tulajdonképpen mit jelent Mona Lisa mosolya?

— A boldogságot. Ma reggel a te mosolyod is ezt mutatja.

Negyedóra alatt Alexander több vázlatot készített. Amikor a munkát befejezte, a lányt karjaiba vette:

— Kislányom, kívánom, hogy már túl légy ezen az ügyön...

— Amint kész vagyok, jövök. Készítsess jó vacsorát!

Mielőtt felvette volna a kabátját, hirtelen kihuzta magát Alexander előtt.

— Nézz rám, rugalmas a testem, erős vagyok, igaz? És ne mondd nekem, hogy csak apaként szeretsz. Ugysem hiszem el. Ugy szeretsz, mint ahogy a férfi érez az asszonyával szemben. És ez a tudat boldogít engem. Ez volt a mosolyomban, amit lerajzoltál.

Forrón hozzásimult a férfihez.

Már az ajtóban volt, amikor megfordult:

— Természetesen, ne várj pontos időre. Az ilyesmi nem úgy bonyolódik, mint egy mozielőadás. Lehet, hogy késni fogok. Megvársz?

— Egész éjjel várni foglak.

Hedwa már elérte a kerti kaput és visszanezített. Orrcimpái megremegtek a friss levegőben. Összegombolta a kabátját és gyorsan lefelé sietett a lejőtn. Alexander hosszan nézett utána.

Elmúlt egy negyedóra, de Alexander még mindig az ablaknál állott. Hedwa már messzejárt, de ő még mindig látta, még mindig hallotta a hangját, érezte testének illatát. És nemcsak az ő lelkét, de az egész lakást is betöltötte Hedwa lényé. Ebbe a magányos házba Hedwa hozott igazi életet, ő ébresztette fel a sötét álmából, amit már évek óta egyedül álmodott. Ha most elutazik, újra csend zuhan a házra. A nap minden pillanatában hiányozni fog.

Lassu léptekkel ment vissza az asztalhoz. Ott voltak a skiccek, miket az imént készített. Hedwa mosolygott róluk. Mosolya titokzatos, de boldog és boldogító volt.

Most megszólalt a bejárati csengő. Dr. Weiss jelent meg.

— Ön úgy ül itt, mint a sas a köziklán, miközben ég a világ... Letette ezüstfogantus botját, a kabátját, aktatászkáját és be sem várva a felszólítást, helyet foglalt egy széken. — Ön semmivel se törődik, azzal sem, hogy az egész világról keresik...

— Ugyan ki keresne engem? — kérdezte Alexander.

— Hát bizony keresik. Keresik a bécsi Akadémia-őről, a londoni Tate Galeryből, a chilei Nemzeti Muzeumból...

— Azt hiszem a keresések mögött egy barátom rejti, aki után viszont én kutatok.

— Nem, nem, professzor úr téved. Londonban él egy Lord Campbell, akinek két festménye van öntől és venni szeretne egy harmadikat. Ő bízta meg a Tate Galleryt, hogy érdeklődjének a címe után. Mondja, mit tudnék felajánlani?

— Semmim sincs egyelőre. Főként portrékat festek. Igaz, belekezdtem egy Mózes-képbé, de még messze vagyok a befejezéstől és nem is hiszem, hogy sikerül. Jöjjön, doktor, megmutatom a vázlateimat.

Alexander elővette a mappáját és folytatta:

— Bizonyára azt hiszi, megőrültem, hogy Mózes választom témául. De higgye el, csak megszólított ember alkothat valami nagyot. Persze, Michelangelo márványszobra után nehéz dolga van a festőnek, aki csak színekkel dolgozik. Mégis megpróbálok. Sokat olvasom a Bibliát, éspedig héberül. Csak ennyi előnyöm van Michelangeloval szemben, aki csak a hibás Vulgata fordítást láthatta. Tisztában vagyok azzal, hogy fantasztikus vállalkozásba kezdtem. Az emberek ki fognak nevetni. És mégis belekezdtem.

Dr. Weiss így válaszolt:

— Ha megfelelő erőt érez magában a munkára, ne törődjék semmivel. Folytassa!

Már dél volt, amikor dr. Weiss eltávozott.

Alexander korábban ebédelt mint máskor, mert délutánra több arcképrendelőt várt. Csak keveset pihenhetett, mert az első modell máris megérkezett. Késő estig dolgozott.

Nyolckor, a szokásos időben Vinzenz feltárolta a vacsorát, de Alexander váratlanul így szólt:

— Ideges vagyok, még nem tudok enni, vidd ki az ételt.

Már évek óta nem fordult elő, hogy Alexander az étkezés pontos rendjét megtörte volna. Vinzenz kétségbeesetten hallgatott és kivitte a konyhába a meleg vacsorát.

(Folytatása vasárnap)

LÖ
Szüle

A magyar zsidóság a 19. században Löw nélkül, akit egyrészt nek szerete, másrészt ellenfeleinek győztes körül, el sem lehet képzelni. Holott jövevény a magyar földön.

Egy Brünn mellei faluban született 1813. június 22-én. Zsidó tanítványt különböző jezsuita iskolákban végezte, ezután német középiskolai tanár és a pozsonyi német teológus licéumban érte el a teológiai diplomát. Ugy látszik, nem tanultmányokat tanított, mindenesetre korának műveltségét elsajátította és tudott beszélni a zsidó nyelvre is. Székesfehérváron, majd Párában, majd a zsidó iskolákban tanított. 1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását. 1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

1845 semini áccerében először a zsidó nyelv tanítását foglalta el, majd a zsidó nyelv tanítását.

LÖW LIPÓT

Születésének 150-ik évfordulójára

Irta: Dr. Bató Jontov

zsínaton. Itt fogadtak el egy határozatot, amely szerint, miután a nemzeti és vallási gyűlés „már tünöfélben (!) van, a zsidóság immár lehánthatja magáról a faji elkülönödést célzó sok tilalmat, hogy azután a nyilvánosság elé mint olyan vallás léphessen, amely általános testvérsülésre és erkölcsi tökéletesedésre hívja fel az emberiséget”. A vita során a zsinat gyakorlati határozatokat fogadott el, amelyek szerint a héber nyelv az istentiszteletben az ország nyelvével szemben háttérbe kell lépjen és csak néhány imára és a Tóra-előadásra szorítkozzék.

Az egyenjogúsításért folytatott küzdelem

Közben a zsidók Magyarországon mindinkább követelni kezdték polgári egyenjogúsításukat. Törekvésük azonban még a Kossuth Lajos szerkesztette „Pesti Hírlap”-ban sem talált visszhangra. Kossuth, Fábian Gábor és mások azt követelték, hogy a „zsidók elhagyván különleges szokásaikat és némely vissza- és tisztító kereseti módot és jellemvonást, minél inkább igyekezzenek a nemzeti társadalomhoz szokásokban, nyelvben és érzésben hozzájárulni”. Löw Lipót — három évre Magyarországon való letelepülése után — bátorsággal és világszerűséssel kel a megtámadott zsidók és vallásuk védelmére. Kossuth azonban nem enged és vitába száll Löw Lipóttal.

Löw a szabadságharcban börtönbe kerül

Mikor 1848-ban kitört a magyar szabadságharc, Löw Lipót azonnal jelentkezett a felkelőknel, tábort elhagyta és lelkész lesz és lelkesítő beszédekkel tart, amiért az osztrákok a pesti Neugebäudeben (mint kisfiú még láttam ezt a kincstári stílusban épített otromba nagy épületet a mai Szabadság-terén) fogásába vetik, ahonnan csak két hónap után szabadul ki.

Most minden igyekezetével azon van, hogy Páparól elkerüljön. Szeretné elnyerni a pesti rabbifélt, de miután a pesti község nem szándékozik újat húzni a császári helytartósággal, ebből óhaja nem teljesül. Így Löw elfogadja a szegedi község meghívását s ebben az alföldi metropolisban azután végleg megtelepszik. Egy évszázad alatt a Löw név összefonódott Szegeddel.

Harc az ortodoxiával

Amikor Löw Magyarországra jött, már folyt a harc az ortodoxia és a haladók között és Löw mindjárt bekapcsolódott ebbe a küzdelembe, amelynek 1875-ben bekövetkezett haláláig a „neológ” oldalán vezető bajnoka volt, aki szóban és írásban erősen, sőt — temperamentumának megfelelően — indulatosan támadta ellenfeleit. De általános csodálkozásra az 1868-i országos zsidó kongresszuson, amelyen a döntő küzdelmet vívták, nem jelent meg. De irt a kongresszusról és szívesen kiállt kedvenc reform eszméiért, bárha a reform-ért való küzdelem már végéig járta és a haladó vezérférfiak a hetvenes években Európa-szerte inkább azon igyekeztek, hogy megőriz- zék azt, ami a hagyományból még megmaradt.

Az idő folyamán azután kiderült, hogy Magyarországon a reformeszméket — a rövidleletű pesti reformtemp- lomtól eltekintve — a köz- ségek ellenzése folytán megvalósítani nem lehet. Elfo- gadták a bécsi Seitenstetten

utcai templom mérsékelt újításait, Sulzer kompozi- cióit és legfeljebb még az orgona bevezetését engedé- lyezték. Németországban — bár ott az újítások radiká- lisabbak voltak — nagyjá- ban ugyanaz volt a helyzet, amire a német reformrab- bik elkeseredésükben kíván- doroltak Amerikába, ahol ök hívták életre a szélsőséges reformmozgalmat. Ennek ellenében a reformra áhito- zó magyar rabbik — köztük Löw Lipót is — vissza- kozni kezdtek.

Talán nem is volt ez oly nagy csalódás Löw részére, hiszen inkább csak elmé- leti reformer volt, egyb- ként ragaszkodott a zsidó- vallás előírásaihoz és gyer-

Tudományos publicisztikai működése

Szétágazó tevékenysége ellenére tudományos kutá- sáit sem hanyagolta el. Ö volt az első, aki megkísé- relte, hogy oknyomozó ala- pon megírja a magyar zsi- dók történetét. Legfonto- sabb tudományos műve a zsidó régészetről szól, mely- ből két kötet jelent meg: 1. Grafikai kellekék és ké- zírásanyagok és 2. Az élet- korok a zsidó irodalomban. Sajnálatos, hogy tudomá- nyos munkájában élesen támadja a zsidó reform el- lenfeleit, amiért Dubnov nem állja az irt író: „Tudományos kutatásai a publicisztika határán mozognak.”

Nagy érdemet szerzett magának azáltal, hogy 1858-ban „Ben Chananja” címen tudományos és a zsidóság aktuális politikai és vallási problémáival foglalkozó né- metnyelvű folyóiratot indí- tott, amelynek címét a bölcés és mérsékelt Jehosua ben Chananja tanaita ne- vetül kölcsönözte. A folyó- iratnak nagy sikere volt, mert a belföld, főleg azon- ban a külföld legkiválóbb zsidó tudósai munkatársai lettek, úgyhogy a „Ben Chananja”, amely 1867-ben szűnt meg, mind a mai napig a zsidóság tudományá- nak gazdag tárháza.

A folyóirat ideológikus része azonban egészen más elbírálás alá esik. Löw tel- jesen magyarnak érezte ma- gát és ennél fogva a legha- tározottabban tagadta az egységes zsidó nép létét. „A francia zsidó — irta — a német zsidónak és ez az olasznak avagy angolnak éppen olyan idegen, mint ezen országok keresztény polgárai egymás közti köl- csönös viszonyukban.”

Midőn Moses Hess, Herzl Tivadar előtárja, 1862-ben a „Róma és Jeruzsálem” c. könyvében a zsidó nemzeti- ség fogalmát teszi a zsidó- kérdéssel megoldásának alap- kövévé, ezt a „Ben Chan-

meleit is ilyen szellemben nevelte.

A fentemlített „Magyar Izrael”-ben dr. Schnitzer Ármán komáromi rabbi, aki a kongresszusi zsidóság konzervatív szárnyához tar- tozott, meséli, hogy 1870- ben Bécsben találkozott dr. Jellinekkel, a híres hitszó- nokkal és Löw Lipóttal, aki éppen a lipcsei zsinatról jött, ahol „fontos, terjedel- mes és alapos referenciája általános elismerésben ré- szesült”.

Schnitzer konzervatív ál- láspontjából folyólag meg- kockáztatott egy kritikus megjegyzést, amire éles vi- ta támadt. „Kezet a szívre — mondotta Schnitzer — hát mindenben hiszek önök, amiről a zsinaton úgy be- széltek vagy hallgattak, mintha hinnék”.

„Na” — felelt Löw — „már az okosság is azt pa- rancsolja, hogy ne mond- junk el mindent”.

Tudományos publicisztikai működése

ja”-ban gúnyosan „üres fan- tom”-nak nevezi. Célozva arra, hogy Moses Hess né- met zsidó létére Párizsban élt, hozzáteszi: „A szerző- nek, aki a zsidó nemzethez tartozónak vallja magát, meg kellene gondolnia, hogy német és francia alkatré- szekből még nem lehet zsi- dó nemzetet alkotni”.

Löw Lipót korának fia volt, amelyet elbódított a nemrégiben elnyert polgári egyenjogúság. Zsidó nép nem volt, csakis „iz- ráelit felekezet” és csak kevesen, mint éppen Moses Hess, értették meg, hogy ez az egyenjogúsítás, amely sokszor csak írott malaszt maradt, nem oldja meg a zsidókérdést.

Tény azonban, hogy Löw Lipót azon három és fél év- tizeden át, amelyet Magyar országon töltött, a magyar zsidóság egyik vezérlő alak- ja volt, akinek hatása még halála után is, hosszú ideig erősen érezhető volt. Egyet azonban ki kell hangsúlyoz- ni: amíg kar- és elvtársai közül az idők folyamán sok- ban a családja kikeresztel- tedt, Löw Lipót családja mindvégig zsidó maradt. Az első igazi reformer a ma- gyar földön a szintén Morva országból bevándorolt Cho- rin Áron volt. Unokája Cho- rin Ferenc, főrendiházi tag lett, felvette a keresztiséget. A második reformer Hirsch Fassel, nagykanizsai rabbi, aki reformtörekvéseiben any nyira ment, hogy 1863-ban „egészen komolyan azt a groteszk javaslatot tette — írja dr. Jellinek bécsi hit- szónok —, hogy tisabéavot, mint ünnepet üljék meg”. Fassel unokája volt báró Sztternyi József ke- reskedelemügyi miniszter, a magyar hazafi.

Ezzel szemben Löw Lipót fia Immanuel világhírű zsi- dó tudós, a magyar zsidó- ság díszje volt. A Löw-csa- lád a zsidósághoz hű ma- radt mind a mai napig.

*S*P*O*R*T*

IZRAÉLI-KUPA MÉRKÖZÉSEK a NYÁRI SZÜNÉT ELŐTT

A labdarugó bajnokság befejezése után még egy kupa-forduló gyűjti össze az izraeli csapatokat, mielőtt a nyári tilalmi idő bekövetkezne. Ebben a fordulóban már szerepet kapnak az NB csapatai is, míg az előző mérkőzéseken csupán alsóbb osztályúak vettek részt egymással a továbbjutásért.

A mérkőzések között sok olyan akad, amely érdekesen nem marad el a bajnoki meccsek legizgalmasabbjai mögött sem. Ismét szembekerülnek egy- mással a Hápoel Haifa és a Makkábi Haifa, a Hápoel Jeruzsálem és Makkábi Natanja, a Bné Jehuda és a Makkábi Jaffa. De nem kevésbé érdekes lesz az új NB-csapatnak, a Hápoel Tibériásnak a találko- zója régi riválisával, a Hákoach Tel Avivval. A kupa mérkőzések sajátja az, hogy a vesztes csapat egyetlen vereségével be is fejezi szereplését. Ez a körülmény rendkívüli erőkifejtésre buzdítja az egyé- kent esetleg kisebb játé- kerű csapatokat és ezért születnek a kiesési jellegű kupamérkőzéseken gyakra- n egészen váratlan, meg- lepő eredmények.

A többszáz résztvevővel megindult kupamérkőzés- ken most már csak 32 csap- at maradt, míg a többi kiesett az előző mérkőzés- ken. A következő fordulóra újabb 16 csapat marad le és így szigorodik össze a mezőny mindaddig, amíg végül eljutunk a kupadön- tőig. A hoinapi műsoron a következő mérkőzéseket rendezik meg (elől a pá- lyaválasztó): Makkábi Haifa — Hápoel Haifa, Bné Jehuda — Makkábi Jaffa, Betár Tel Aviv — Betár Natanja, Hápoel Tel Aviv — Hápoel Rámát Gán, Hápoel Petach Tikva — Hápoel Kfar Blum, Hápoel Ramle — Hápoel Na- halil, Hápoel Afula — Hápoel Máchané Jehuda — Makkábi Petach Tikva, Hápoel Beér Séva — Hápoel Amídar, SK Nesz Cio- na — Hápoel Bét Jám, Hápoel Pardesz Chaná — Hápoel Kfar Ata, AS Kir- ját Bialik — Hápoel Or Jehuda, Hápoel Jokneam — Simson Tel Aviv

A Makkábi Tel Aviv CIPRUSBAN

A Hápoel Marmorek el- len lejátszott Izraeli-kupa mérkőzése után a Makkábi Tel Aviv Ciprusba utazik, ahol egy hetet töltenek a csapat játékosai. A rövid túráról arra is felhaszná- lják, hogy néhány barátsá- gos mérkőzést játsszanak a szigetország csapataival. A Makkábi kiránduló esop- ortjának zömét az ifjusá- gi csapat tagjai alkotják, akik az országos ifjúsági bajnokságot nyerték meg és akik közül többen elő- lépnek a következő évben, amikor már a „nagycsa- pat” tagjaivá lesznek.

HAPOEL TEL AVIV — HAPOEL HAIFA 70:56 (34:29)

A Hápoel Tel Aviv kosár- labda csapata a jövő héten játszik a szovjet bajnokkal, az SK Rígával az Európa- kupáért. Tekintettel arra, hogy ez a nagyfontosságú mérkőzés különleges előké- születeket igényel, a Hápoel a bajnoki mérkőzés elhalasztását kérte a szövetségtől. A kérést eluta- sították és a Hápoel Tel- Aviv lejátszotta a kijelölt meccset. Mindkét csapat tartalékokkal játszott. A legtöbb kosarat Kasztan dobta, aki 32 kosarával több, mint a felét dobta az összes haifai pontoknak. Tel Aviv részéről Lubosics 15 kosarával nyújtotta a legeredményesebb játékot. A kosárlabda NB-vel a mérkőzéssel folytatja a be-

tekkel ezelelt megszakitott bajnokságot. A szünetet egyfelől a Hápoel Tel-Aviv belgrádi mérkőzése és Európa-kupában, másfelől a Hápoel-kinusz programja tette szükségessé.

A HADSEREG LABDARUGÓ MÉRKÖZÉSEI

Tíz napon át küzdenek a hadsereg különböző egysé- geinek labdarugó váloga- tottjai a vezérkari főnök vándordíjáért. Ebben az év- ben nyolc csapat vesz részt két csoportba osztva. A be- fejező meccset május 25-én játsszák a hadsereg labda- rugó pályáján, amikor a ve- zérkari főnök osztja ki a győzteseknek a díjakat.

A NEW-YORKI NAGY LABDARUGÓ-TORNA MEGKEZDÖDÖTT

„Amerikai” méretű labda- rugó-tornát rendeznek New Yorkban, amelyre számos álvonalbeli csapat mellett Izraelből is meghívtak egy csapatot. A szakszövetség 2 klub játékosából, a Hápoel Petach Tikvából és a Makkábi T.-A.-ból állított össze 23 főnyi együttest és ezt „Petach Tikva—Izrael” névvel küldi ki erre a tor- nára. A két részletben meg- rendezésre kerülő labdaru- gó esemény első részében a Karlsruhe (nyugatnémet) — Basiktas (török) mérkőzés nyitja meg a mérkőzés-so- rozatot. Európából ebben a csoportban a skót Kilmar- nok, az angol Everton és a román Dinamo Bukarest vesznek részt. Ezek már meg is érkeztek New York- ba. A második csoport egy hónap múlva indul Amster- damból és ebben lesz az iz- ráeli csapat is, továbbá a bécsi Rapid, a belgrádi Vö- rös Csillag, a spanyol Bar- celona, a prágai Dukla, a francia Monaco és az ir Shamrock-Rovers. Valósa- gos világbajnoki torna, a- melyből alig egynéhány ál- csapat hiányzik csak.

Az utolsó órában a ter- vezett műsort megváltoz- tatták és a Karlsruhe csa- pata az amerikai „All Stars” együttesével nyit- ta meg a versenyek sorozá- tát. Nagy meglepetésre a német csapat 2:1 arányú vereséget szenvedett az amerikaiaktól.

DÖNTÉS A BNE JEHUDA — BETAR MÉRKŐZÉS SZINHELYERŐL

Sok tárgyalás előzte meg a döntést a két NB együttes mérkőzésének a szinhelyéről. A rendőrség szigorú kikötései odaira- nyultak, hogy a Bné Jehu- da pályáján csak abban az esetben engedélyezi a mér- kőzés megtartását, ha a rend biztosításához felté- lenül elengedhetetlen vál- toztatásokat végrehajtják a pálya berendezésében. A Bné Jehuda megszerezte a szükséges összeget a meg- felelő biztonsági átalaki- tásokhoz és a legsürgöseb- ben meg is csináltja azo- kat. A szövetség erre úgy döntött, hogy a kiesés kér- dését tisztázó mérkőzést a jövő szombaton, május 27- én, a Bné Jehuda Schunát Hatikvában levő pályáján tartják meg.

MAKKÁBI TEL AVIV — HAPOEL MARMOREK 7:1

A Makábi Tel Aviv Cip- rusba utazik és ezért a szombatra kitzított Izraeli- kupa mérkőzését előrhoz- ta. A Hápoel Marmorek csapata lelkesen küzdött, de a lelkesedés kevés volt ahhoz, hogy nagy tudásbeli fölényben levő ellenfelel szemben helytállhasson. Félidőig 5:1 volt az ered- mény. A Makkábi kényel- mesen játszott és így is biztosan győzött.

MAKKÁBI TEL AVIV — HAPOEL MARMOREK 7:1

Az utolsó órában a ter- vezett műsort megváltoz- tatták és a Karlsruhe csa- pata az amerikai „All Stars” együttesével nyit- ta meg a versenyek sorozá- tát. Nagy meglepetésre a német csapat 2:1 arányú vereséget szenvedett az amerikaiaktól.

Kat és Freund
Tel-Aviv, Allenby-út 45.
20% engedmény minden betegpénztárnak

A csehszlovák zsidóság kifosztása és halálba küldése

Horzongató okiratok és tanvallomások a Theresienstadti „mintatábor” borzalmairól és az „orvosi kísérletekről”

Az Eichmann-per esütőként délelőtti tárgyalásának nagy részét további okiratok és dokumentumok benyújtása vette igénybe. Az osztrák, a cseh és morvaországi zsidóság sorsának feltárása mellett az okiratok megdöbbentő képet adnak az egyes táborokban a náciák által folytatott „orvosi kísérletek”-ről is. Az áldozatok között egyformán voltak férfiak és nők.

Az iratok ezenkívül beszédes bizonyítékot adnak a csehszlovák zsidóság vagyona egészen arcátlan módon való elrablásának is. Megdöbbentő képet rajzolnak a dokumentumok a Theresienstadti tábor életéről, ahol minden szökési, vagy leléki kísérletet az Eichmann egyenes parancsára, köztudottan halálra büntettek. Számos irat a Theresienstadti táborból később a megsemmisített táborokba küldött sok tízezernyi zsidó áldozatról szól. Ezek az iratok Eichmannnak nemcsak a szörnyűségeit való közvetlen felelősséget bizonyítják, de mindezekből kitűnik, hogy a kezdeményezés is mindig Eichmann kezében volt.

Az iratok lefolytatott operációkra vonatkozólag Rudolf Herman Brandnak, az annakidején halálraítélt tábornoknak a vallomását nyújtotta be. Brand-Or ügyész. A Nürnberg felkaszott Brand beszámolója a foglyok és röntgensugarakkal Brand beszámolója a foglyok ellen elkövetett szörnyűségekről beszél és abban is elmondja, hogy a sterilizációs műtétekben közreműködött dr. Glauber, a másik német orvos tüntette ki magát. Dr. Glauber a foglyok öngyilkosságát követelt el, miután rábizonyították, hogy különféle mérgek és egészséget romboló készítmények befec-

kendezésével hajtotta végre sok ezer zsidó és cigány nő sterilizálását. Brand vallomásaiban egy dr. Schumann nevére is utal, aki a Theresienstadti táborban a náci orvosokról is megemlékezik, aki az ausztrál táborban férfiak sterilizálását hajtott végre röntgensugarakkal. Brand beszámolója azután egy Dél-amerikából a náciák által importált, különleges trópusi növényvel való kísérletezésről is, amelyet állítólag hatatosan lehet ilyen célokra felhasználni. — A Gestapo rendelkezése az egyes táborok területén nagy tömegben termelték ezt a trópusi növényt.

Hajótámaszat a Magyarországra menekült ausztriai zsidóknak

Az ezután benyújtott iratok a bécsi hitközség archívumából valók és nagy részét dr. Löwenherz volt hitközségi elnöktől származnak. Egy ilyen beszámolóban Löwenherz elmondja, hogy az Eichmann iródtájának utasítására a bécsi hitközség megkereséssel fordult a budapesti hitközséghez a Magyarországra menekült osztrák zsidók névsorának összeállítására tárgyában.

Egyes okiratok ismét az egyedi esetekre vonatkoznak. Eichmann mindent elkövetett, nehogy a valószínűleg szorgos kutatók

után fellelt, megbújni szándékozó magános zsidókat kiengedje a haláljából. Egy Karl Klinger nevű Magyarországra menekült osztrák zsidó ügyében a külügyminisztériumhoz külön megkeresést intézett, ahonnan von Thadden azt válaszolta, hogy az ügyben nem lehet semmit sem csinálni, mert Magyarországgal nincsen meggyezés az ilyen kiszolgáltatásokra. Azután nem kis iróniával kérdezi, hogy vajon milyen nagy vétke van az illető zsidónak, amiért Eichmann a kiszolgáltatását akarja követelni?

A cseh zsidóság kifosztása

Ezútan a cseh-morva prokuratorátus ügyeire tér át a soros ügyész és a prágai hitközségnek (több olyan beszámolóját terjeszt be, amelyeket kéthetenként kellett a hitközség vezetőségének összeállítania és amelyek a háború után Jeruzsálemba kerültek. Az 1940 február 16-iki jegyzőkönyv a zsidóságának a gazdasági életéből való eltávolítását adja tudni. Ugyanebben a jegyzőkönyvben szó esik Jákob Edelsteinről, a Palesztina Hivatal vezetőjéről, aki egy gemli utasításról számol be Eichmannnak Berlinben. Egy 1941 márciusáról szóló jegyzőkönyv a zsidók értékeinek, ezüst-

arany holmijainak, továbbá az értékpapíroknak és gyémántoknak beszolgáltatási kötelezettségéről szól. Ugyanezen héten Eichmann a hitközség vezetőit magához citálta és a zsidók ellen elrendelt intézkedésekről és a legközelebb megindítandó kitelepítések transzportjairól tájékoztatta őket.

Érdekesek a prágai zsidóság „Öregek Tanácsának” jegyzőkönyve. Az iratok között az öregek tanácsának egy statisztikai kimutatása is van, mely szerint hetven ezer zsidót deportáltak a németek Csehszlováciából.

Hogyan létesült a Theresienstadti gettó?

A „végleges megoldás” ügyében Prágában lefolyt sorosdöntő tárgyalásról ad számot egy másik okirat, amelyből Eichmannnak az „Einsatzgruppen” működéséről való közvetlen felelőssége minden kétséget kizáróan kiviláglik. Ugyanezen az összeállításról döntöttek a Theresienstadti tábor felállításáról. A határozatok között az egyik arról is intézkedik, hogy a Theresienstadti tábor területén salálszerűen kell elhelyezni a zsidókat, hogy a tábor környezete, nagy

lakásokat a gettó hivatalai számára kell fenntartani, „a zsidók gondoskodjanak maguknak lakásokról, ha másol nem, a föld alatt.” A határozatok között szerepel az is, hogy Theresienstadti területén nem történhet meg temetés, ezért a zsidó halottakat el kell égetni. A jegyzőkönyv egyik megjegyzése szerint a tábor felállítása igen sürgős, mert a Führer az év végéig zsidóktól mentesen akarja látni a Reich területét.

A kivégzett táborparancsnok vallomása

Ezútan az ügyész a háború után halálra ítélt és kivégzett Siegfried Seidelnek, a Theresienstadti tábor parancsnokának vallomását ismerteti. Seidel 1941 novemberében vette át a tábor parancsnokságát, az ideje alatt több mint százötven zsidó került Theresienstadtra. Seidel beállította a deportáltak elleni megkezelést, és elmondta,

hogy ő maga is állandóan ült a foglyoknál. Az ő ideje alatt 16 zsidót ítélték halálra, a többi zsidókat a tábor területén kívül elhelyezték. Seidel elmondta, hogy a tábor területén nem történhetett meg temetés, ezért a zsidó halottakat el kellett égetni. A jegyzőkönyv egyik megjegyzése szerint a tábor felállítása igen sürgős, mert a Führer az év végéig zsidóktól mentesen akarja látni a Reich területét.

kijuttatása ellen kiadott szigorú parancsok értelmében kellett végrehajtani.

Eichmann letagadta a gázkamrákat

Seidel elmondta azt is, hogy egyszer Jákob Edelstein, a tábor zsidó tanácsának tagja nyíltan megkérdte tőle, igaz-e, hogy a Theresienstadtból elindított egyik transzport a gázkamrákba került. Ő ezt természetesen tagadta. Tudomása szerint azonban a legközelebbi alkalommal Edelstein Eichmannnak is feltette a kérdést. Eichmann, — Seidel szerint, — becsület-szavára kijelentette Edelstein előtt, hogy ilyesmi nem létezik. Seidel vallomásaiban az ottani zsidók sorsáról nem tudott biztos adatokat közölni, de megjegyezte, hogy „igy, vagy úgy, túlnyomó többségük likvidálva lett.”

Érdekesek az ügyész által beterjesztett Theresienstadti öregek tanácsától származó napiraporsók is, amelyek egyrészt a német hatóságok, másrészt magának a gettó tanácsának a rendelkezéseit tartalmazták. A tilalmak között szerepel a dohányzási tilalom és külön parancs szót arról, hogy a németeknek minden alkalommal tisztelgenni kell.

A Zsidó Világkongresszus Genfben székelt képviselőjének, Hübnernak nyilatkozata fölött a bíróság külön tanácskozást folytatott. Ez volt az első eset, hogy az ügyész által benyújtott okirat elfogadása felett dr. Landau elnök és Ráve bíró szavazatával a bíróság több ségi határozattal döntött. A Hübner-féle nyilatkozat a Nemzetközi Vöröskereszt Theresienstadtban járt képviselőinek megállapításait tartalmazza.

A prágai zsidó lakások kifosztása

A „prágai zsidó vagyoni kezességi tanácsa” működéséről valót ezután a bíróság előtt Ernst Recht, aki ennek a szervnek a Gestapo által kirendelt hivatalnok volt. Az 59 éves Recht a háború kitörésekor egy nyomdának volt a vezetője Prágában és egészen az oroszok bejöveteleig ott élt. A németek által kirendelt, ugynevezett „gazdaságilag fontos zsidók” kategóriájához tartozott, a nyomdát is a németek megbízásából vezette tovább.

A tanu a csehszlovák zsidókra rászakadt szörnyűségekről mond el részleteket. 1939 jom kippur napján a rádiókészülékek beszállításával kezdődtek az intézkedések, azután következett a lakások átadása és az értékek beszállítása „hivatalos nyugta ellenében.” A prágai zsidók első öt transzportjának Lodzba való deportálása után a németek minden zsidó vagyona ráterítették a kezükre. Recht megemlékezik a híres „Krámer-akción.” A zsidó vagyonfelügyelőség Kramer elnöksége alatt működött. A zsidóktól elszállításuk előtt elszedték a lakáskulcsokat. A kulcsokkal a vagyonfelügyelőség emberei behatoltak a zsidó lakásokba és külön kirendelt távfárszereken SS tiszték kíséretében szállították be a vagyonterő műtárgyakat a prágai zsidó templomban és egyéb kulturterekben létesített raktárakba. Az akció felügyelője Eichmann helyettese, Günther volt, aki a nagytömegű vagyonból értékes darabokat tulajdonított el a maga számára.

A tanu szerint Günther vezetése alatt több mint het ezer zsidó lakást fosztottak ki Prágában.

Csak némán sirunk és könnyezünk

A miniszterelnökség kezében működő tájékoztatói központ („Merkáz Házbárá”) esütőként bejelentette, hogy a közeli hónapokat az Eichmann-pernek szenteli.

Ez idő alatt 400 helyen az előadók hatalmas gárdája fogja a pert különböző szempontokból kiértékelni.

Másfél hónap után készülni a nyersmételg.

Mindjárt az elején szögezzük le, hogy az eredmény minden tekintetben kielégítő, sőt, — mind beltről, mind külföldi vonatkozásban — minden várokozást felülmul.

Bennünket érthető módon, elsősorban a per beltről visszhangja érdekel. Hogyan reagált az izraeli polgár arra, ami a Jeruzsálemi Bét Háamban az utóbbi hetekben elhangzott?

Nagy vonalakban négy kategóriát tudunk megkülönböztetni: a vátilkokat, a fiatal szöveg nemzedéket, a muzulmán országokból származó zsidókat és végül azokat, akik csodával határos módon élve kerültek ki a katasztrófából.

Az eddigi 45 tárgyalás azt bizonyítja, hogy az igazságszolgáltatást, az ítélethozatalt, az elégtételt szerzőt a bíróságra bízuk.

Izrael népe nem tüntet, nem rázza öklét, egyetlen ember sem volt szükség karhatalom igénybevételére. Lelkünk mélyéig megrendülve hallgatjuk a tanvallomásokat, újból féljük a tengeriny szüvedést és fájdalmat. Sirunk és könnyezünk, de uralkodunk indulatainkon.

Ezekben a napokban derült ki, hogy az izraeli népnek kitűnő az idegzete, — hogy óriási lelkiroberöl bír. Végeredményben Adolf Eichmann hatmillió zsidó — az egész nép egyharmadának meggyilkolásával vádolják.

Amerikai viszonylatban ez a vád hatvanmillió lelket jelentene.

Hogyan reagálna ilyen esetben az amerikai nép? — kérdezte valaki a Bét Háam folyosóján egy new-yorki újságírótól. — Mi történné, ha valakit 60 millió amerikai polgár — férfi, nő, gyermek — legyilkolásával vádolnának. Milyen karhatalomra volna szükség, hogy a törvényszéken és annak környékén a rendet biztosítsa?

Az újságíró néhány pillanatra gondolkodott, majd így válaszolt: — Ugy vélem, hogy az egész amerikai haderőre volna szükség... S még akkor sem tudom, nem kerül-e sor a vádlott meglincselésére...

A muzulmán országokból származó testvéreink vajmi keveset tudtak eddig az európai zsidó katasztrófáról. De a részleteken túl most megtudták, hogy Eichmann szemében minden zsidó — áskénáz és szefárd — egyformán halálra volt.

Eichmann könyörtelenül likvidálta Szaloniki évszázados szefárd hitközségét, deportáló vonatokba rakta a szefárd eredetű olasz zsidókat, terveket dolgozott ki a tuniszi zsidóság megsemmisítésére.

A Jeruzsálemi per gondolatokat ébreszt, eddig ismeretlen érzéseket vált ki. A katasztrófa-tudat lesz az a kapocs, amely a zsidó sorsközösség jegyében egy-egy fogja kovácsolni az izraeli nép két törzsét.

Ennek a folyamatnak a jelei az utóbbi napokban több oldalról is megnyílatkoztak.

Grüber lelkes szereplése még mindig szóbeszéd tárgyát képezi. Sokan nehezményezik, hogy Eichmannal kapcsolatában is könyörületről és megbocsátásról beszél.

De nyomban hozzátesszik: ez a hang az ő keresztény felfogásából, egész multjából és magatartásából fakad.

Kötelessége, hogy így beszéljen... Hivatalos körök egyébként jó jelnek veszik, hogy az Izrael s Németország közötti viszony a per ellenére sem romlott. Német újságírók, német hivatalos megfigyelők szabadon járnak-kelnek az országban. Hangsúlyozzák beszédjükkel, német rendszámú kocsijukról könnyű felismerni őket. Mégis, hosszú heteken keresztül egyetlen incidensről, egyetlen tapintatlan megjegyzésről sem hallottunk. A per feltépte sebeinket. De most látjuk, hogy ezek nem voltak behégedt sebek. Szükség volt a perre, mert ennek révén kitört a lapangó fájdalom és megkezdődött a gyógyulás folyamata.

Chászid zsidók körében csodákról beszélnek. Grüber lelkes, aki mellett megérdemli a „chászid”

elnevezést, szintén ebeszt egy csodát, ami vele történt meg.

Ez a csoda megmentette az életét. Grüber lelkes 1943-ban a Dachau koncentrációs tábor foglya volt. Az éhségtől elcsigázott, agyonkínzott ember, aki már akkor is tul volt az ötvenen, szívromhat kapott. Tudjuk, hogy az ilyesmi minden koncentrációs táborban a biztos halált jelentette. Dachauban kihalhat jelentett, mert ennek a tábornak orvosi kísérleti laboratóriuma volt, ahol nyulak és teggeri malacok helyett a „ld-mustrált” foglyokat, az ugynevezett „muzulmánokat” vették igénybe. Így került Grüber lelkes a kísérleti barakkba, amelynek élén dr. Rauscher SS-orvos állott.

Amikor dr. Rauscher „páciensei” között meglátta a szívbeteg papot, azt mondta, hogy az ő nagyapja is pap volt. Grüber lelkes ezt a megjegyzést nem hagyta szó nélkül.

„Tudja, Sturmbannführer ur — mondta, — hogy mi hiszünk a tulvilágban. A mi hitünk szerint az ő nagyapja most szörnyen bankodik amiatt, amit az ő unokája tesz...”

Szavaim csodát műveltek — folytatta Grüber lelkes. — Dr. Rauscher nem kísérletezett velem, hanem meggyógyított. Néhány nappal később közölte velem, hogy szabadlábra helyezésem ügyében lépéseket tesz a Gestapo berlini központjánál...

A chászid lelkű Grüber lelkes ezt a csodát elmesélte el Jeruzsálemban — a csodák örök városában...

SCHÖN DEZSO

Aki együtt volt bezárva az államelnökkel...

Két cfáti lakos, akik annakidején részt vettek a zsidó légióban, felháborodott azon, hogy a Natanja melletti Avichájlban a hét elején létesült Bét Hádudnak megtartott „házwatáris” ünnepségére nem hívták meg őket.

Fischel Friedmann, 63 éves szállodatulajdonos, aki a 4-es gádnak (zászlóalj) volt a katonája, még a múlt évben felhívást kapott, hogy az otthon avatására küldje be a rendelkezésre álló képeket azokról a napokról. „Természetesen eleget tettem a felhívásnak — mondotta —, tehát tudtak rólam, s ennek dacára sem hívtak meg. Hogy kikkel voltunk együtt a mai napok közül? Jicchák Ben-Cvi államelnökkel, valamint Gersonival egy éjjel Háfján voltunk becsukva, miután megszegtek a városba való belépési tilalmat. Nelson, valamint Dov Hoz voltak közvetlen parancsnokai — meséli. Egyébként irással igazolja, hogy 1918 szeptember 29-től 1920 április 4-ig szolgált a zsidó légióban, amelyből lelt kitüntetéssel szerelt le.

A másik megsértett, Ráfál Askenázi, 64 éves fűszerkereskedő, aki annakidején a 16-gió sorában az egyiptomi Kántaránál harcolt, majd a felszabadító angol hadsereggel Rámlet foglalta el. Fény képek is tanuskodnak azokról a hősi napokról, amelyekről a nagyok megfeledek — jegyzi meg nem kis keserűséggel Askenázi, aki két és fél évet szolgált és kitüntetéssel szerelt le. (g. e.)

21 halálbüntetést kér a török ügyész

Jasida (UPI). — A régi török kormányrendszer vezetői ellen folyó perben a vád képviselője halálbüntetést kért a 21 fővádiott ellen, akik között Adnan Menderes volt miniszterelnök és kormányának két tagja is szerepel. A monstereper, amelynek több mint 400 vádlottja van, a végfelé közeledik, miután az elmúlt két hónapban rengeteg tanuallomás hangzott el kisebb-nagyobb büncselekményekről, silksasztásokról, sőt még hazafülszólásról is.

Közlekedési sztrájk Párisban

Páris. (UPI). — Tegnap félmillió munkás lépett sztrájkba és ugyszólván teljesen megbénította a vonatok és más közlekedési eszközök forgalmát. Ezen kívül négyórás sztrájkot tartottak a villany- és gázalkalmazottak is. A közlekedési munkások sztrájkja, amely teljes 24 órára szól, kommunista kezdeményezés, de mind a három nagy szakszervezet támogatta.

Nyugat-Németország és Olaszország között megállapodás jött létre, amely szerint a bonni kormány 40 millió márkát ad Olaszországnak a náciüldözöttek kártalanítására, akik közül nyolcezer zsidó.

MEGHIVÓ
A CHUG JOCEJ HUNGARIA HAMIZRACHI —
HAPOEL HAMIZRACHI — JERUZSALEMBEN
május 24-én, szerdán este 7.30-kor a Héjchál Slomo nagytermében (Hámelech George)

Szimpozion az Eichmann-perről

címmel előadást rendez.
Közreműködnek: Ráv N. Z. FRIEDMANN, bné-bráki rabbi; „Az Eichmann-per a Háláchá tükrében” címmel; DR. MÁRTON LAJOS, a Kol Jiszrel igazgatója; SALPETER ELJAHU, a zsidó távirati iroda izraeli igazgatója; GILADI DAVID, a Mááriv szerkesztője; SCHÖN DEZSO, az Uj Kelet felelős szerkesztője; DAN OFRY, az Uj Kelet jeruzsálemi tudósítója; JAFFE A. M., a Héjchál Slomo igazgatója. — Zárszó: FISCH AVRAHAM, a Chug elnöke.
Költséghozzájárulás 1.-font. Mindenkit zivessen lát A KULTURBIZOTTSÁG.

331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400

Elmozdították a Hisztadrut arab osztályának vezetőjét

Több kérdésben nem értett egyet a Hisztadrut politikájával

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). - Hisztadruti körökben izgalomban tartja a központi vezetés az arab osztály vezetőjének átlásából való elmozdítása, amely heves vitákra adott alkalmat különböző hisztadruti és pártkörökben.

Két évvel ezelőtt Pinchász Lávon, a Hisztadrut akkori főtitkára Náchum Jáháalomot, a „Sin-Bét” volt tisztviselőjét nevezte ki az arab osztály élére. Annak idején Lávon súlyt helyezt arra, hogy az arab problémát értő, fiatal évtárhoz tartozó igazgató vezesse az ügyeket annál is inkább, mert a Hisztadrut igen komoly kampányba kezdett az araboknak a Hisztadrutba való beszerzésére. Jáháalom ezt a munkát meglehetősen sikeresen látta el, legalábbis hisztadruti körökben úgy tűnt, hogy ez Lávonnak sikeres személyi válaszlása volt. Ugyanakkor azonban az állami szervek, amelyek arab-ügyekkel foglalkoznak, így elsősorban a miniszterelnökség arab-ügyi referensei kifogást emeltek Jáháalom bizonyos ténykedéseivel szemben. Szerintük a Hisztadrut arab-osztálya sok esetben megkontreminalta a hivatalos állami politikát. Felhozták ellene, például, hogy nem veszi fel kellőképpen a harcot a szélsőséges arab elemek ellen, valamint kétértelmű álláspontot foglal el az arab területeken fennálló katonai kormányzat kérdésében.

Jáháalom röviddel Lávon elmozdítása után is az arab osztály élén állott. Hogy ezután mi történt, ekörül különbözők a vélemények. Jáháalom szerint, ő annak áldozata lett, hogy mindegyik Lávon pártján állott a Ben Gurionnal való viszonyában. Mások viszont azt állítják, hogy tulajdonképpen már régebben a leváltására törekedtek, de éppen, mert Lávon híve volt, nem akarták elmozdítani, nehogy úgy tűnjön, hogy személyi áskálódás áldozata lett. Tény azonban, — állítják szakszervezeti körökben —, hogy Aharon Becker a Hisztadrut főtitkári tisztviselőnek átvétele után egy másik hisztadruti tisztviselőt, Mose Bártáit, a londoni követségre volt munkügyi attaséját bízták meg az arab-osztály ügyeinek intézésével anélkül, hogy Jáháalommal arról tanácskozt volna és anélkül, hogy helyzetét valamilyenképpen tisztázza volna.

NAGYMERETŰ ÉJSZAKAI TAMADASSAL FEJEZŐDÖTT BE AZ EGYIK GYALOGOSDANDAR HADGYAKORLATA

Tel-Aviv. (Az Uj Kelet katonai tudósítójától). — Érdekes hadgyakorlatot tartott a hadsereg egyik gyalogos brigádja, amely tegnap hajnalban nagyméretű éjszakai támadásban kulminált. Mint ismeretes, az éjszakai támadás az izraeli hadsereg egyik erős oldala és ezzel kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy Burma egy magasrangú izraeli tisztet hívott meg, hogy erről a témáról előadássoro-

שלום

תל אביב-יפו

147

P. P. TEL-AVIV JAFFO 147

utóbbi napokban kísérletet tett arra, hogy Jáháalommal közös nyilatkozatot tegyen közzé, amelyben bejelentik az arab-osztály igazgatójának lemondását és más hisztadruti beosztásban való áthelyezését. Közben a Dávarban megjelent sértő ki-tételek miatt Jáháalom visszavonta az ehhez adott beleegyezését és így került

sor az arab-osztály éléről való hivatalos elmozdítására. A Hisztadrut ellenzéki pártjai tegnap arra kérétek Becker főtitkárt, hogy az ügyvezetőség legközelebbi ülésének napirendjére tűzzék ki ezt az ügyet, amelynek valószínűleg még botrányos fejleményei lesznek.

A 497081 számú sorsjegy nyerte a 30.000 fontot

A Mihal Hápájisz 20-ik húzása

Tegnap tartották meg a Mihal Hápájisz 20-ik húzását, amelyen a 497081 számú sorsjegy nyerte meg a 30 ezer fontot, míg a 429082 számú 10 ezer fontot nyert.

1000 fontot nyertek: 105504 260341 484253 332376 374400 365753 132581 453074 122341 117347

500 fontot nyertek: 354749 487305 323631 127818 308592 382194 423703 103694 167838 115235 479872 310698 101281 153162 315167 109732 399554 458550 224932 492191

200 fontot nyertek: 360842 242884 384268 380503 200766 300354 203179 430841 103686 451893 308606 150634 108785 189751 190721 252730 365212 226424 480437 284778 346785 185308 162829 350040 317961 172689 402263 429410 166922 169660 213394 323244 351844 444487 346826 297235 329745 306928 242062 309121 270157 134193 218929 246217 262119

Ezenkívül kihúztak 115 db 100 fontos nyereményt. A vigaszdíjak közül a 497080 és 497082 számok 100 fontot, a 429081 és 429083 számú sorsjegyek 50 fontot nyertek.

40 fontot nyertek a következő végződésű sorsjegyek: 100000 100001 100002 100003 100004 100005 100006 100007 100008 100009 100010 100011 100012 100013 100014 100015 100016 100017 100018 100019 100020 100021 100022 100023 100024 100025 100026 100027 100028 100029 100030 100031 100032 100033 100034 100035 100036 100037 100038 100039 100040 100041 100042 100043 100044 100045 100046 100047 100048 100049 100050 100051 100052 100053 100054 100055 100056 100057 100058 100059 100060 100061 100062 100063 100064 100065 100066 100067 100068 100069 100070 100071 100072 100073 100074 100075 100076 100077 100078 100079 100080 100081 100082 100083 100084 100085 100086 100087 100088 100089 100090 100091 100092 100093 100094 100095 100096 100097 100098 100099 100100

EGY MONDATBAN

- Cape Canaverában tegnap azt közölték, hogy az Egyesült Államok június 20-án hajtja végre a következő kísérletet embernek a világűrbe való kilövésére.
- Uj Mexiko sivatagi területe fölött tegnap felrobant az amerikai hadiflotta egyik repülőgépe, de az eset körül semmiféle hivatalos jelentést nem adtak ki.
- Lyndon Johnson amerikai alelnök távolkeleti útja során tegnap New-Delhibe érkezett, ahol India anyagi támogatásának követeléséről tárgyal Nehru miniszterrel.

A 497081 számú sorsjegy nyerte a 30.000 fontot

A Mihal Hápájisz 20-ik húzása

Tegnap tartották meg a Mihal Hápájisz 20-ik húzását, amelyen a 497081 számú sorsjegy nyerte meg a 30 ezer fontot, míg a 429082 számú 10 ezer fontot nyert.

1000 fontot nyertek: 105504 260341 484253 332376 374400 365753 132581 453074 122341 117347

500 fontot nyertek: 354749 487305 323631 127818 308592 382194 423703 103694 167838 115235 479872 310698 101281 153162 315167 109732 399554 458550 224932 492191

200 fontot nyertek: 360842 242884 384268 380503 200766 300354 203179 430841 103686 451893 308606 150634 108785 189751 190721 252730 365212 226424 480437 284778 346785 185308 162829 350040 317961 172689 402263 429410 166922 169660 213394 323244 351844 444487 346826 297235 329745 306928 242062 309121 270157 134193 218929 246217 262119

Ezenkívül kihúztak 115 db 100 fontos nyereményt. A vigaszdíjak közül a 497080 és 497082 számok 100 fontot, a 429081 és 429083 számú sorsjegyek 50 fontot nyertek.

40 fontot nyertek a következő végződésű sorsjegyek: 100000 100001 100002 100003 100004 100005 100006 100007 100008 100009 100010 100011 100012 100013 100014 100015 100016 100017 100018 100019 100020 100021 100022 100023 100024 100025 100026 100027 100028 100029 100030 100031 100032 100033 100034 100035 100036 100037 100038 100039 100040 100041 100042 100043 100044 100045 100046 100047 100048 100049 100050 100051 100052 100053 100054 100055 100056 100057 100058 100059 100060 100061 100062 100063 100064 100065 100066 100067 100068 100069 100070 100071 100072 100073 100074 100075 100076 100077 100078 100079 100080 100081 100082 100083 100084 100085 100086 100087 100088 100089 100090 100091 100092 100093 100094 100095 100096 100097 100098 100099 100100

EGY MONDATBAN

- Cape Canaverában tegnap azt közölték, hogy az Egyesült Államok június 20-án hajtja végre a következő kísérletet embernek a világűrbe való kilövésére.
- Uj Mexiko sivatagi területe fölött tegnap felrobant az amerikai hadiflotta egyik repülőgépe, de az eset körül semmiféle hivatalos jelentést nem adtak ki.
- Lyndon Johnson amerikai alelnök távolkeleti útja során tegnap New-Delhibe érkezett, ahol India anyagi támogatásának követeléséről tárgyal Nehru miniszterrel.

Elefántcsontpart első nagykövete megérkezett

Haifa (Az Uj Kelet tudósítójától). Jean Baptiste Mocket, az Elefántcsontpart első izraeli nagykövete tegnap délután a „Jeruzsálem” hajó fedélzetén megérkezett. A rendkívül elegáns, fiatalos külsejű nagykövet kijelentette, hogy nagy reményekkel jött Izraelbe, melytől az Elefántcsontpart sokat akar tanulni, különösen az országfejlesztés terén. A nagykövetet A. Gilboa protokollfőnök, a külügyminisztérium két főtisztviselője, valamint négy fiatal honfitársa, a hisztadruti afro-ázsiai szeminárium hallgatói köszöntötték a kikötőben. Mocket nagykövet kedden nyújtja át megbízólevelét az államelnöknek és követsége Jeruzsálemben fogszékelni.

A theresiensztádi gázkamra

(Folytatás az 1-ső oldalról) az SS-tisztek között igenis Eichmann ült, aki abban az időben huzamosan tartózkodott a theresiensztádi táborban. „Egészen biztosan állítom, hogy ő volt, bár nekem külön nem mutatkozott be.” (Nagy derűtlenség a tárgyalóteremben.)

KEREKEKEN SZALLITHATÓ AKASZTOFA

A jelenleg Herzlián élő Adolf Engelstein mérnök a tárgyalás következő tanúsága szerint közvetlenül a háború vége előtt Theresienstadtban is előkészületeket tettek a gázkamrák felállítására. A tanu 1942 augusztusig egy morvaországi vállalatnál dolgozott, azután pedig mint zsidó, ugyanannál a vállalatnál feketemunkát végzett, 1943 ban került Theresienstadtba és onnan 1944 februárjában a Berlin melletti Sussan munkatáborba. A családját Theresienstadtban kellett hagynia, mert a transzport zsidó összeállítására egy barátja helyett őt tette be a munkaszabta és azzal is megfenyegette, hogy ha nem megy nyugatra, akkor majd keletre fogja deportáltatni. Uj munka helyén két másik mérnökkel együtt barakkokat építettek Adolf Eichman parancsára. A munkafelügyelő egy Franz Stuska nevével volt, aki állandóan ki-nozta a foglyokat. Állandóan romlott éltel adott nekik és szadizmusában odáig ment, hogy a hozzátartozóktól jött leveleknek csak a borítékját mutatta meg nekik, de azután el-égette a leveleket. Egy alkalommal két mérnök társával egy kerekeltet kellett Stuska részére összeállítani.

Engelstein 1945 februárjában került vissza Theresienstadtba és ott néhány napi munka után rájött,

● Az osztrák igazságügy miniszter tegnap közölte a parlamentben, hogy a legutóbb letartóztatott kilenc náci háborús bűnös között van Eichmann három egykori munkatársa, Hermann Franz, Franz Muhrer és Franz Novak.

Zemplén-megye

Sátorajaujhely, Sárospatak, Olaszliszka, Tolsva, Szerecs és környéke

mártírjainak ázkárája

május 31-én (szombat) szentjános délután d. u. 5.30-kor lesz a tel-avivi HOH (Hajartan-u. 61.) hűtőt termében. — Az emlékszemézet dr. Berg József tartja. — Terembér hozzájárulás kötelező. A bizottság

Dés - Szamos-megye

Szamosújvár, Bethlen, Retteg és vidéke

mártírjainak ázkárája

Haifa, május 22-én, hétfőn (szombat) délután d. u. 6 órakor lesz a Klácionisták nagytermében, Háneviim 32 (Acmon mozi mellett). A terem délután 2 óráig nyitva. Mindnyájan ott legyünk! A bizottság

Szilágymegyék!

Szilágysomlyó, Zilah, Szilágycseh, Zsibó, Kraszna, Tasnád, Alsószopor, Nagyfaia és Vármező járások

mártírjainak ázkárája

május 28-án, vasárnap d. u. 6-kor lesz Tel-Avivban, a Hajartan 61. sz. a. HOH Szocial Centerben. — Az emlékszemézet CESENGERI IMRE, az Uj Kelet igazgatója tartja. — Délután 4 óráig baráti találkozó ugyanott. — Mindnyájan ott legyünk! Az emlékbizottság

Nagyszöllős

(Sevlyus), Tiszaujlak, Királyháza, Feketeardó és környéke mártírjainak

A ZKÁRÁJÁT

1961 május 28-án, vasárnap, délután 3.30-kor (שבת) tartjuk meg Jeruzsálemben a Cion-hegyi templomban.

Részletes program a meghívokon. A bizottság

Irgun Joej BISZTRIC Vóhászvívá Bójisziád

— Beszterec és környéke Szervezete Izraelben — Vasárnap, 1961 május 28-án (שבת) délután 4.30 órakor Jeruzsálemben, a Cion-hegyi „Pusztilás Pincéje”-ben tartjuk mártírjaink évét.

AZKARAJAT, EMLÉKMŰ LELEPLEZÉSEST és nevek feljegyzését az emléktekeresre.

MAROSVÁSÁRHELY és VIDEKE mártírjainak

A ZKÁRÁJA

1961 május 24-ikén, szerdán délután 4 órakor lesz Haifán, a Windsor szálló kerthelyiségében, Sd. Há-kármel 14. sz. a. (az Egged autóbussz-állomással szemben).

Legyünk ott mindannyian! A vezetőség

Szászrégen és környéke mártírjainak

A ZKÁRÁJA

1961 május 29-én (שבת) hétfőn d. u. 6 órakor lesz Natanján, a Geva-templomban, ugyanott, ahol tavaly volt. — Kérünk mindenkit, hogy a dátumot jegyezze meg. — Baráti találkozó 5 órakor.

Pontos megjelenést kérünk. A rendezőség

Nagyecsed FEHERGYARMAT és környéke mártírjainak

A ZKÁRÁJA

május 29-ikén (שבת) hétfőn délután 6 órakor lesz Patach-Tilván, Stämpfer 41., Bét Mizrách.

A nyitraiak ázkárája

Június 1-én, csütörtök délután lesz a Jáár Kódosimon lévő emlékműnél, a Hitachud Olej Csehországia által rendezendő emlékművel keretében. — Szervezett utazáshoz jelentkezni lehet a Hitachud irodájában, május 26-ig.

A szatmári gettó mártírjainak

A ZKÁRÁJA

1961 május 24-én (שבת) szerdán d. u. 6 órakor lesz Tel-Avivban, a „Bét Chalucot” nagytermében, King George 37. — A terem délután 5 óráig nyitva.

Kérjük testvéreinket, hogy a nap jelentőségéhez illő öltözetben jelenjenek meg.

Az előkészítő bizottság

Csenger, Porcsalma és vidéke mártírjainak

A ZKÁRÁJÁT

május 28-án (שבת) vasárnap d. u. 5 órakor Jeruzsálemben, a Cion-hegyen tartjuk meg. Találkozás a vasútiállomás várótermében 4 órakor.

BILKE és VIDEKE mártírjainak

ázkáráját

május 25-ikén (szombat) csütörtök este 7 órakor tartjuk Tel-Avivban, a Mizrách — Hápoel Hámirzách nagytermében (azelőtt Malon Kaszel), Ibn Gvirol-u. 166. — A terem 5 óráig nyitva. — Autóbussz: 5 és 13. A bizottság

Kisvárdai Dombrád, Mándok, Nyír-bakta, Nyírmáda és vidéke

mártírjainak ázkáráját

ES EMLÉKTÁBLA FELAVATASAT

május 25-én (szombat) csütörtök d. u. 4.30-kor tartjuk meg Jeruzsálemben, a Cion-hegyen. Emlékszemézet Hárav Pinchász Rosenbaum (Svájc) tartja. A V. A. D.

Tel-Aviv,

(טל)

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

התנועה

הת